and poisoned smells, which caused lots of diseases that killed people and animals. The intention of the Imperial Court was to build the Banat as an Austrian province with a main German population, as Prince Eugen of Savoya had recommended. Therefore the Banat was economically, politically and military reorganized, and became the south-estern final border of the Empire. The major purpose of the Imperial Court was the reorganization of the metallurgical industry, which was destroyed by the Turks in some localitzies as Bocsa, Oravita, Moldova and Sasca Montana.

Tthe same time with the first colonies building, specialists in different domains were brought there as well. Experts descovered at Bocsa and Oravita major quantities of iron and copper, so that in 1718 the first furnace was built at Bocsa, at so-called „Alt-Werk". The first mine office was opened in Oravita in 1723, a superior office for all the other mine offices, called later „The Mine Direction of the Banat".

Some time after, the factory being flooded by the river of Barzava, was moved on a new location called „Neu Werk".

New colonists came there and formed new localities, like Oravita-Montana and Bocsa-Montana. In 1723 a melting oven and a furnace had been inaugurated in Dognecea as well. Two furnaces were working at Bocsa, and nails, horseshoes and other tools were produced there. A number of 176 workers were employed. The furnace at Dognecea became unprofitable in 1737 and it was shut. In all the mentioned places, the majority of the equipment was running either with the help of energy produced by water or animals were used. In 1740 the mine galleries, left from the Roman age there, were used again.

The war between Austria and Turkey, started in 1737, had awful effects on the industrial equipment from that area. And so did the plague brought by the Ottomans in 1738, with thousands of victims in the Banat.

The factories from Bocsa begun to loose their profitability.

The power of Barzava river, woods, as well as the new deposits of iron and coal discovered at Secu and Doman, determined the move of the factories to Resita. Simultaneously two furnaces, three workshops for iron bars, a workshop for polishing, sheds for ore and other things were built. 21 brick masons, 23 carpenters, 180 workers under toil obligation of serfs, and 48 wagons brought by local population were involved in all those works.

In June 1771, the works were advanced enough, so that the factory could be started. Michale Gozdich, the Franciscan monk from Carasova, blessed the two furnaces calling the first one „Franciscus" and the other one „Josephus", on 3rd of July 1771.

Two iron plates were set on both furnaces, and the following statement was written: „This furnace was built under the order of Augusta Theresia, with the care of Müller and Redange."

Beside the furnaces and the workshops mentioned above, 21 buildings, houses, a medical assistance place, a pub, a bakery and the inn for travelers were also built. Around all these buildings there a new village was founded: „Eisenwerk-Reschitza", later „Montan-Resita" and the old village was called „Cameral-Reschitza" and later, „Resita Romana".

The first ruler of Resita was Bernhardt Abt, followed by Ludwig Edelbluth.

The factories from Resita were under the control of the Mine Office from Bocsa till 1776 when they passed under the control of the Mines Direction of the Banat from Oravita, which was also controlled through the administration of Banat, by the Court of Viena.

The Italian man of science Griselini, who visited Resita, delivered a raport to Viena with notes on what they produced there: shells, bombs, grenades, cannons, stoves, buckets, axes and other tools, and he noticed that, beside the German workers, „there were plenty of Romanians who were really capable and who had lot of experience as well, in the different jobs".

Some exploitation reports show that in 1778, 2 furnaces and 5 fire hearths were functioning in Resita. The furnaces produced within 11 months 2726 Viennese bars and 64 pieces of cast iron. Four fire hearths produced within1857 days of work, 3223 bars and 93 pieces of forged iron. With the beating hammers, 2363 bars and 10 pieces of iron tools were produced in 444 days.

Arsenie Boar

ISTORIE ILUSTRATĂ A BANATULUI MONTAN, 1890-1948

VOLUMUL I

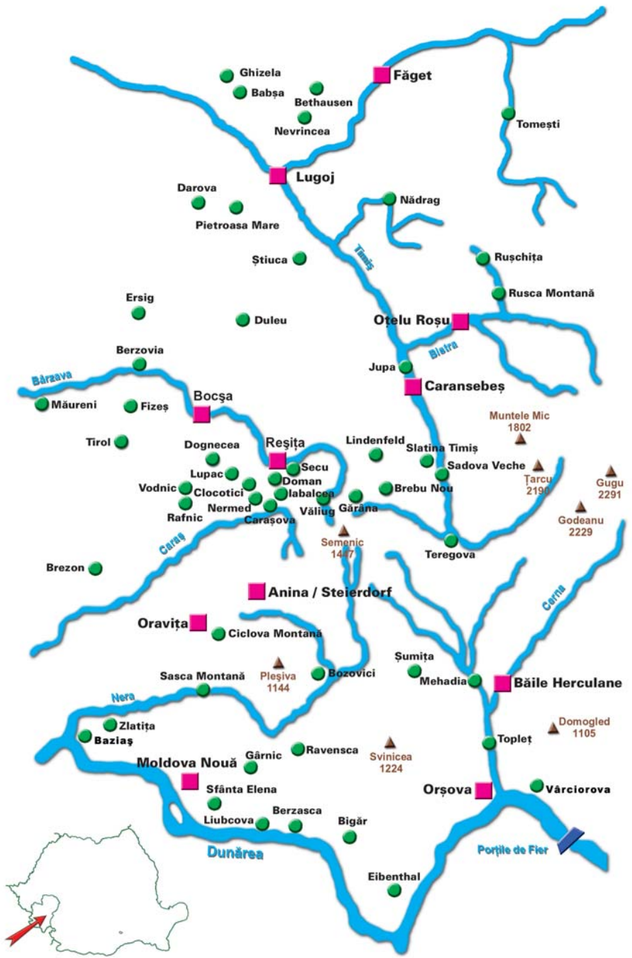
ILLUSTRIERTE GESCHICHTE DES BANATER BERGLANDS, 1890 - 1948

BAND I

ILLUSTRATED HISTORY OF THE MOUNTAINOUS BANAT, 1890 - 1948

BOOK I

Realizat cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relaţii Interetnice
Exemplar gratuit

sich und Reschitza und das Banat begannen das Zeitalter des Maschinenbaus. 1868 wurde das Bessemerverfahren in der Stahlproduktion eingeführt. Es verging nicht viel Zeit und man baute hier die ersten „Siemens Martin“ Öfen. Ein neues Walzwerk für die Erzeugung von Eisenbahnlinien und Blech wurde gebaut, auch ein neues Maschinenwerk sowie eine Halle für den Brückenbau, eine Stahlgießerei und eine Fabrik für feuerfeste Ziegel. Zwecks Präparierung der Kohle wurde eine Separierungs- und eine Waschanlage, sowie eine Brikettierungs- und eine Koksfabrik gebaut. In 1873 übergab man die Industriezwecken dienende Schmalspurbahn Reschitza - Bokschan - Eisenstein dem Verkehr. Neben Dampfmaschinen baute man in Reschitza im Jahre 1872 die erste Dampflokomotive. Das Model dafür war eine aus Wien gebrachte Lokomotive, die man von Orawitza mit 36 Ochsenpaaren bis nach Reschitza gezogen hatte. Der Erbauer, Johann Pittner, war auch der erste Lokomotivführer, der sie auf ihrer Jungfernfahrt geführt hat. Außer dieser wurden im selben Jahr noch zwei Lokomotiven gebaut. Eine davon wurde nach Wien in eine Ausstellung geschickt, und eine kann man noch heute im Reschitzaer Lokomotivenmuseum bewundern.

Die Reschitzaer Industrie kannte noch eine Glanzperiode nach der Vereinigung des Banats mit Rumänien, in der Zwischenkriegszeit, als die Werke von hier von der UDR (Uzinele şi Domeniile Reşiţa) übernommen wurden und zu einem Mittelpunkt der Industrie Rumäniens aufstiegen, wo man die für jene Zeit modernsten Güter erzeugte, wo aber auch unzählige Fachleute aus dem ganzen Land geschult und ausgebildet wurden. Dies geschah eigentlich auch in der Nachkriegszeit.

Heute noch können die Maschinen bewundert werden, die mit Dampfkraft betrieben wurden, das Lokomotivenmuseum, die Schmiedehammer von Reschitza, die Fördermaschinen aus Anina.

Vom Ende des 19. Jahrhunderts haben wir auch Fotos, die diese Industriedenkmäler verewigen. Auf zeitgenössischen Ansichtskarten finden wir heute die Stimmung vergangener Zeiten.

In dieser kurzen geschichtlichen Vorstellung habe ich meist über Industrie geschrieben. Aber im Banater Bergland gab es auch soziale Unruhen. Das Bergland war stets in den großen geschichtlichen Umwandlungen vorhanden und hatte auch große, wertvolle Persönlichkeiten in allen Bereichen aufzuweisen. Es muss erwähnt werden, dass die Herausgeber von Ansichtskarten jener Zeit in allen Industriesektoren unbegrenzten Zugang hatten. So konnten sie einen Teil der Wärme und des Reizes der Bewohner des Banater Berglandes dem In- und Ausland bekannt machen.

Ab 1718 war das Banat unterschiedlich verwaltet. Zuerst als Krondomäne Wien unterstellt, wurde es nach 1778 Ungarn einverleibt, um nach der Revolution von 1848, zwischen 1849 und 1860 die „Wojwodschaft Serbien und Temescher Banat“ zu bilden, wonach es bis 1918 wieder zu Ungarn gehörte. Während dieser letzten Zeit gab es im Banater Montangebiet das Komitat Karasch-Severin, das sich im Süden bis zur Donau ausdehnte, den Ort Orschowa einschließend. Im Jahre 1925 zerfiel das rumänische Banat in die Komitate / Kreise Temesch-Torontal, mit dem Kreisvorort Temeswar, Severin (Lugosch) und Karasch (Orawitza). Es ist die Zeit, die wir in diesem Band durch Ansichtskarten zu schildern versuchen.

A short history

Conquered by Romans (106 A.D.), Dacia experienced the Roman culture and civilization for many centuries. This a fact proved by coins and tools discovered by the archaeologists. So then during the Dacian and afterwards during the Roman ages, mines were already opened, specially for noble and nepherous metals. The irruption of some migrant peoples, as well as the occupation of the Turks for 164 years didn’t interruopt the mines activity at Oravita, Sasca Montana, Moldova-Noua and Dognecea.

There are mine galleries in the Banat polished by those who worked there for thousands of years. Up to nowadays the ressources of the ground and underground have not been entirely drained. The fertile meadows, the mountains and the waters of the Banat are still hiding unknown treasures.

Between 1716 and 1718 the Banat was conquered by the Austrian imperial armies. This territory was in an awful situation at the time, being destroyed and not organized after the 164 years of Turkish domination. Endless marsh spread lots of insects

1790 entdeckte Mathias Hammer aus Steierdorf die Steinkohle, die im Banat noch Geschichte machen sollte. Man versuchte, dieses Gestein in Reschitza zu verwerten, indem man die Holzkohle im Gemisch mit Steinkohle als Energiequelle bei den Hochöfen benutzte. Die neue Technologie funktionierte aber hier noch nicht, so dass man vorläufig weiter Holzkohle benützte. Erst im 19. Jahrhundert ging man zur industriellen Nutzung der Steinkohle über.

Doch es verging nicht viel Zeit und im Banater Bergland wurde eine neue Antriebskraft verwendet. Es war der Dampf, und die ersten Dampfmaschinen wurden hier in Reschitza erzeugt und benutzt. Am rechten Ufer der Bersawa wurden Dampfmaschinen in Betrieb gesetzt. Sie wurden im Walzwerk und in anderen neu gebauten Werkstätten verwendet. Das Walzwerk wurde von 3 Dampfkesseln zu 100, 45 und 16 PS in Betrieb gesetzt. Es wurden neben den seit 1771 auf Grund der Wasserkraft funktionierenden Hammer noch 4 neue, vom Dampf betriebene, eingesetzt, einer von 5.320 kg, zwei von je 1.680 kg und einer von 500 kg.

Die Revolution von 1848 fand die Reschitzarer auf der Seite der ungarischen Revolutionäre. Sie bildeten so genannte „Nationalgarden“ und waren Feinde der österreichischen Regierung. Das Werk sollte für die ungarische revolutionäre Regierung produzieren. Doch die kaisertreuen rumänischen Grenzler eroberten den Ort, der den Kriegsgräuel zum Opfer fiel. Werke, Häuser, die Archive, die Kirche wurden vernichtet. Zum Gedenken an dieses Ereignis errichteten die Brüder Herglotz ein hölzernes Kreuz auf dem Berg, der von dann an „Kreuzberg“ hieß. Später wurde dieses Kreuz durch ein eisernes ersetzt. Die Kosten trugen die verschiedenen Arbeiterbranchen. Das Kreuz steht heute noch.

Nach der Revolution wurde das Land wieder der österreichischen Krone unter dem Namen „Serbische Wojwodschaft und Temescher Banat“ unterstellt. Diese administrative Organisierungsform erwies sich aber als nicht lebensfähig, so dass im Jahre 1861 das Banat wieder der ungarischen Krone einverleibt und in Komitate eingeteilt wurde.

Im Jahre 1850 war die Banater Hüttenindustrie wieder voll aktiv. In 1852 wurde in Reschitza eine Werkstatt zum Erzeugen von Kanonen und Kanonenkugeln errichtet. Bis 1855 erzeugte man hier 26 Stück zwölfpfundige und 20 Stück achtzehnpfundige Kanonen.

Schon im Jahrzehnt vor der Revolution hat der Ärar große Modernisierungsarbeiten und Investitionen unternommen. Man begann die Arbeiten an der Eisenbahnlinie Baziasch - Orawitza. Zeitweilig von der Revolution unterbrochen, wurden diese Arbeiten nach 1850 weitergeführt, so dass schon 1856 die „Kohlenbahn“ Baziasch - Orawitza in Betrieb gesetzt wurde. Es folgte dann 1863 die „Banater Semmering“-Bahn, die Bahnlinie Orawitza - Steierdorf / Anina.

Die Kohlenbergwerke von Sekul und Doman produzierten für das Reschitzaer Eisenwerk. Die Produktion im letzteren Ort war so groß, dass man im Jahre 1853 mit dem Bau des „Franz Josef“-Stollens begann, der, mit einer Länge von über 3.200 m, die Reschitzaer Werke mit den Domaner Gruben verband. Der Kohlentransport geschah mittels elektrischer Grubenlokomotiven.

Um die Mitte des 19. Jahrhunderts war die österreichische Regierung wieder in Geldnot, so dass sie sich entschloss, die Banater Werke, Domänen und Forste einem privaten Unternehmen zu verkaufen. Der Käufer hat sich rasch gefunden. Es war die „k.k. privilegierte österreichische Staatseisenbahngesellschaft (StEG)“, die ihren Sitz in Wien hatte und am 1. Januar 1855 den Kaufvertrag mit dem Staat unterschrieb. Eine Gesellschaft, die von bedeutenden Bankiers aus Paris und Wien gegründet wurde (unter ihnen Pereire, Sina - ein Arumäne -, Arstein und Eskeles). Es war ein gewaltiges Ansammeln von Kapital, das es sich leisten konnte, zwei Kohlenreviere in Kladno (Böhmen) zu kaufen, aber auch ungefähr 132.000 ha Boden im Banat, die Kohlen-Eisen-, Silber- und Kupferbergwerke aus Bokschan, Eisenstein, Steierdorf-Anina, Dognatschka, Saska, Orawitza, Tschiklowa, Neu-Moldowa, mit den dazugehörenden Forsten, wie auch die Werke und Werkstätten aus Reschitza, Bokschan und Tschiklowa.

Es folgte die Blütezeit der Banater Schwerindustrie, die auf Kohle und Eisen beruhte. Es war eben die Zeit der Kohle und des Eisens, die das Land zu einer der entwickeltesten Industrieregionen des damaligen Ungarns und des ganzen süd-östliche Europa machten. Es war die Zeit, in der Reschitza zum Hauptort der Banater Schwerindustrie wurde.

Die neuen Besitzer investierten in die Werke, die modernsten der Region, aber auch in die Entwicklung des Eisenbahnnetzes, für das Reschitza imstande war, fast das ganze Material zu liefern. Die Palette der Produkte vervielfältigte

Arsenie Boar

ISTORIE ILUSTRATĂ A BANATULUI MONTAN, 1890 - 1948

VOLUMUL I

ILLUSTRIERTE GESCHICHTE DES BANATER BERGLANDS, 1890 - 1948

BAND I

ILLUSTRATED HISTORY OF THE MOUNTAINOUS BANAT, 1890 - 1948

BOOK I

Coordonator / Herausgeber / Editor: **ERWIN JOSEF ŢIGLA**

Forumul Democratic al Germanilor din Judeţul Caraş-Severin
Asociaţia Germană de Cultură şi Educaţie a Adulţilor Reşiţa
Editura „Banatul Montan“ Reşiţa - 2007

Această carte reprezintă cea de a treizecişiuna apariţie editorială
a Asociaţiei Germane de Cultură şi Educaţie a Adulţilor din Reşiţa.
Tipărirea acestei cărţi s-a făcut cu sprijinul financiar al următoarelor
instituţii:

Departamentul pentru Relaţii Interetnice

Forumul Democratic al Germanilor din Judeţul Caraş-Severin

Consiliul Judeţean Caraş-Severin

Das Land Steiermark

Dieser Band erscheint als einunddreisigstes Buch des
Kultur- und Erwachsenenbildungsvereins
„Deutsche Vortragsreihe Reschitza".
Die Drucklegung des Bandes wurde durch die großzügige
Unterstützung folgender Institutionen ermöglicht:

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BOAR, ARSENIE
Istoria ilustrată a Banatului montan : 1890-1948 = Illustrierte Geschichte des Banater Berglands : 1890-1948 = Illustrated history of the mountainous Banat : 1890-1948 / Arsenie Boar ; ed.: Erwin Josef Ţigla. - Reşiţa : Banatul Montan, 2007-
2 vol.
ISBN 978-973-88077-6-1
Vol. 1. - 2007. - ISBN 978-973-88077-7-8

I. Ţigla, Erwin Josef (ed.)

94(498.5)

© Erwin Josef Ţigla
Lectorat: ec. Waldemar König (română, Deutsch); dr. Ada Cruceanu-Chisăliţă (English)
Tehnoredactare şi tipar: ColorPrint Reşiţa, 2007
ISBN 978-973-88077-6-1; 978-973-88077-7-8

führte der Aufstand der einheimischen Bevölkerung zu zahlreichen Vernichtungen und Verwüstungen. Auch die Pest hauste fürchterlich, aber vorwiegend in Temeswar.

Unterdessen neigte sich die erste Periode der Banater industriellen Entwicklung ihrem Ende zu. Die Zeit der Förderung von Nichteisenerzen ging zu Ende und es folgte die Zeit der Förderung und Bearbeitung des Eisens. Die Eisenwerke von Bokschan, die schon verschiedene Phasen durchgemacht haben (als staatliche oder privat verpachtete Betriebe), konnten ihren Energiebedarf mittels des Bersawa-Flusses nicht mehr sichern. Auch die Holzbestände der umliegenden Wälder wurden zur Verkohlung ungenügend. Infolge wählte man den Kameralort Reschitza aus, um die neuen Eisenwerke aufzustellen. Man baute zwei Hochöfen, drei Zeugschmieden, eine Polierwerkstatt und andere Werkseinrichtungen. Es arbeiteten hier 21 Maurer, 23 Zimmermänner, 180 Robotarbeiter mit 48 Fuhrwerken. Letztere waren von rumänischen Landsbewohnern zur Verfügung gestellt.

Im Monat Juni 1771 waren die Arbeiten so weit, dass am 3. Juli des gleichen Jahres der Franziskanermönch von Karaschowa, Michael Gozdich, die beiden Hochöfen „Franziskus" und „Josephus" segnete, worauf man sie anblies. Auf jedem der Hochöfen wurde je eine gusseiserne Platte angebracht mit der Inschrift „Auf allerhöchstem Befehl der allergnädigsten Kaiserin Maria Theresia, unter Aufsicht von Müller und Redange, wurde dieser Hochofen gebaut"

Außer den Hochöfen wurden noch 21 Gebäude errichtet, Wohnungen, Gardezimmer, ein Wirtshaus, eine Bäckerei und eine Herberge für die Fuhrleute. So entstand eine neue Ortschaft, „Eisenwerk Reschitza", später Deutsch-Reschitza genannt. Der rumänische Ort blieb unter dem Namen Kameral-Reschitza oder Roman-Reschitza bekannt. Der erste Leiter der neuen Gemeinde war Bernhardt Abt, danach Ludwig Edelbluth.

Die Reschitzaer Werke blieben dem Amt von Bokschan untergeordnet bis zum Jahre 1776, als sie der Bergdirektion von Orawitza, welche direkt dem Wiener Hof unterstellt war, zugeordnet wurden.

Francesco Griselini beschreibt in seinem „Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temeswarer Banats" im Jahre 1775, dass hier Bomben, Granaten, Kanonen, Öfen, Zeugwaren usw. erzeugt wurden. Die Fachleute waren Deutsche. Neben diesen arbeiteten als Taglöhner, später aber auch als Fachleute, die Rumänen aus den umliegenden Ortschaften, von denen Griselini sagt, dass ihnen sowohl die Geschicklichkeit wie auch der Fleiß für das Ausüben verschiedener Berufe nicht fehle.

Schon nach kurzer Zeit erzeugte das Werk ansehnliche Mengen von Roheisen, Schmiedeeisen und Eisen für Werkzeuge (Zeugeisen). In 1782 wurde der erste Hochofen umgebaut.

Das Holz, das die Werke brauchten, wurde mittels eines gut ausgebauten Systems von Kanälen aus den Bergen nach Reschitza geflößt und die notwendigen Materialien wurden mit 605 Pferden transportiert.

Doch kaum hatte sich die Wirtschaft des Banats erholt, wurde 1788 das Land von einem neuen Krieg mit den Türken heimgesucht. Die Industrieeinrichtungen in der Berglandzone wurden teilweise vernichtet und 127 Banater Ortschaften wurden geplündert und angezündet. Die Türken drangen, nachdem sie Dognatschka und Bokschan eingenommen haben, bis in die Nähe von Reschitza vor. Bei Tzerowa wurde hart für die Verteidigung Reschitzas gekämpft. An den Kämpfen hat auch die rumänische Bevölkerung aus Tzerowa, Târnova, Cuptoare und Roman-Reschitza teilgenommen. Diesmal aber war es das vor kurzem gegründete Banater rumänische Grenzregiment, das die Türken vertrieb. Die Banater hat dieser Krieg 40.000 Menschenleben gekostet.

Die Reschitzaer Werke erzeugten immer mehr und immer bessere Ware. Ihre Kanonenkugeln wurden bis nach Neapel verkauft. Die Kriege Österreichs mit dem revolutionären Frankreich, mit Napoleon, machten diese Produktion von Kanonen, Kugeln, Bajonetten usw. unentbehrlich.

Unterdessen brauchte das Werk eine Außenstelle, die 1802 in Franzdorf errichtet wurde. Hier baute der Ärar einen Schmiedehammer.

Banatul Montan a fost mereu prezent în marile transformări istorice, atât prin performanțele industriale, cât şi prin personalități de o incontestabilă valoare, pe toate planurile. De remarcat este accesul fără restricții al editorilor de cărți poştale ai vremii, mai ales în sectoarele de producție ale industriei, care au reuşit să transmită în țară sau peste hotare o parte din farmecul şi căldura cărăşenilor.

Din 1718 Banatul a cunoscut diferite forme de organizare administrativă. Domeniu al coroanei imperiale habsburgice până în 1778, când a fost încorporat Ungariei, va forma Voivodina Sârbească şi Banatul Timişan, după revoluția de la 1848, pentru ca între 1861 şi 1918 să revină Ungariei. În această ultimă perioadă în Banatul Montan exista comitatul Caraş-Severin care se întindea la sud până la Dunăre, incluzând Orşova (Verciorova). După Unirea din 1918, în anul 1925, Banatul Românesc a fost împărțit în trei județe: Timiş-Torontal cu reşedința la Timişoara, Severin (Lugoj) şi Caraş (Oravița). Este perioada pe care încercăm să o ilustrăm cu ajutorul vederilor de epocă în acest album.

Kurze Geschichte

Nach der Eroberung Dakiens durch die Römer (106 A.D.) brachten diese die römische Kultur und Wirtschaft ins Territorium des heutigen Banats. Die archäologischen Funde, Münzen und Geräte beweisen dies.

Bergbau wurde in diesem Gebiet schon unter den Dakern, dann von den Römern betrieben. Gefördert wurden Edelmetalle, aber auch Nichteisenerze. Das Eindringen der Wandervölker und auch die 164 Jahre dauernde türkische Herrschaft haben den Bergbau in Orawitza, Saska, Neu-Molowa und Dognatschka nicht stillgelegt.

Es gibt im Banater Bergland Stollen, die von den Schultern der Bergarbeiter in Jahrtausende alter harter Arbeit geschliffen wurden. Die Reichtümer des Bodens und des Untergrundes sind erhalten geblieben. Heute noch bergen die fruchtbaren Felder, die Gewässer, sowie die Berge und Wälder des Banats ungeahnte Schätze.

Im Jahre 1716 wurde dieses Gebiet von den österreichischen Truppen erobert. Das Land war nach 164-jähriger türkischer Herrschaft in einem erbärmlichen Zustand. Zahlreiche Sümpfe verbreiteten Insekten und krankheitserregende Gerüche, die Menschen und Viech dezimierten. Auf Empfehlung des Prinzen Eugen von Savoyen wurde das Banat eine Krondomäne, direkt vom Wiener Hof abhängig und politisch, wirtschaftlich und militärisch neu organisiert, mit Hilfe der von draußen gebrachten Spezialisten. Es war nun der süd-östlichste Punkt der Monarchie, die Grenze mit dem Osmanischen Reich. Der Wiener Hof war darauf bedacht, die von den Türken zerstörte Hüttenindustrie in Bokschan, Orawitza, Neu-Moldowa und Saska wiederaufzubauen.

Mit den ersten Kolonisten kamen auch Fachleute in verschiedenen Bereichen. Mit Hilfe der Experten wurde in der Gegend von Bokschan und Orawitza geschürft. Man fand große Vorkommen von Eisen- und Kupfererzen. Schon im Jahre 1718 wurde der erste Hochofen in Orawitza gebaut und in 1719 einer in Bokschan, genau an der Stelle, die auch heute noch „Altwerk“ heißt. Weil die Bersawa das Werk stets überschwemmte, wurde es an den Platz versetzt, der „Neuwerk“ heißt und wo man auch jetzt noch den Beschickungsturm eines Hochofens sieht. 1723 wurde in Orawitza ein k.k. Oberbergamt für alle Werke des Banater Montangebietes eingerichtet. Später nannte sich dieses „Banater Bergdirektion“.

Ins Banat kamen ständig Transporte mit Einsiedlern, welche neue Ortschaften gründeten, wie Deutsch-Orawitza und Deutsch-Bokschan. In 1723 wurde auch in Dognatschka ein Hochofen in Betrieb genommen. In Bokschan waren zwei Hochöfen in Betrieb und es wurden Nägel, Hufeisen und verschiedene Geräte erzeugt. Hier waren 176 Arbeiter beschäftigt. In 1773 arbeitete der Dognatschkaer Hochofen in Verlust und wurde abgestellt. Im Banater Bergland wurden die meisten Einrichtungen durch Wasser- und Tierkraft betätigt. Schon 1740 wurden die seit der Römerzeit existierenden Minenstollen wieder ausbeutungsfähig gemacht.

Der Krieg von 1737 - 1739 zwischen der Türkei und Russland hatte für die industriellen Einrichtungen in der Zone verheerende Folgen. Obwohl die eigentlichen Kriegsoperationen nur in der Gegend um Orschowa und Mehadia stattfanden,

Cuprins / Inhalt / Summary:

Erwin Josef Țigla. Cuvântul coordonatorului 7

Erwin Josef Țigla. Das Wort des Herausgebers..... 8

Erwin Josef Țigla. Editor‘s preface 9

Prefață 10

Vorwort 11

Foreword 12

Scurt Istoric..... 13

Kurze Geschichte..... 16

A short history..... 19

Reşița. Localitatea / Reschitza. Die Ortschaft / Resita. The Locality 23

Reşița. Uzinele / Reschitza. Die Werke / Resita. The Factories..... 53

Gărâna, Brebu Nou / Wolfsberg, Weidenthal / Garana, Brebu Nou 97

Bocşa / Bokschan / Bocsa 101

Caranşebeş / Karansebesch / Caransebes 117

Oțelu Roşu / Ferdinandsberg / Otelu Rosu 141

În loc de încheiere / Statt eines Schlusswortes / Epilogue..... 147

Apariții editoriale ale Asociației Germane de Cultură şi Educație a Adulților Reşița. Veröffentlichungen des Kultur- und Erwachsenenbildungsvereins „Deutsche Vortragsreihe Reschitza“. Published by the German Organization for Culture and Education of Adults Resita 149

În anul 1853 au început lucrările pentru săparea tunelului „Franz Joseph”, care a legat minele din Doman cu Reşiţa, pe o distanţă de 3.200 m.

În anul 1854, ca de atâtea ori, guvernul austriac şi Curtea Imperială au ajuns din nou în impas financiar, ceea ce a determinat guvernul ca, în baza Legii din 14 septembrie, să cedeze societăţilor particulare toate căile ferate, înfiinţate de stat. S-au format mai multe societăţi, din care cea mai importantă era „K.K. (Kaiserlich-Königliche) Österreichische Staats-Eisenbahn-Gesellschaft”, prescurtat StEG. Această societate a preluat o parte din liniile ferate din Austria şi Ungaria, printre care şi pe cele din Banat.

În afară de liniile ferate, pentru suma de 30 milioane franci, Societatea a mai primit în posesie definitivă toate minele, uzinele şi domeniile din Banat, a căror întindere era de 226.232 iughere. Contractul s-a încheiat la 1 ianuarie 1855 şi a fost aprobat de împărat la 3 ianuarie 1855. Obiectivele vândute erau:

1. Minele de aramă din Oraviţa şi Ciclova, cu atelierele de prelucrat;
2. Minele de aramă, argint şi fier din Dognecea;
3. Minele de aramă şi fier din Sasca Montană;
4. Minele de cărbuni din Doman, Cuptoare şi Secu;
5. Minele de aramă din Moldova;
6. Minele de cărbuni din Steierdorf;
7. Uzinele şi atelierele din Reşiţa;
8. Uzinele de aramă şi fier din Bocşa;
9. Uzinele de fier din Ciclova;
10. Minele de fier din Ocna de Fier şi Slamina;
11. Toate terenurile camerale din districtele Oraviţa şi Bocşa.

Principala preocupare a StEG s-a îndreptat asupra înzestrării fabricilor cu clădiri şi maşini moderne. Între anii 1854 şi 1874 s-a lucrat intensiv la dezvoltarea reţelei de căi ferate. Reşiţa era capabilă să furnizeze aproape întreg materialul necesar. În anul 1868 s-a introdus fabricarea oţelului după metoda „Bessemer” şi, la scurt timp, a oţelului în cuptoare „Siemens Martin”. În 1871, la Reşiţa s-au construit un atelier de bandaje şi de roţi montate, laminoarele pentru şine de cale ferată şi de tablă, o fabrică nouă de maşini, un atelier de construcţii metalice şi poduri, un atelier de cazangerie, o turnătorie de oţel şi o fabrică de cărămizi refractare.

Pentru prepararea şi folosirea cărbunilor s-au construit o instalaţie de separaţie, o spălătorie de cărbuni, o fabrică de bricheţi şi o cocserie cu 60 de cuptoare de cocs.

În 1873 a fost dată în folosinţă linia ferată industrială cu ecartament îngust Reşiţa - Bocşa Română - Ocna de Fier.

Prima locomotivă pe 2 osii, ce asigura tracţiunea pe căile ferate uzinale, a fost adusă în anul 1871 de la Viena şi transportată de la Oraviţa până la Reşiţa pe un car tras de 36 perechi de boi.

În 1872 la Reşiţa s-au construit primele 3 locomotive cu două osii, din care una a fost trimisă la expoziţia de la Viena şi una din ele este expusă şi astăzi în Muzeul de locomotive din Reşiţa. Odată descoperită, forţa aburului a fost pusă la treabă prin maşini din ce în ce mai performante, care au uimit lumea. Cărbunele extras din adâncuri asigura materia de bază, ce punea în mişcare muşchii de oţel din ce în ce mai puternici.

Mai putem admira şi astăzi maşini de mare putere ce au fost acţionate de forţa aburului, adevărate bijuterii ale tehnicii secolului XIX. Mă gândesc la Muzeul de Locomotive, la ciocanele de mare putere de la secţia forjă, la maşinile de extracţie de la Anina şi altele. Spre sfârşitul secolului XIX, omul a reuşit să fixeze pentru totdeauna, prin arta fotografiei, imagini care vorbesc de la sine. În prezentarea de faţă, şi aşa foarte succintă, am vorbit mai mult despre industrie. Desigur că Banatul Montan, în întregul său, nu a fost ocolit de evoluţiile sociale şi culturale ale timpului.

Uzinele din Reşiţa au rămas subordonate oficiului minier din Bocşa până în anul 1776, după care trec în subordinea Direcţiunii miniere din Oraviţa, care, la rându-i, era subordonată direct Curţii din Viena.

Într-un raport înaintat Curţii în anul 1775, învăţatul italian Griselini (care a vizitat Reşiţa) arăta că aici se fabricau obuze şi bombe, grenade, tunuri, obuziere, mortiere, sobe, căldări, topoare şi alte unelte şi că pe lângă lucrătorii germani, „se găsesc destui valahi cărora nu le lipseşte nici destoinicia şi nici experienţa" în practicarea diferitelor meserii.

Din unele rapoarte de exploatare reiese că în anul 1778 erau în funcţie la Reşiţa 2 furnale şi 5 vetre de foc. Furnalele au produs, în 11 luni, 2.726 măji vieneze şi 64 funţi de fontă. La 4 vetre de foc s-au produs, în 1857 zile de lucru, 3.223 măji şi 93 funţi de fier forjat. La cele 2 ciocane de laminat (bătut), în 444 zile de muncă, s-au produs 2.363 măji şi 10 funţi de fier pentru scule.

În anul 1782 a fost refăcut unul din primele furnale. Transportul materialelor necesare uzinelor crea probleme mari. Erau folosiţi 605 cai. O parte a lemnului atât de necesar uzinelor a fost transportat prin plutire pe o ingenioasă reţea de instalaţii hidro.

În anul 1788 a izbucnit un nou război cu Turcia, care, încă odată, a adus mari suferinţe bănăţenilor. Din nou instalaţiile din zonă au fost distruse. Au fost jefuite şi pârjolite 127 comune bănăţene. Trupele turceşti au pătruns în Dognecea, Bocşa, înaintând spre Reşiţa. La Ţerova s-au dat lupte crâncene pentru apărarea Reşiţei, la care a participat populaţia română din Ţerova, Cuptoare, Târnova şi Reşiţa-Română. De data asta a fost Regimentul român de Grăniceri cel care i-a alungat pe turci. Pe bănăţeni i-a costat acest război 40.000 de vieţi.

Uzinele din Reşiţa au progresat însă. În anul 1793, Reşiţa şi Bocşa lucrau şi pentru străinătate, furnizând Curţii din Neapole 20.000 ghiulele de 24 - 36 funţi.

Franţa a declarat război Austriei. O parte considerabilă din materialul de război folosit de austrieci împotriva trupelor franceze conduse de Napoleon (tunuri, ghiulele, baionete etc.), precum şi o gamă variată de material auxiliar a fost fabricată la Reşiţa.

În anul 1800 au fost puse în funcţie, la Reşiţa, un furnal şi o topitorie „floss". În 1802 s-a construit un atelier cu ciocane, la Văliug.

A fost încercat noul procedeu de topire a metalelor prin folosirea cărbunilor de piatră descoperiţi de Mathias Hammer, în anul 1780, în Valea Porcariului din Anina. Acest procedeu nu a dat rezultatele dorite. S-a revenit la vechiul procedeu pe cărbune din lemn. De abia în anul 1816 cărbunii de piatră au fost reconsideraţi. S-au construit instalaţii mai moderne, minele de cărbuni s-au extins şi începând cu anul 1846 s-a lucrat exclusiv pe cărbuni. A fost pusă în aplicare o nouă forţă: ABURUL. Pe malul drept al Bârzavei s-au ridicat noi clădiri, în care au fost plasate cazane cu abur, forja, laminoarele şi alte ateliere. Laminoarele au fost puse în funcţiune cu ajutorul a 3 cazane cu abur, de 100, 45 şi 16 C.P. Au mai fost instalate 4 ciocane cu abur: unul de 5.320 kg, două de câte 1.680 kg şi ultimul de 500 kg, pe lângă cele 4 ciocane acţionate de forţa apei, ce funcţionau din anul 1771.

După revoluţia din 1848, izbucnită la Budapesta, conducerea Banatului, în noile condiţii istorice create, a căzut sub incidenţa guvernului maghiar nou instalat, care a dobândit din partea Vienei o anumită independenţă economică.

Prin patenta imperială din 16 noiembrie 1849, sârbii răsculaţi au pretins şi chiar au obţinut unele revendicări teritoriale. S-au extins în Banat, pustiind din nou instalaţiile industriale din Moldova Nouă, Sasca Montană şi Oraviţa.

Anul 1850 a găsit industria metalurgică din Banat în plină activitate. În 1852 a început la Reşiţa instalarea unui atelier de tunuri şi obuze cu 6 vetre de foc, o formărie, o magazie cu modele, o sală de încercare, un atelier de sfredelit cu 10 maşini, din care 2 erau pentru tunuri de calibru mic. Până în anul 1855, aici au fost fabricate 26 tunuri de 12 funţi şi 20 tunuri de 18 funţi.

Cuvântul coordonatorului

Cu ani în urmă, Arsenie Boar împreună cu familia Angelica şi Iuliu Kolati şi firma acesteia „InterGraf" se străduiau din răsputeri să editeze o carte-album cu vederi vechi din colecţia primului amintit. Lipsa fondurilor necesare, ineficienţa multora din intervenţiile de atunci au făcut ca această realizare tipografică să nu-şi găsească finalitatea. Ideea a rămas însă mai departe în stand-by!

Încă de atunci mi-am pus întrebarea, ce aş putea întreprinde eu ca să ajut la realizarea acestui deziderat al multor oameni de bine.

Şi iată că a sosit momentul, după ce în anii trecuţi o parte din cartea-album a apărut sub formă de CD-ROM la SC „WILDRO" SRL din Reşiţa, ca toţi cei care am crezut atunci în idee şi în reuşită, să ne vedem visul împlinit.

Cu sprijinul consistent al mai multor instituţii, organizaţii şi oameni de bine avem acum plăcerea şi bucuria de a vă oferi o carte de excepţie nu numai pentru cei care am trudit la realizarea ei, ci şi pentru toţi cei care iubesc Banatul Montan, oamenii acestor locuri, istoria şi tradiţiile care s-au conturat aici de-a lungul secolelor. Prin această apariţie editorială, Banatul Montan a devenit mai bogat.

Mulţumind tuturor celor care au pus umărul la realizarea acestei noi cărţi-album, a şaptea pe care o realizez în calitate de autor sau coordonator de lucrare, vreau să asigur pe toţi cititorii că sunt mândru că organizaţia reprezentativă a etnicilor germani din această parte de ţară a putut să ofere Banatului Montan şi locuitorilor săi un nou cadou editorial de mult aşteptat, care să îmbogăţească zestrea publicistică a Reşiţei şi a sudvestului românesc!

Erwin Josef Ţigla
Preşedintele Forumului Democratic al Germanilor din judeţul Caraş-Severin

15 febuarie 2007

Das Wort des Herausgebers

Wir wussten, dass vor Jahren Arsenie Boar zusammen mit der Familie Angelica und Iuliu Kolati und ihrer Firma „InterGraf“ bemüht waren, ein Album mit alten Ansichtskarten aus der Sammlung des Erstgenannten herauszubringen. Der Mangel an Finanzen, die Nichtbereitschaft vieler Angefragten, das Projekt zu unterstützen, haben dazu geführt, dass die Idee dieser Herausgabe nicht mehr ihre Finalität gefunden hat. Alles blieb in Stand-by!

Schon damals habe ich mir die Frage gestellt, wie ich da behilflich sein könnte, damit diese Idee vieler gutgesinnter Menschen in Erfüllung gehe.

Und siehe, der Augenblick ist gekommen! Nachdem in den vergangenen Jahren ein Teil des Inhalts des Projekts in Form von CD-ROMs von der Firma „WILDRO“ aus Reschitza herausgegeben wurde, sehen wir uns nun veranlasst, die Erscheinung in Buchform kundzugeben.

Durch die maßgebende Unterstützung vieler Institutionen, Organisationen und Menschen guten Willens sind wir nun so weit, dass wir Ihnen mit Freude und Genugtuung dieses Album schenken können! Es ist nicht nur für uns, die Herausgeber, Autoren und Mitarbeiter ein außergewöhnliches Werk, sondern es soll auch für alle, die das Banater Bergland mit seinen Menschen, seiner Geschichte und seinen Traditionen lieben, ein solches sein. Durch dieses, als Druck, einmalige Buch ist das Banater Bergland reicher geworden!

All jenen dankend, die zur Herausgabe dieses siebenten Albums, dass ich als Autor oder Herausgeber unterschreibe, beigetragen haben, möchte ich alle Leser versichern, dass wir, die repräsentative Organisation der deutschen Minderheit im Banater Bergland, stolz darauf sind, dieser Region und den hier lebenden Menschen so ein Geschenk gemacht zu haben! Wir sehen dies als unsere Ehrenpflicht an, der wir mit viel Liebe und Respekt nachgekommen sind!

Erwin Josef Ţigla

Vorsitzender des Demokratischen Forums der Banater Berglanddeutschen

15. Februar 2007

Scurt istoric

După cucerirea Daciei de către romani (106 d. Cr.), teritoriul Banatului de azi ia contact cu civilizația și cultura romană, lucru atestat de monedele și uneltele descoperite de arheologi. Se poate deduce că în acest spațiu, încă în perioada dacică și cu atât mai mult după aceea, au fost exploatări miniere, în special de metale nobile și metale neferoase, care au continuat de-a lungul secolelor. Năvălirea unor popoare migratoare, precum și ocupația de 164 de ani a turcilor nu au întrerupt activitatea minieră la Oravița, Sasca Montană, Moldova-Nouă și Dognecea.

Sunt în Banat galerii de mină lustruite de umerii celor ce au trudit în adâncuri în decursul miilor de ani. Până în zilele noastre bogățiile solului și subsolului nu au secat. Câmpiile fertile, munții și apele Banatului încă mai ascund comori nebănuite.

În anul 1716 Banatul a fost cucerit de trupele imperiale austriece. Acest teritoriu se găsea într-o stare deplorabilă, devastat și dezorganizat în urma celor 164 ani de dominație turcească. Mocirle fără sfârșit răspândeau nenumărate insecte și miasme otrăvite, purtătoare de boli, care decimau populația și vitele. Tendința Curții Imperiale, la recomandarea prințului Eugen de Savoya, era să formeze în Banat o provincie austriacă cu o populație predominant germană. În acest context, Banatul a fost reorganizat economic, politic și militar și a devenit punctul cel mai sud-estic al monarhiei, graniță cu Imperiul Otoman. Una din principalele preocupări ale Curții Imperiale de la Viena a fost refacerea industriei metalurgice distrusă de turci în zonele Bocșa, Oravița, Moldova Nouă și Sasca Montană.

Odată cu primele transporturi de colonişti au fost aduși și specialiști în diferite meserii. Cu ajutorul unor experți a fost cercetată zona Bocșa și Oravița, descoperindu-se mari cantități de minereu de fier și cupru. Astfel, în anul 1718 s-a construit primul furnal la Oravița și în anul 1719 un altul la Bocșa, pe locul care și astăzi se numește „Alt-Werk”, uzina veche. Fabrica fiind mereu inundată de râul Bârzava, a fost mutată în locul numit „Neu-Werk” (uzina nouă), unde mai poate fi văzut și astăzi turnul de încărcare al furnalului.

În Banat au sosit mereu transporturi de colonişti. Aceștia au pus bazele unor localități noi, printre care Oravița-Montană și Bocșa-Montană. În anul 1723 s-a pus în funcție un furnal și la Dognecea. La Bocșa erau în funcție două furnale și se produceau cuie, potcoave și diferite unelte. Lucrau 176 de muncitori. În anul 1737 furnalul din Dognecea lucra în pierdere și a fost oprit. În toate zonele amintite, majoritatea instalațiilor erau acționate de puterea apei și forța animală. În anul 1740, galeriile de mină rămase de pe vremea romanilor au fost aduse în stare de exploatare.

Războiul dintre Rusia și Turcia, izbucnit în 1737, a avut efecte devastatoare asupra instalațiilor industriale din zonă, la care se mai adaugă ciuma, adusă de turci, din anul 1738 ce a făcut zeci de mii de victime în rândurile populației Banatului, în special în Timişoara. Uzinele din Bocșa au început să nu mai fie rentabile.

Puterea râului Bârzava, pădurile, noile zăcăminte de fier și cărbune descoperite la Secu și Doman au determinat mutarea uzinelor la Reșița. S-au construit simultan două furnale, 3 ateliere pentru drugi de fier, un atelier de poleit, șoproane pentru minereu și altele. La aceste lucrări au luat parte 21 de zidari, 23 tâmplari, 180 lucrători cu „robota” și 48 care sau căruțe, puse la dispoziție de populația autohtonă.

În luna iunie 1771, lucrările au fost destul de avansate pentru a fi date în exploatare. La 3 iulie, călugărul franciscan din Caraşova, Michael Gozdich, a sfințit furnalele, numindu-l pe primul „Franciscus” și pe cel de-al doilea „Josephus”.

Pe ambele furnale s-a montat câte o placă de fier, turnată, cu următoarea inscripție: „La cel mai înalt ordin al Milostivei Împărătese Maria Theresia, sub supravegherea lui Müller și Redange a fost construit acest furnal”.

În afara furnalelor și atelierelor amintite au mai fost construite 21 clădiri, locuințe, camere de gardă, birt, brutărie și hanul căruțaşilor. În jurul acestor construcții s-au pus temeliile unei comune noi: „EISENWERK-RESCHITZA”, mai apoi, „MONTAN-RESCHITZA”, iar vechea comună a luat numele de „CAMERAL-RESCHITZA”, iar ceva mai târziu, „REŞIȚA ROMÂNĂ”. Primul conducător al Reșiței a fost Bernhardt Abt, urmat de Ludwig Edelbluth.

„History is more useful to future than to past times“
Lucian Blaga

Foreword

At the end of a year, a century or a millennium, balance-sheets are made everywhere. People count everything they have achieved. The modern means of information show us, in a flash, things which reflect the effort of bilion of people.

The human being of the 21st century is confronted with huge, psychical challanges. For how long will people resist in front of all the difficulties of life which devour their heart? Is there still any time left for composing ourselves and relaxing our souls in the nostalgic perfume of the past? I think that it's really necessary to sometimes turn our face towards the past, towards the basis of our existence, the history, to fill ourselves with power from the experience we have gathered and to go on with new strenghts.

I intend that this work be a drop of power and dignity in the souls of those who love Caras-Severin county, and for the ones who don't know these places, I would like the album represent a card and a book of our identity. Of those who were and are inhabitants of this amazing and rich county.

I thought that a preface of this work, consisting in a short history suitable to the pictures, using statements from the *Report Nº 1* / 1930 of UDR, signed by Gheorghe Cimponieru, would be favourable to the readers.

I think that Cimponieru's work, as well as others, especially the „Monograph of the iron factories and the domains of Resita“ by Ion Pasarica, awarded by the Romanian Academy in 1936, would be worth republishing, so that people of nowadays should understand the history of the places where we live.

Composing ours thoughts for a moment, we owe our precursors part of our gratitude. I mean the publishers of the 19th century or the ones from the beginning of the 20th, who succeeded in leaving us all those images, which I'd like to call *icons* that delight us, fill our souls with nostalgia (it is said that „a photo talks as much as thousand words").

I'm not trying to weary the readers with a lot of explanations. The images are eloquent, reflecting the restlessness and the victory of the human genius on the territory of Caras-Severin county.

I have not considered as an inconvenient the fact that the printed explanations are bilingual or in three languages as well. That's how it was at the time and things didn't change much till nowadays either. We live these places blessed by God, as children of our ancestors of different ethnic groups, and we have proved that getting all together we have achieved things which compel recognition and prestige in all domains.

The beauty, greatness and wealth of this county, its agitated history, have been presented in so many works where important things are always mentioned (I'm considering here Francesco Griselini for instance, but especially the greatest chronicler of Banat, Nicolae Stoica from Hateg). Perhaps some things which have not been discovered yet, or which haven't been said are even more interesting and beautiful.

The cards (not the photos) collected for more than 50 years from all the corners of the country and even of the world, fulfilled their role before delighting the eye with the beauties of Caras-Severin county and have sent „many greetings“ to relatives and friends. Some of them are more than a century old and they come to greet us once again, and send us an other immortalized message about those times and places we didn't know, but where we are living.

This work is not a monograph or a history of Caras-Severin county, but an album of old images, real historical evidence with a special, sentimental content.

I believe that the album I'm offering to the reader now could be improved, maybe other pictures could be found in some forgotten places, and they would delight us and fill our souls with emotion.

This album appears due to many friends and people who love Caras-Severin county and to the generosity of the Democratic Forum of the Germans - county of Caras-Severin, and I hope that you'll enjoy it Lots of thanks to everybody.

Arsenie Boar

Editor's Preface

I have been heard that many years ago, Arsenie Boar and the family of Angelica and Iuliu Kolati were doing all their best to publish an album containing Arsenie Boar's old picture postcards collection, at InterGraf company belonging to the up named family. The strained circumstances or the ineffectiveness of the local interventions at the moment made that the book remain unfinished. But the idea has resisted on stand-by!

I have been wondering since then what I could do so that those good people's desire be accomplished. And here is the time! Some years after a small part of the old collection was published by Wildro ltd. Resita (a CD form in fact), all those who had trusted in that idea were ready to complete their dream.

Substantially supported by more institutions, organizations, and other good men, we are now pleased to offer the readers an outstanding book not only for its producers, but for all the people who love the Mountainous Banat, its inhabitants, its history, and traditions settled there for centuries. The book here also comes to enrich the Mountainous Banat region!

Returning thanks to all those who lent me a helping hand so that the album be published, the seven one in my career as an author or editor, I may say that I am really proud that the most representative association of the German local community was able to give the Mountainous Banat region and its inhabitants a new book as a for long waited present. I'd also say that it comes to embellish the writing heritage of Resita and of the south-western region of Romania.

Erwin Josef Ţigla
President of the Democratic Forum of the Germans - county of Caras-Severin

15th February 2007

„Istoria este mai folositoare pentru viitor decât pentru trecut“
Lucian Blaga

Prefaţă

La sfârşit de an, secol sau mileniu, se fac bilanţuri pe toate planurile. Omenirea îşi contabilizează realizările. Mijloacele moderne ne pun la dispoziţie în câteva secunde date reci care reflectă efortul a miliarde de oameni.

Omul secolului XXI este supus unor uriaşe presiuni psihice. Oare cât va mai rezista la greutăţile de tot felul care îi macină viaţa? Mai este oare timp să ne reculegem şi să ne recreem sufletul în parfumul nostalgic al trecutului? Credem că este atât de necesar să ne întoarcem uneori cu faţa spre trecut, spre temelia existenţei noastre, istoria, să ne umplem fiinţa de putere din experienţa dobândită şi, fortificaţi, să pornim mai departe.

Lucrarea de faţă se vrea o picătură de putere şi demnitate în sufletul celor ce iubesc Banatul Montan, iar pentru cei ce nu cunosc aceste locuri, imaginile prezentate se vor o carte a identităţii noastre, a celor care au fost şi sunt locuitorii acestui tulburător de frumos şi bogat judeţ. Am socotit de bun augur să prefaţez această lucrare cu un scurt istoric adecvat imaginilor prezentate, folosind pasagii din *Buletinul nr. 1 al UDR* din anul 1930, semnate de Gheorghe Cimponeriu.

Cred că lucrarea lui Cimponeriu (şi nu numai, mă refer şi la altele), dar mai ales „Monografia Uzinelor de fier şi domeniile din Reşiţa”, scrisă de Ion Păsărică, premiată de Academia Română în 1936, ar merita să vadă lumina tiparului în întregime încă odată, pentru a ne edifica pe noi, cei de azi, asupra istoriei locurilor în care trăim.

Păstrând un moment de reculegere, datorăm o parte din recunoştinţa noastră înaintaşilor. Mă gândesc la editorii din veacul al XIX-lea sau de la începutul veacului XX, care, cu efortul oricărui pionierat, au reuşit să ne lase nouă şi pentru eternitate aceste imagini, pe care le-aş numi icoane ce ne încântă, ne umplu sufletul de nostalgie (se spune că „o fotografie vorbeşte cât o mie de cuvinte”).

Nu mi-am propus să obosesc privitorul cu explicaţii. Vederile prezentate sunt elocvente, ele reflectând zbuciumul şi biruinţa geniului uman pe meleagurile Banatului Montan.

Nu am socotit un inconvenient faptul că, pe o bună parte din vederi, explicaţiile tipărite sunt bi- şi trilingve. Aşa a fost atunci, nici astăzi lucrurile nu s-au schimbat prea mult. Trăim pe aceste locuri binecuvântate de Dumnezeu, noi, urmaşii aceloraşi strămoşi de diferite etnii, şi am demonstrat lumii că în bună înţelegere am înfăptuit lucruri care au impus respect şi prestanţă pe toate planurile.

Banatul Montan, splendoarea, măreţia şi bogăţiile acestei regiuni, istoria ei zbuciumată, au fost prezentate în atâtea lucrări în care s-au spus lucruri interesante (mă gândesc, printre altele, la Francesco Griselini, dar mai ales la unul din cei mai mari cronicari al Banatului Montan, Nicolae Stoica de Haţeg). Poate că unele lucruri care nu s-au descoperit încă (sau nu s-au spus), sunt şi mai interesante şi frumoase.

Vederile (nu şi fotografiile) adunate în mai bine de 50 de ani din toate colţurile ţării şi chiar ale lumii, care şi-au săvârşit mai de mult menirea de a încânta ochiul cu frumuseţile Caraş-Severinului şi au transmis „dragi salutări” celor apropiaţi din ţară sau din alte ţări, vin de peste un secol să ne mai transmită încă odată un salut, un nou mesaj imortalizat despre acele timpuri şi locuri pe care noi nu le-am cunoscut, dar în care continuăm să trăim.

Lucrarea de faţă nu se doreşte o monografie sau o istorie a Banatului Montan, ci mai degrabă un album cu ilustrate de epocă, adevărate mărturii istorice cu alese încărcături sentimentale.

Cred că albumul pe care îl ofer cititorului ar putea fi mult îmbunătăţit, poate că se mai găsesc şi alte ilustrate prin locuri uitate, care ar merita să ne încânte privirile şi să ne umple de emoţie sufletul.

La îndemnul atâtor prieteni şi iubitori ai Banatului Montan, prin generozitatea Forumului Democratic al Germanilor din judeţul Caraş-Severin, iată că acest album apare şi sper să placă. Tuturor, sincere mulţumiri.

Arsenie Boar

„Die Geschichte ist der Zukunft nützlicher als der Vergangenheit“
Lucian Blaga

Vorwort

Am Ende eines Jahres, Jahrhunderts oder Jahrtausends werden in allen Bereichen Bilanzen gezogen. Die Menschheit berechnet ihre Erfüllungen. Moderne Mittel stellen uns in einigen Sekunden kalte Ziffern zur Verfügung, die die Anstrengungen von Milliarden Menschen widerspiegeln.

Der Mensch des XXI. Jahrhunderts ist einem mächtigen psychischen Druck ausgesetzt. Wie lange wird er noch den Schwierigkeiten, die sein Leben zermürben, standhalten? Gibt es noch Zeit für ein In-Sich-Hinein-Gehen und für eine Erholung der Seele im Parfüm der Vergangenheit? Ich denke, dass es sehr notwendig ist, uns manchmal der Geschichte zuzuwenden und unser Wesen mit der Kraft der erworbenen Erfahrung zu füllen, um so gestärkt weitermachen zu können.

Das vorliegende Werk will ein Tropfen Kraft und Würde für die Seelen derer sein, die das Banater Bergland lieben. Für diejenigen, welche diese Plätze nicht kennen, sollen die vorgezeigten Bilder unsere Identitätskarte darstellen. Das waren und sind die Bewohner dieses betäubend schönen Kreises!

Ich hielt es für richtig, das Album mit einer kurzen, den Bildern angepassten Geschichte zu eröffnen, in der ich Auszüge aus dem 1. Werksbericht der UDR verwendete, die von Gheorghe Cimponeriu unterschrieben sind. Meiner Ansicht nach verdient Cimponeriu´s Werk (und nicht nur dieses, aber vor allem dieses)) sowie die „Monographie der Eisenwerke und Domänen Reschitza” (UDR), von Ion Păsărică verfasst und von der Rumänischen Akademie 1936 preisgekrönt, eine Neuauflage, um uns, die wir heute hier leben, über die Geschichte dieses Raumes aufzuklären.

Wir sind unseren Vorgängern viel Anerkennung schuldig. Dabei denke ich an die Verläger aus dem XIX. oder an jene vom Beginn des XX. Jahrhunderts, welche uns und der Ewigkeit durch anstrengende Pionierarbeit diese Ansichten hinterlassen haben, die ich Ikonen nennen möchte, welche uns entzücken (man sagt, das ein Foto so viel spricht wie tausend Wörter).

Ich habe mir nicht vorgenommen, den Betrachter mit Erklärungen zu ermüden. Die Ansichten sind eloquent und widerspiegeln die Aufregung und den Sieg des menschlichen Geistes im Banater Bergland.

Ich empfand den Umstand, das auf einem Großteil der Ansichtskarten die Erklärungen zwei- oder dreisprachig gedruckt sind, nicht als Nachteil. So war es damals und auch heute haben sich die Dinge nicht wesentlich geändert. Wir, die Nachfolger derselben Vorfahren verschiedener Ethnien, leben in dieser gottgesegneten Gegend und haben der Menschheit bewiesen, dass wir in gutem Einverständnis Werke vollbringen konnten, welche auf allen Ebenen Hochachtung und Respekt erregten.

Das Banater Bergland - die Herrlichkeit, Pracht und die Reichtümer dieses Gebietes, seine bewegte Geschichte hat man in vielen Werken beschrieben, wobei interessante Dinge gesagt wurden (ich denke dabei unter anderen an Francesco Griselini, aber hauptsächlich an den größten Geschichtsschreiber des Banats, Nicolae Stoica de Haţeg). Vielleicht gibt es aber auch unentdeckte oder ungesagte Dinge, die noch interessanter und schöner sein könnten.

Die Ansichten (nicht auch die Fotos), in mehr als 50 Jahren aus allen Ecken des Landes oder der Welt gesammelt, welche ihren Zweck, das Auge mit den Schönheiten des Banater Berglands zu entzücken, schon lange erfüllt und den Lieben aus dem In- und Ausland „schöne Grüße” geschickt haben, kommen nun, um uns nach über hundert Jahren einen neuen Gruß zu übermitteln, eine neue unsterbliche Botschaft aus jenen Zeiten und von jenen Plätzen, die wir nicht erlebten, aber in denen wir auch heute existieren.

Das vorliegende Werk will keine Monographie oder Geschichte des Banater Berglands sein, sondern ein Album mit zeitgeschichtlichen Ansichten, wahre historische Zeugnisse mit sentimentaler Belastung.

Ich glaube, dass dieses Album erheblich verbessert werden kann, da es bestimmt noch an vergessenen Orten Ansichtskarten gibt, welche unsere Blicke entzücken und unsere Seelen mit Aufregung erfüllen könnten.

Auf Betreiben vieler Freunde und Bewunderer des Banater Berglands und dank der Großzügigkeit des Demokratischen Forums der Banater Berglanddeutschen erscheint nun dieses Album, das hoffentlich gefallen wird. Allen, meinen aufrichtigen Dank.

Arsenie Boar

Reşiţa-Montană în 1899.
În centrul imaginii, Gimnaziul
(astăzi, str. Traian Lalescu)

Deutsch-Reschitza im Jahre 1899.
Im Bildzentrum, das Gymnasium
(heute Traian-Lalescu-Straße)

Mountainous Resita in 1899 (Traian Lalescu St, today).
Gymnasium - in the middle of the image

Stradă din Reşiţa anilor 1900.
În dreapta, Gimnaziul, astăzi Oficiul de Cadastru şi
Publicitate Imobiliară (monument istoric)

Straße aus Reschitza der Jahre 1900.
Rechts das Gymnasium, heute Katasteramt
(historisches Monument)

A street in Resita (1900). On the right side:
the Gymnasium, nowadays the Cadastral Office
(historic monument)

Vestimentaţie de duminică în anul 1900

Sonntagstracht aus dem Jahre 1900

Clothes wore on Sundays in 1900

In 1782 one of the first furnaces was reconstructed. The transport of the materials for the factories created hard problems. 605 horses were needed.

A part of the necessary wood for the factories was transported through the river floating using an ingenious net of hydro equipments.

A new Austrian-Ottoman war begun in 1788, and brought a lot of suffering to the people of the Banat. The equipment was destroyed again. 127 villages were rubbed and burned. The Turkish armies entered Dognecea, Bocsa, coming towards Resita. There were big battles at Terova, and the Romanians from Terova, Cuptoare, Tarnova and Romanian-Resita, trying to defend Resita, droveaway the enemies. There were 40.000 victimes of the local inhabitants.

The factories from Resita were in a continuous progress. In 1793 Resita and Bocsa were producing for the foreigners too, supplying The Neapole Court with 20.000 projectiles.

France declared war to Austria. A considerable part of the war material used by the Austrians against the French armies led by Napoleon, had been produced in Resita (cannons, projectiles, bayonets etc., and a large amount of auxiliary material).

A furnace and a melting-shed „floss“ were working at Resita in 1800. In 1802 a workshop with hammers was built at Valiug. In 1804 there were two furnaces at Resita, one of them having 22 feet in height.

The new method of melting metals was tested, using the stone coals discovered by Mathias Hammer in 1780, in Porcar Valley from Anina. This method didn't offer the desired results. The old procedure with coals of wood is used again. In 1816 the coals of stone were finally reconsidered. Modern equipment was built, the coal mines extended starting with 1864 and the work was based entirely on coals since then. A new force was applied: the steam. On the right shore of Barzava, the new buildings had boilers of steam; the forge, the row mills and other things were built. The row mills were started with the help of three boilers of steam of 100, 45, 16 H.P. Four more steam hammers were installed: one of 5,329 kg, two of 1,680 kg, and the last one of 500 kg, beside the other 4 hammers supplied by the force of water, which had been working since 1771.

The management team of the Banat falls under the administration of the Hungarian government after the revolution from 1848, which started in Budapest, because of the new created historical conditions. This government receives from Viena a kind of economical independence.

The revolted Serbians asked for some territories and they even got some of their requests through the imperial decision on the 16th of November 1849. They came in the region, destroying the industrial equipment from Moldova, Sasca Montana and Oravita.

The metallurgical industry of the Banat achieved an intense activity in 1850. In 1852 more equipment (a new workshop of cannons and shells with 6 fire hearths, a forming shed, a model room, a hall of experiments, a drilling work shop with 10 machines, for cannons of small calibre) were installed in Resita. 26 cannons of 12 pounds and 20 cannons of 18 pounds were produced till 1855.

The works for the digging of the 3,200m long tunnel „Franz Joseph“ to connect the mines from Doman to Resita, started in 1853.

In 1854, like in many other cases, the Austrian government and the Imperial Court got again in financial difficulties, and the government decided to give all the railway to private enterprises, based on the law of the 14th of September. More companies were opened, including „Kaiserliche-Königliche-Österreichische Staats-Eisenbahn-Gesellschaft“ (StEG). This company overtook a part of the Austrian and Hungarian railway including the railway from the Banat.

The company received for an amount of over 30 million francs, not only the railway but also all the mines, the factories and the domains from the Banat, which covered about 132.000 ha.

The contract was signed on 1st of January 1855 and it was consented by the king on the 3rd of January 1955. The sold objectives were:

1. the mines of copper from Oravita and Ciclova, with the workshops as well;
2. the mines of copper, silver and iron from Dognecea;
3. the mines of copper and iron from Sasca Montana;

4. the mines of coals from Doman, Cuptoare and Secul;
5. the mines of copper from Moldova;
6. the mines of coals from Steierdorf;
7. the factories and workshops from Resita;
8. the factories of copper and iron from Bocsa;
9. the factories of iron from Ciclova
10. the mines of iron from Ocna and Slamina;
11. all the territoies from the Bocsa und Oravita districts.

The main purpose of StEG was to provide new equipment and new buildings for all those factories. There was a hard work for the development of the railway between 1854 and1874. Resita was able to provide almost all the needed material. The producing of steel using the „Bessemer“ method started in 1868 and short time after steel wasprocessed in „Siemens-Martin“ ovens. A workshop for bandages and assembled wheels, row mills for railway and of plate, a new factory of machines, a workshop for metal constructions and bridges, a boiler room, a steel foundry and a factory of refracted bricks were built in 1871 in Resita.

In order to prepare and use the coals an equipment of separation was built, a washing place for the coals, a factory of briqueetes and a coke works with 60 ovens of coke.

In 1873 the narrow industrial railway line Resita - Bocsa Romana - Ocna de Fier was built.

The first locomotive on two axles which assured the traction on the industrial railway lines had been brought from Viena in 1871 and transported from Oravita to Resita on a cart pulled by 36 pairs of oxen.

The first three locomotives on two axles were built in Resita in 1872. One of them was sent to the exhibition in Viena (1873) and the other one can be seen (since 1972) at the Locomotives Museum in Resita. Once discovered, the force of steam was used to moveever better engines which astonised the world.

The coals, extracted from the depths provided the main material which moved the steel muscles, that were more and more powerful.

Nowadays we can still admire machines of great power, which were pushed by the force of steam, real jewels of the technics ofthe 19th century, if we consider the Locomotive Museum, the hammers of great power insidethe forged section in Resita, the extraction equipment from Anina and others. The people succeeded by the end of the 19th century to give forever images which talk by themselves, using the art of the photography. In this short presentation, I ‘ve talked more about industry. But the entire Mountainous Banat known the cultural and social development.

The county was always present in the major historical transformations, both through the industrial performances and through the personalities of great success in all human fields. It is rather remarkable to notice the access without restrictions of the postcards publishers, especially in the production sections, who managed to send both in the country and abroad a part of the charm and hospitality of the people from Caras-Severin.

Since 1718 the Banat was organized differently from the administrative point of view. It was part of the Imperial Habsburgic Crown till in 1778, where it was made a part of Hungary, it formed The Serbian Voivodina and „Banatul Timisan“ after the revolution from 1848, and belonged again to Hungary between 1861 and 1918. That last period the Caras-Severin county stretched till the Danube, including Orsova. After the Union from 1918, the Romanian Banat is divided into three counties, in 1925: Timis-Torontal with the residence in Timisoara, Severin (Lugoj) and Caras (Oravita).

This is the period we try to illustrate in this album, using old postcards pictures.

Colonia Oltului. În planul apropiat dreapta Secția L-6 a regionalei C.F.R

Die „Olt“-Kolonie. Im Vordergrund rechts die Abteilung L-6 der Eisenbahn-Regionale

The „Olt“-colony. In the foreground, right side, the section L-6 of the Regional railway administration

Vedere realizată în 1905 (astăzi, str. Libertății). În stânga imaginii, blocul de locuințe construit la începutul secolului XX. Astăzi ocupat parțial de firma „ABRAXAS”

Ansicht aus dem Jahre 1905 (heute Libertății Straße). Links ein Wohnblock, der zu Beginn des 20. Jahrhunderts gebaut wurde. Heute, zum Teil, Sitz der Firma „ABRAXAS”

Apostcard printed in 1905 (Libertatii St. today). On the left, a block of flats built at the beginning of the 20th century. Nowadays it belongs partly to „ABRAXAS” company

Vedere din 1902. În centrul imaginii se găsește astăzi „Universalul Vechi” (intersecția străzilor Libertății, Traian Lalescu, Mihai Viteazu)

Ansicht aus dem Jahre 1902. Im Zentrum des Bildes befindet sich heute das alte „Universal”-Kaufhaus (Kreuzung der Straßen Libertății, Traian Lalescu, Mihai Viteazu)

A postcard from 1902. Shop „Universalul Vechi“ in the middle of image (today, cross of the streets Libertatii, Traian Lalescu and Mihai Viteazu)

Palatul Cultural, construit în anul 1932 prin contribuția Reuniunii Române de Cântări și Muzică din Reșița-Română, după proiectul arh. Ion Vlad, Piața 1 Decembrie 1918 nr. 2, monument istoric

Das Kulturpalais, 1932 aus den Beiträgen des Rumänischen Gesangs- und Musikvereins nach den Plänen des Architekten Ion Vlad gebaut (historisches Monument)

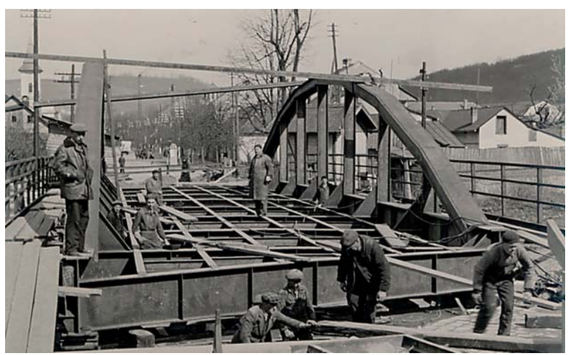
The Palace of Culture, built in 1932, through the contribution of the Club of Romanian songs and music from Romanian Resita, a project of the architect Ion Vlad (historic monument)

Construirea podului de oțel peste râul Bârzava (1937), lângă Palatul Cultural (monument istoric)

Bau der Stahlbrücke über die Bersawa (1937), neben dem Kulturpalais (historisches Monument)

The bridge of steel was built over the river Barzava (1937), near the Palace of Culture (historic monument)

Strada principală din Reșița (astăzi str. Libertății). În stânga imaginii, Biserica greco-catolică (1908)

Die Hauptstraße von Reschitza (heute Libertății-Straße). Links sieht man die griechisch-katholische Kirche (1908)

The main street from Resita (today Libertatii Street). On left: the Greek-Catholic church (1908)

REȘIȚA. LOCALITATEA
RESCHITZA. DIE ORTSCHAFT
RESITA. THE LOCALITY

Reşiţa

La poalele munţilor Semenic, pe cursul mijlociu al râului Bârzava, într-un cadru natural încântător, se află aşezat municipiul Reşiţa.

Localitatea este atestată documentar în secolul XV, ca făcând parte din Comitatul Caraş, aparţinând administrativ de Districtul Bocşei. Conscripţia din 1717 menţionează numele de Retzisa ca având 62 gospodării, impuse la contribuţie de către administraţia austriacă nou instalată. În anul 1771, odată cu mutarea uzinelor de la Bocşa, s-au pus bazele Reşiţei industriale.

Localităţile ce gravitau în jurul Reşiţei şi asigurau forţa de muncă, precum şi materia primă necesară uzinelor, erau: Doman, Secu, Cuptoare, Târnova, Ţerova, Moniom, Câlnic, Văliug, iar mai apoi aria acestora s-a extins pe măsura dezvoltării uzinelor.

Datorită colonizării treptate cu lucrători specializaţi în industria prelucrării metalelor, populaţia Reşiţei a crescut de la 300, cât era în 1771, la peste 10.000 în 1891. Locuitorii ei erau cu toţii în serviciul uzinelor, inclusiv negustorii. Uzinele aveau grijă de rezolvarea problemelor de administraţie, de siguranţă, de şcoală şi de biserică. În locul uneia mai vechi, în 1776 s-a construit de către uzină o biserică romano-catolică nouă, refăcută şi mărită mai târziu, în 1841. În 1818 a fost construită biserica greco-ortodoxă, iar în 1870 biserica greco-orientală. În 1839 uzinele au zidit biserica greco-catolică. În 1872 s-a zidit biserica evanghelică şi în 1890 cea reformată. Sub controlul bisericilor au funcţionat şi primele 3 şcoli: 2 germane şi una română. În 1877 s-a înfiinţat şcoala complementară de băieţi şi fete, care, în 1890, s-a transformat în şcoală medie şi mai apoi în gimnaziu.

Datorită dezvoltării sale, Reşiţa a fost aleasă ca sediu administrativ al societăţii StEG şi din anul 1891 subordona o parte din minele şi fabricile din teritoriu.

Viaţa culturală avea un curs ascendent, atât coloniştii cât şi românii se întreceau prin diferite forme de expresie artistică, care le umpleau timpul liber şi le recreeau sufletul.

De-a lungul istoriei sale, Reşiţa nu a fost ocolită de o serie de convulsii şi frământări sociale. Printre altele poate fi amintită fondarea filialei din Reşiţa a „Asociaţiei Generale a Muncitorilor" (1868), care a avut o strânsă legătură cu Internaţionala I. În anul 1900 a luat fiinţă Sindicatul Muncitorilor Metalurgişti.

Transformarea Reşiţei dintr-o localitate neînsemnată într-un puternic centru industrial al României se datorează experienţei şi efortului uriaş al atâtor generaţii, pe parcursul a mai bine de 230 de ani. Schimbările iminente ale aspectului oraşului, datorită dezvoltării sale, au făcut de nerecunoscut Reşiţa de la începutul secolului XX. Unele dintre instalaţiile prezentate în imagini sunt la a V-a sau a VI-a generaţie, cum ar fi furnalele, cuptoarele pentru topit oţel, etc.

Reschitza

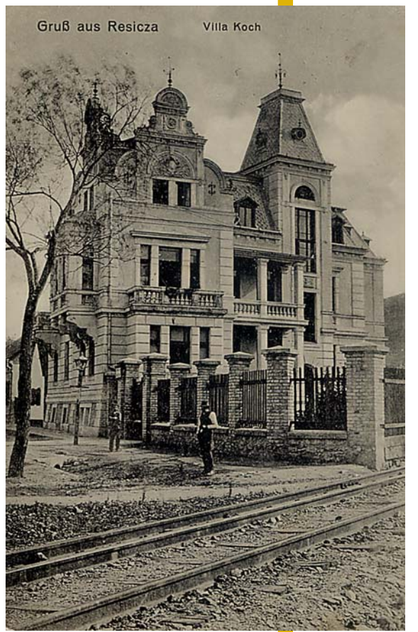
Am Fuße des Semenikgebirges, am mittleren Lauf des Bersawaflusses, in einer bezaubernden Landschaft liegt die Stadt Reschitza.

Die Ortschaft ist durch Urkunden im 15. Jahrhundert belegt, als zum Komitat Karasch gehörend und verwaltungsmäßig dem Bezirk Bokschan unterstellt. Bei einer Rekrutenanwerbung im Jahre 1717 wurde der Name Retzisa erwähnt, mit 62 von der neueingeführten österreichischen Verwaltung zur Steuerbezahlung verpflichteten Wirtschaften.

Mit dem Hierherversetzen der Werke aus Bokschan, 1771, wurden die Grundlagen der Reschitzaer Industrie gelegt.

Die Ortschaften aus der Umgebung, welche die für die Werke notwendige Arbeitskraft und die Rohstoffe lieferten, waren: Doman, Cuptoare, Sekul, Târnova, Tzerowa, Moniom, Franzdorf, zu denen später, infolge der industriellen Entwicklung, noch andere hinzukamen.

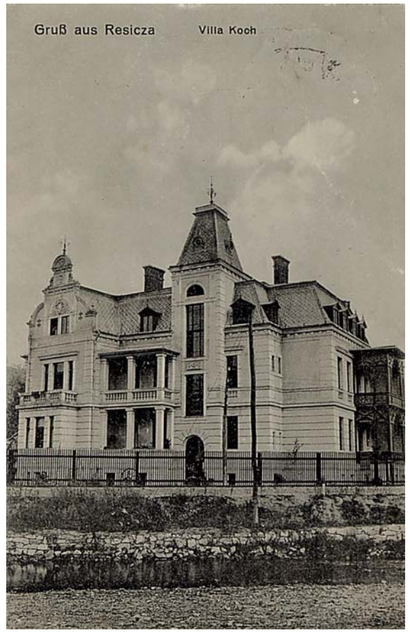
Auf Grund der stufenweisen Ansiedlung mit in der Metallverarbeitung spezialisierten Arbeitern wuchs die Bevölkerung Reschitzas von 300 (in 1771) auf über 10.000 (in 1891). Die Bewohner waren alle Werksangestellte, einschließlich die Kaufläute. Die Werke sorgten für Verwaltung, Sicherheit, Schule und Kirche. An Stelle einer alten wurde 1776 eine neue (römisch-katholische) Kirche gebaut, die man später (1841) umgestaltete und vergrößerte. Die griechisch-ortodoxe Kirche besteht seit 1818, die griechisch-katholische seit 1839, die evangelische seit 1872 und die reformierte seit 1890. Unter der Aufsicht der Kirchen funktionierten auch

Vila „Koch", lucrare arhitectonică realizată la începutul secolului XX, care împodobeşte şi astăzi municipiul, str. Bega nr. 1. Clădirea este declarată monument istoric

Die „Koch"-Villa. Ein Bau vom Anfang des 20. Jh., der auch heute die Stadt verschönert. Das Gebäude befindet sich unter Denkmalschutz

„Koch" villa, an architectural building realized at the beginning of the 20th century which still decorates the town (historic monument)

Staţia C.F.R. Reşiţa-Sud în anul 1914.
Clădire existentă şi astăzi, str. Horia nr. 1
(monument istoric)

Der Bahnhof Reschitza-Süd im Jahre 1914.
Der Gebäude existiert auch heute
(historisches Monument)

The railway station Resita-South in 1914.
A building which still exists (historic monument)

Pod peste râul Bârzava, pe drumul spre Țerova (1900)

Brücke über die Bersawa, auf dem Weg nach Tzerowa (1900)

A bridge over the river of Barzava on the way towards Terova (1900)

Vedere realizată de pe dealul Gol în 1970. Aceasta este zona în care astăzi este amplasat centrul civic al muncipiului

Ansicht aus dem Jahre 1970, vom „Gol“ aufgenommen. Dies ist die Zone, wo sich heute das Verwaltungszentrum der Stadt befindet

An image realized from the Hill „Gol” in 1970. Nowadays here is the civic center of the town

Vedere realizată de pe dealul Gol în anul 1898, în planul apropiat, biserica ortodoxă din Reşița Română, construită în 1870

Ansicht vom Berge „Gol” aus dem Jahre 1898. Im Vordergrund die rumänisch-orthodoxe Kirche aus Roman-Reschitza (Baujahr 1870)

A view (1898) from the Hill „Gol”, in the foreground the Orthodox church (Romanian Resita), built in 1870

die ersten Schulen, zwei deutsche und eine rumänische. 1877 wurde eine komplementäre Schule für Jungen und Mädchen gegründet, welche man nach 13 Jahren in Mittelschule und später in ein Gymnasium umwandelte.

Dank seiner Entwicklung wurde Reschitza zum Verwaltungssitz der Gesellschaft StEG erwählt und hatte seit 1891 einen Teil der Gruben und Fabriken aus dem Teritorium untergeordnet.

Das Kulturleben nahm einen großen Aufschwung. Sowohl die Ansiedler wie auch die einheimischen Rumänen übertrafen sich in verschiedenen kulturellen Veranstaltungen, welche ihre Freizeit ausfüllten und ihre Seelen erfreuten.

Im Laufe seiner Geschichte blieb Reschitza nicht von sozialen Unruhen und Bewegungen verschont. Unter anderen kann die Stiftung der örtlichen Zweigstelle des „Generalvereins der Arbeiter” (1868), welcher eine enge Beziehung zur 1. Internationale hatte, erwähnt werden. Im Jahre 1900 wurde die Gewerkschaft der Arbeiter aus dem Hüttenwesen gegründet.

Die Verwandlung Reschitzas aus einer unwichtigen Ortschaft in ein kräftiges Industriezentrum Rumäniens ist der Erfahrung und den Anstrengungen zahlreicher Generationen im Verlauf von über 230 Jahren zu verdanken. Zu Beginn des XX. Jahrhunderts hatte die Stadt schon ein ganz neues Image. Einige der in den Abbildungen dargestellten Anlagen gehören der 5. oder 6. Generation an, wie z.B. die Hochöfen, die Schmelzanlagen u.a.

Resita

The town of Resita is situated at the foot of Semenic mountains, on the river of Barzava, with natural and delighting surroundings.

The locality had been documentarly proved in the XVth century, as a part of the county Caras, belonging administratively to the district of Bocsa. The conscription from 1717 mentions the name of Retzisa with 62 households asked to participate at the contribution by the new Austrian administration. In 1771, when the factories from Bocsa were moved to Resita, the industrial Resita was founded.

The localities settled around Resita, which assured the necessary workers for the factories and provided the necessary prime materials were: Doman, Secu, Cuptoare, Tirnova, Terova, Moniom, Calnic, Valiug and later the area of the localities grew together with the factories.

Because of the colony of workers growing, with more specialists in the industry of metals, the population of Resita grew from 300 in 1771, to over 10,000 in 1891. All inhabitants were serving the factories, including the merchants. The factories took care of the administration problems, the security, the school and the church. Instead of an old Catholic church, in 1776 a new one was built by the factory, rebuilt and made larger in 1841. In 1818 the Greek-Orthodox church was built, and in 1870 the Greek-Oriental church. In 1839 the factories built the Greek-Catholic church. In 1872 the Evanghelical church was built and the Reformed one in 1890. The first schools were also under the control of the churches. There were two German schools and a Romanian one. In 1877 the boys and girls school was founded, which was transformed in a medium schoolin 1890, and afterwards in gymnasium.

Resita was chosen as the administrative center of StEG due to its development and it controls a part of the mines and factories from the territory around since 1891.

The cultural life had an ascending course, both the colonists and the Romanians competing in different ways of artistic expressions, which filled their leisure time and relaxed them.

During its history, Resita was confronted with several social problems. There could be mentioned the appearance of the „General association of the workers“ (1868), branch from Reşița, which was closely connected to the International I. The union of the metal workers was created in 1900.

The transformation of Resita from an unimportant locality in a powerful industrial center of Romania is due to the experience and huge efforts of so many generations within a period of over 230 years.

The imminent changes of the look of the town, because of its development, made Resita of the beginning of the 20th hard to be recognized. Some of the presented equipment in the images are five or six generations old, like the furnaces for instance or the ovens of melting steel.

Reşiţa Montană.
Vedere realizată în anul 1905
de pe dealul Gol

Montan-Reschitza.
Gesamtansicht aus dem Jahre 1905,
vom Berge „Gol” aufgenommen

Mountainous Resita.
A postcard realized in 1905,
as a view from the Hill „Gol”

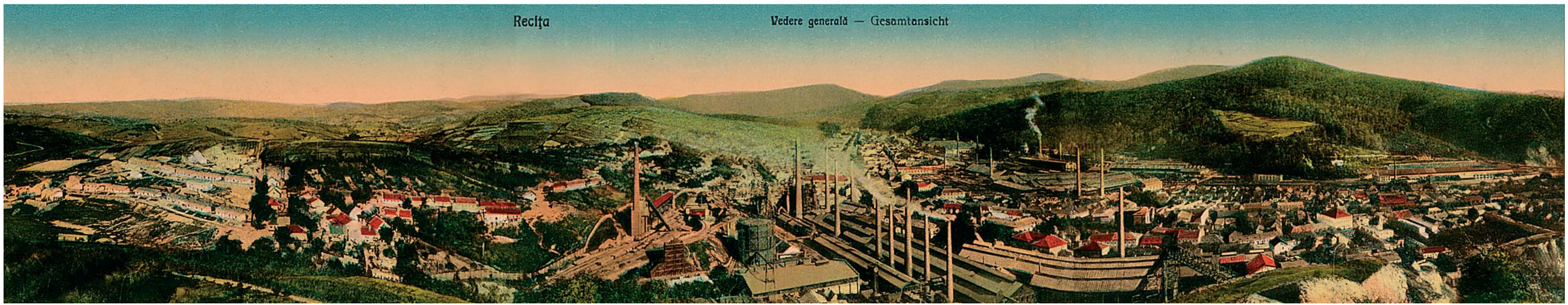
Primele litografii realizate de Tipografia „Adolf Weiss“ în anul 1895

Lithographien von Adolf Weiss aus dem Jahre 1895

First lithographes made by „Adolf Weiss“ Publishing House in 1895

Vedere generală a oraşului şi uzinelor realizată în anul 1920 de pe Dealul Crucii
Gesamtansicht von Stadt und Werk, 1920, vom Kreuzberg gesehen
A general view of the town and of the factories realized in 1920 from The Cross Hill

Curs de dans condus de Steiner (1930)

Tanzkurs, der von Steiner geleitet wurde (1930)

A dance course led by Steiner (1930)

Echipa de fotbal a uzinelor în anul 1926,
care mai târziu avea să devină campioana României

Die Fußballmannschaft des Werkes im Jahre 1926.
Sie sollte später rumänischer Landesmeister werden

The football team of the factories in 1926,
later it would become champion of Romania

Ştrandul amenajat pe râul Bârzava (1925)

Der „Touristen“-Strand,
am Bersawafluss eingerichtet (1925)

The swimming pool arranged on
Barzava river (1925)

Stradă din Reşiţa spre Dealul Crucii (1915)

Straße aus Reschitza, die zum Kreuzberg führt (1915)

A road from Resita towards the Cross Hill (1915)

Vedere cu stradă din Reşiţa, realizată în 1900.
În stânga imaginii, astăzi Direcţiunea „Crosi SA”

Ansicht mit Reschitzaer Straße aus dem Jahre 1900.
Links ist die heutige Direktion von „Crosi AG”

A view with a road in Resita from 1900.
On the left: Crosi Company (board office)

Vedere din 1910.
Fosta Casă a Pionierilor, astăzi demolată

Ansichtskarte aus dem Jahre 1910.
Das gewesene Pionierhaus, heute abgetragen

A postcard from 1910. The old house
of the pioneers which had been demolished

Halta C.F.R. „Flacăra“ cu podul peste Bârzava spre Fabrica de poduri (1910)

Der Bahnhof „Flacăra“ mit der Brücke über die Bersawa in Richtung Brückenfabrik (1910)

The „Flacara“ train station, with the bridge over Barzava towards the bridge factory

Hotelul, mai apoi restaurantul „Reşiţa”, 1910

Das Hotel, später Restaurant „Reşiţa”, 1910

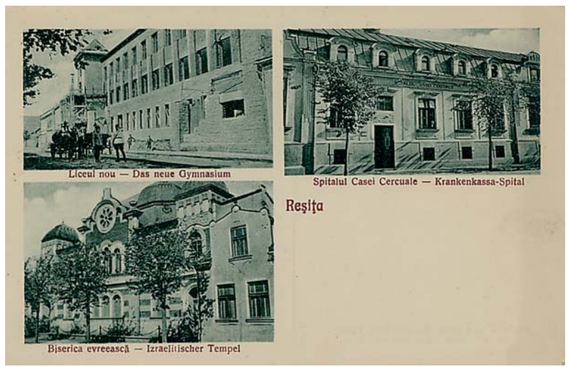
The hotel, afterwards turned into the Restaurant „Resita”, 1910

Liceul nou, Spitalul şi Sinagoga

Das neue Gymnasium, das Krankenhaus und der Jüdische Tempel

The new high school, the hospital and the Jewish Church

Parcul „I. G. Duca“ (vis-a-vis de depozitul de lemne) cu foişor, loc unde mai demult fanfara intona cântece de promenadă

Der „I. G. Duca“-Park (gegenüber dem Holzmagazin), wo die Kapelle mal Promenademusik spielte

The „I. G. Duca“ park (opposite the wood store) with look-out tower, a place where the fanfare used to play promenade songs

Inundaţie pe strada Laminoarelor (1912)

Überschwemmung in der Walzwerkgasse (Laminoarelor Straße) im Jahre (1912)

Floods on the Laminoarelor Street (1912)

Linie ferată de profil îngust şi normal, distrusă de inundaţie (1912)

Schmal- und Normalspur-Eisenbahnlinie, die von den Überschwemmungen zerstört wurde (1912)

A railway of narrow and normal profile destroyed by the floods (1912)

Construirea podului de oțel peste Bârzava în Cartierul Stavila (1930), monument istoric

Der Bau der Stahlbrücke über die Bersawa (historisches Monument) im Stavila-Viertel (1930)

The steel bridge is being built over Barzava in the district Stavila (1930), historic monument

La acest pod s-a folosit sudura în locul niturilor. Lucrare în premieră în România anilor ‘30

Beim Bau dieser Brücke hat man anstatt Nieten das Schweißen angewandt. Es war eine Premiere für den rumänischen Brückenbau (1930)

The welding was used in the construction of the bridge instead of the rivets. A construction executed for the first time in Romania (1930)

Parcul „Josefin” amenajat în 1871 (ulterior, „23 August“)

Der „Josefinen”-Park, der im Jahre 1871 eingerichtet wurde (später hieß er dann „23. August”-Park)

The „Josefin” park, arranged in 1871. (later „23rd August“ park)

Fostul Hotel „Oltenia” şi clădirea Teatrului, mai apoi Cinema „Arta“ (stânga), demolate,
Liceul nou, astăzi Liceul „Diaconovici - Tietz“ (în dreapta)

Das ehemalige Hotel „Oltenia” und das Gebäude des Theaters, später das Kino „Arta”, (beide abgetragen), links, und das Gymnasium,
heute Theoretisches Lyzeum „Diaconovici - Tietz“ (rechts)

The ex. hotel „Oltenia” and the building of the theatre, later the cinema „Arta“ (left), demolished. The new high school, today high school „Diaconivici - Tietz” (right)

Casă de păstrare, iar în planul secund fosta cantină ASIT (cantina inginerilor), demolate

Die Sparkasse und im Hintergrund die gewesene Kantine ASIT (die Kantine der Ingenieure), abgetragen

The economy house and the ex. canteen ASIT (the canteen of the engineers), in the background (demolished)

Blocuri cu locuințe şi piață (stânga) şi Casa de păstrare, mai apoi cantină şi birt, astăzi demolate

Wohnblocks mit Markt (links) und die Sparkasse, die später Kantine und Wirtshaus war, heute abgetragen

Blocks of flats, market (left), the economy house later turned into a canteen, and than into a pub (demolished)

Stradă ce ducea de la Poarta 15
a uzinei spre Biserica romano-catolică (1900)

Straße, die vom Werkstor Nr. 15
in Richtung römisch-katholische Kirche führte (1900)

The road which connected the gate 15
of the factory with the Roman-Catholic church (1900)

Biserica romano-catolică construită
începând cu anul 1839 (vedere realizată în 1910).
Monument istoric, str. Traian Lalescu nr. 34

Die römisch-katholische Kirche. Die Bauarbeiten
begannen 1839. Ansicht aus dem Jahre 1910
(historisches Monument)

The Roman-Catholic church
built in 1839 (a postcard from 1910),
historic monument

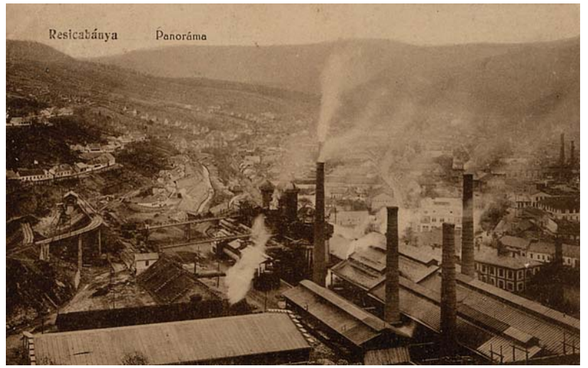

Chioşc pentru ziare şi flori în faţa
Bisericii romano-catolice (1905)

Kiosk für Zeitungen und Blumen
vor der römisch-katholischen Kirche (1905)

A kiosk for newspapers and flowers
in front of the Roman-Catholic church (1905)

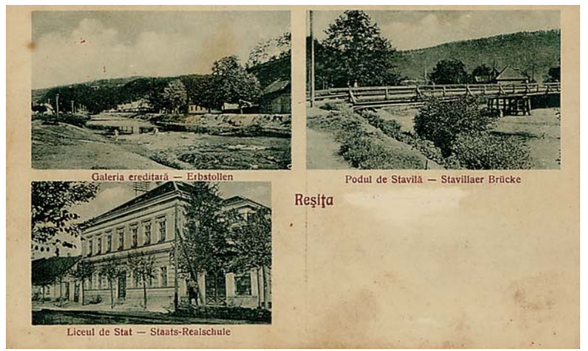

Locuinţe muncitoreşti
(străzile / Rândurile I, II - monumente istorice),
în stânga imaginii şi strada Canalului

Arbeiterwohnungen
(I. und II. Reihe - historische Monumente),
links im Bild und die Canalului-Straße

Appartments for the workers
(streets I, II Rows - historic monuments)
on the left, and the Channel Street.

Galeria ereditară, podul de lemn peste Bârzava
din cartierul Stavila şi Liceul de Stat

Der Erbstollen, die Holzbrücke über die Bersawa
aus dem Stavila-Viertel und die Staats-Realschule

Herreditary Gallery, the bridge of wood over Barzava,
district Stavila and the Official High School

Şcoala de beton (1915), str. Castanilor nr. 72,
monument istoric

Die Betonschule (1915),
historisches Monument

The concrete school (1915),
historic monument

Canalul de aducțiune al apei necesare uzinei (1920)

Der Kanal, der das Werk mit Wasser versorgte (1920)

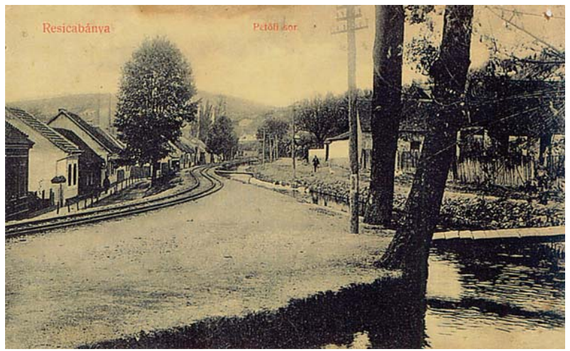
The adduction channel providing the necessary water for the factory (1920)

Str. Canalului şi calea ferată (1915), ce asigură şi astăzi transportul de materiale între secțiile Combinatului Siderurgic / S.C. TMK Reşița

Die Kanalstraße und die Eisenbahnlinie, die auch heute noch im Hüttenwerk den Materialientransport sichert (1915)

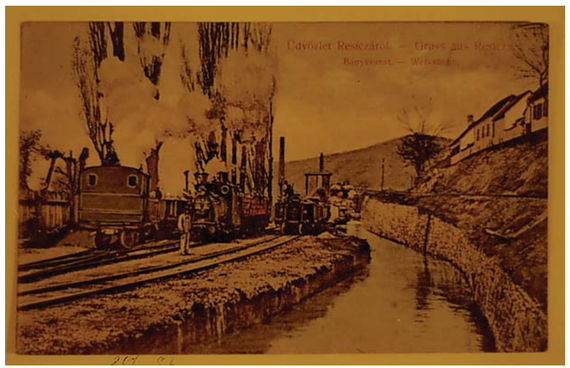
The Cannel street and the railway (1915) even nowadays used for materials transport between the sections of C.S.R / TMK Resita Company

Trenuri pe strada Canalului (1918)

Züge auf der Canalului-Straße (1918)

Trains on the Channel-Street (1918)

Magazinul „Deutsch“ situat vis-à-vis de biserica romano-catolică (1925), demolat

Der Laden „Deutsch“, der römisch-katholischen Kirche gegenüber gelegen (1925)

The „Deutsch“-shop, opposite the Roman-Catholic church (1925), demolished today

Emulație religioasă cu participare din diferite localități în fața bisericii (1930)

Kirchliche Versammlung vor der Kirche mit Teilnahme aus verschiedenen Ortschaften (1930)

A religious emulation in front of the church, with people coming from different localities (1930)

Interiorul Bisericii romano-catolice (1920)

Innenansicht der römisch-katholischen Kirche (1920)

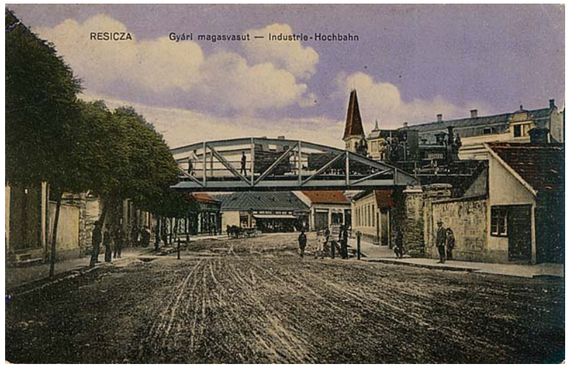
The Roman-Catholic church indoor (1920)

Cale ferată suspendată, ce asigura legătura între Oţelărie şi Laminoare (1905). Astăzi în această zonă este construit un pasaj inferior, care asigură circulaţia rutieră şi pietonală, str. Traian Lalescu - Paul Iorgovici

Eisenbahnbrücke, die die Verbindung zwischen Stahlwerk und Walzwerk sicherte. Heute befindet sich in der Gegend eine Unterführung für Verkehr und Fußgänger (Traian Lalescu - Paul Iorgovici Straßen)

Suspended railway to assure the connection between the steel works and the rolling mills (1905). Nowadays, an inferior passage here assures the traffic, (Streets Traian Lalescu - Paul Iorgovici)

Palatul „Seuchenstein“ (dreapta) situat pe bulevardul Elisabeta (1910), demolat

Das Palais „Seuchenstein“ (rechts) auf dem Elisabeta-Boulevard, heute abgetragen (1910)

„Seuchenstein“ Place (right) on the Boulevard Elisabeth (1910), demolished

În planul apropiat, dreapta, palatul „Seuchenstein“ cu bulevardul Elisabeta spre zona de sus a oraşului (1905)

Im Vordergrund, rechts, das Palais „Seuchenstein“, mit dem Elisabeta-Boulevard. Sicht auf den oberen Stadtteil (1905)

On the right, „Seuchenstein“ Palace with the Boulevard Elisabeth in the old (upper) part of the town (1905)

Funeraliile piloţilor germani căzuţi cu avionul în apropiere de Reşiţa în anul 1914

Das Begräbnis der deutschen Flieger, die im Jahre 1914 in der Nähe von Reschitza abgestürzt sind

The funerals of the german pilots fallen with the plane close to Resita in 1914

În cimitirul nr. 2 - 3 se găseşte această elice de avion, simbolizând crucea, care este aşezată pe mormântul piloţilor germani

Auf dem Friedhof 2 - 3 befindet sich der Flugzeug-propeller als Kreuzsymbol auf dem Grab der deutschen Flieger

This propeller (looking like a cross) is in the cemetery 2 - 3, on the grave of the german pilots

Casa de întâlniri educative a cetăţenilor de etnie germană (1925)

Das Deutsche Haus. Treffpunkt der Mitglieder der deutschen Volksgruppe (1925)

The house of educative meetings of the Germans (1925)

Zona în care urma să fie construită
Casa Muncitorească (1925)

Die Gegend, in der
das Arbeiterheim gebaut werden sollte (1925)

The place where the Worker's
House was meant to be built (1925)

În 1937, Casa Muncitorească a fost dată
în folosinţă (astăzi este demolată)

Im Jahre 1937 wurde das Arbeiterheim eröffnet
(heute ist es abgetragen)

The Worker's house was opened in 1937
(demolished today)

Miting muncitoresc, 1931

Arbeitermeeting im Jahre 1931

A protest meeting of the workers in 1931

Fosta Primărie a oraşului (dreapta), în planul îndepărtat
(stânga) palatul „Seuchenstein"

Das gewesene Rathaus (rechts). Im Hintergrund (links)
das Palais „Seuchenstein"

The former townhall (right), in the background (left),
„Seuchenstein" Palace

Farmacia Naţională, după 1945 sediul Miliţiei.
În stânga, fosta Şcoală de artă (1915)

Die Nationale Apotheke, nach 1945 Sitz der Miliz.
Links die gewesene Kunstschule (1915)

The national pharmacy. After 1945, it became the
headquarters of the police. On the left side there is the ex.
school of arts (1915)

Biserica romano-catolică (monument istoric),
târg de fructe şi stradă spre cartierul Stavila,
cu Biserica evanghelică (monument istoric)

Die römisch-katholische Kirche (historisches Monument),
Obstmarkt und die Straße, die zum Stavila-Viertel führt,
mit der evangelischen Kirche (historisches Monument)

The Roman-Catholic church (historic monument),
fruits market and a street towards the district Stavila
with the Evangelic church (historic monument)

Centrala Electrică, Palatul „Seuchenstein“
şi primul cinematograf din Reşiţa
(„Astra“)

Das Elektrizitätswerk, das Palais „Seuchenstein“
und das erste Kinogebäude aus Reschitza
(„Astra“)

The electric central, „Seuchenstein“ Palace
and the first cinema in Resita
(„Astra“)

Vedere realizată în 1920. În planul apropiat
stânga, clădirea cinematografului

Ansichtskarte aus dem Jahre 1920.
Im Vordergrund links, das Gebäude des Kinos

A view from 1920. In the foreground left,
the building of the cinema

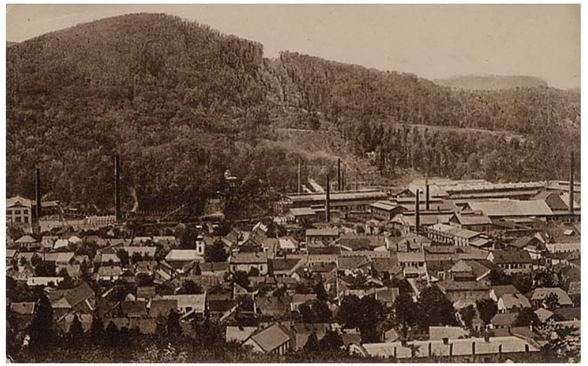

Vă mai aduceţi aminte de cinematograful „Astra”, mai
apoi „Victoria” vis-a-vis de Cafeneaua turcului?
(1910)

Erinnern Sie sich noch an das Kino „Astra”, dann
„Victoria”, dem Kaffee des Türken gegenüber?
(1910)

Do you remember the cinema „Astra”,
later „Victoria” opposite the Turk’s snack-bar?
(1910)

Vedere parţială a oraşului şi
uzinelor, realizată în 1920

Teilansicht der Stadt und der Werke,
aus dem Jahre 1920

A partial view of the town and the
factories, realized in 1920

Strada principală (fost bulevardul Elisabeta)
cu Biserica ortodoxă română construită în 1818

Die Hauptstraße (früher Elisabeth-Boulevard)
mit der rumänisch-orthodoxen Kirche (Baujahr 1818)

The main street (the former Elisabeth Boulevard)
with the Romanian Orthodox church built in 1818

În locul Bisericii ortodoxe române este astăzi clădirea
monumentală a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului”
(1941), Piaţa Republicii nr. 1 (monument istoric)

Anstelle der rumänisch-orthodoxen Kirche befindet sich
heute der Monumentalbau der Kathedrale (1941)
(historisches Monument)

On the place of the old Romanian orthodox church there
is now the large building of the Ortodox cathedral (1941)
(historic monument)

Interiorul uzinei electrice „Grebla”,
clădire existentă şi astăzi lângă Ştrandul municipal
(1927)

Das Innere des Elektrizitätswerkes „Grebla”,
ein Gebäude, das auch heute noch neben dem
Munizipalstrand zu sehen ist
(1927)

The interior of the hydro electric power station „Grebla“,
a building which still exists nowadays near
the swimming-pool of the town
(1927)

În anul 1905 a fost inaugurată
centrala electrică de 3.600 kW

Im Jahre 1905 wurde die elektrische Zentrale,
die eine Kapazität von 3.600 kW hatte, eingeweiht

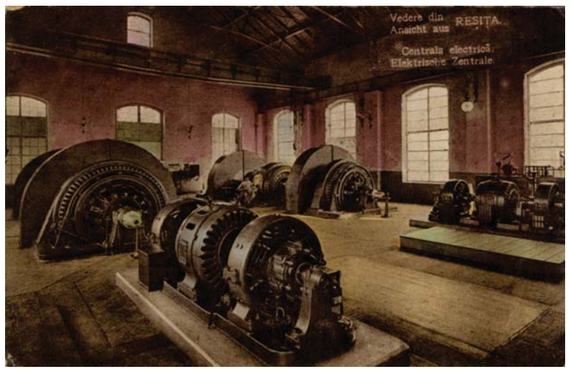
In 1905 the hydro electric power station of 3.600 kw
was inaugurated

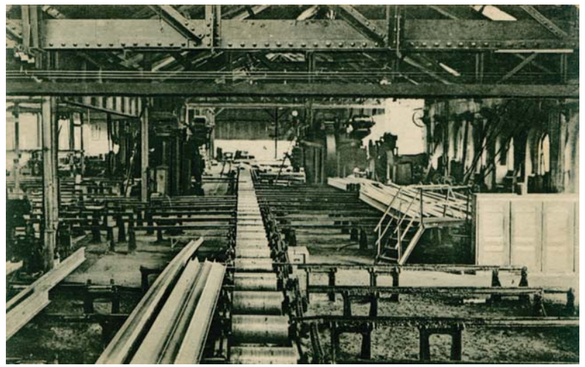

Interiorul centralei electrice.
Clădirea şi instalaţiile se mai pot vedea şi astăzi lângă
Direcţiunea CSR / SC TMK Reşiţa (1925)

Das Innere der elektrischen Zentrale. Das Gebäude und
die Einrichtungen sind auch heute noch neben der TMK
(gewesene CSR) Direktion zu sehen (1925)

The interior of the hydro electric power station.
The building and the equipment can still be seen near the
board office of CSR / TMK Resita Company (1925)

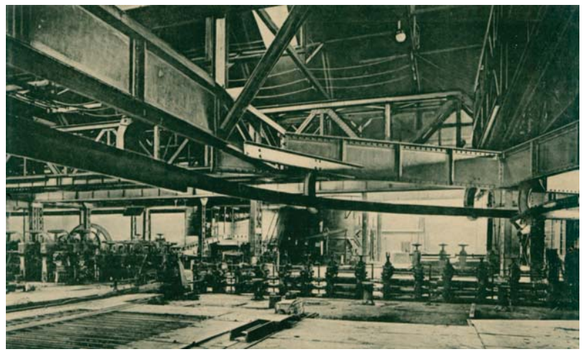

Ţărani din localitatea Clocotici,
la strânsul fânului, 1920

Bauern aus Klokotitsch,
bei der Heumahd, 1920

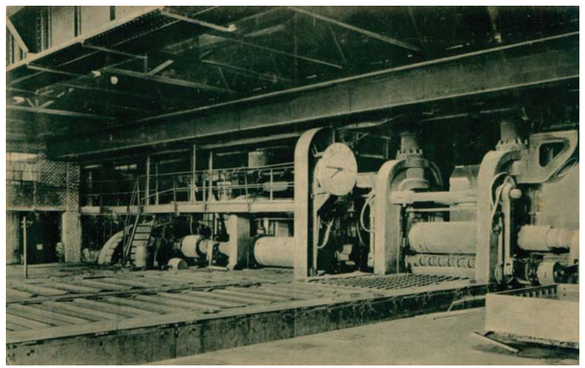
Peasants from the village Clocotici
while gathering the hey (1920)

Formaţia de căluşeri
din comuna Câlnic în anul 1900

Die Männertanzgruppe
aus Kölnik im Jahre 1900

The team of dancers (calusar)
from the village of Calnic, in 1900

Caraşoveni pe Valea Domanului, 1905

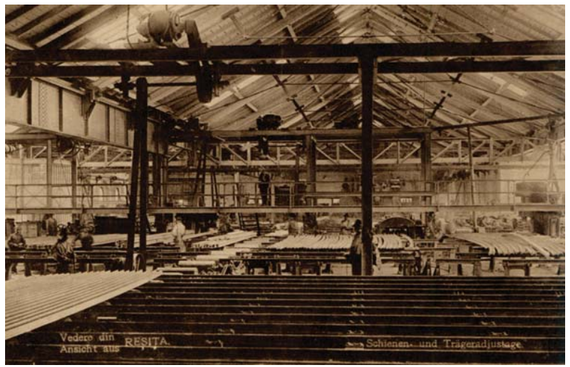
Kraschowäner im Doman-Tal, 1905

People from Carasova in the Doman’s Valley, 1905

Crucea lui Herglotz. Primul monument comemorativ ridicat în zona montană a Banatului în amintirea evenimentelor revoluției din anul 1848, situat pe dealul care îi poartă numele: „Dealul Crucii”

Das Herglotzsche Kreuz. Das erste Denkmal aus dem Banater Bergland, das der Revolution von 1848 gewidmet wurde. Es befindet sich auf dem Berg, der heute „Kreuzberg” heißt

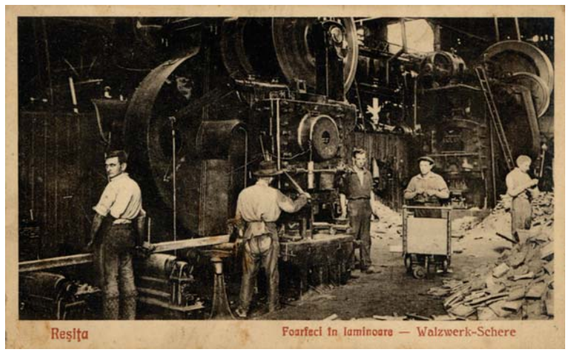
The cross of Herglotz. The first memorable monument built in the mountainous area of the Banat in the memory of the 1848 revolution, a monument situated on the hill which got its name: „The Cross Hill“

Drumul UDR ce făcea legătura între Reșița și Anina

Der UDR-Weg, der Reschitza mit Anina verband

The road UDR which connected Anina to Resita

Cheile Caraşului (1910)

Die Karasch-Klamm (1910)

The Gorges of the Caras river (1910)

Vedere din Secu în anul 1909. Apeductul

Ansicht aus Sekul im Jahre 1909. Der Aquädukt

View from Secu in 1909. Aqueduct

Reșița-Montană: Stăvilarul centralei electrice „Grebla” (1905), de unde apa este transportată prin conducte forțate și pune în mișcare turbinele (monument istoric)

Deutsch-Reschitza: die Schleuse der elektrischen Zentrale „Grebla” (Rechen) - 1905, von wo das Wasser durch Druckrohre zu den Turbinen geleitet wird, um sie in Bewegung zu setzen (historisches Monument)

Mountainous Resita. The dam of the hydro electric power station „Grebla“ (1905), water moves the turbines through pipes under pressure (historic monument)

Uzina hidroelectrică „Grebla”, construită în anii 1903 - 1904

Das Hydroelektrische Werk „Grebla”, zwischen 1903 und 1904 erbaut.

The hydro electric factory „Grebla“, built in 1903 - 1904

Încă de la fondarea uzinelor a început construcția unei rețele de canale pentru colectarea apei din munții Semenic. În timp, aceste amenajări hidrotehnice aveau să fie renumite pe plan mondial (1915)

Gleich nach der Gründung der Werke begann der Bau eines Kanalnetzes für das Sammeln des Wassers aus dem Semenikgebirge. Mit der Zeit wurden diese hydrotechnischen Anlagen weltberühmt (1915)

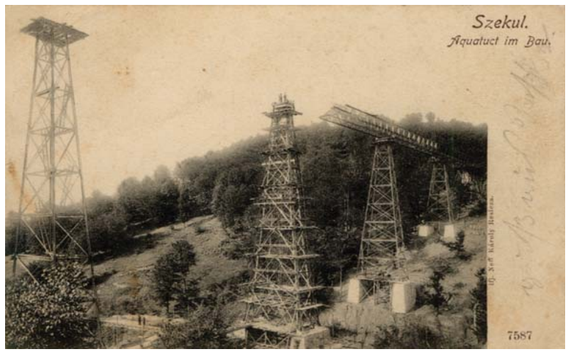
From the very beginning of the factories the construction of a net of canals to collect the waters from Semenic mountains was initiated. Those hydro technical arrangements became famous all over the world (1915)

Între anii 1901 - 1909 au avut din nou loc o serie de amenajări hidrotehnice, care aveau ca scop producerea de energie electrică și transportarea prin plutire a lemnelor

Zwischen 1901 - 1909 wurden neue hydrotechnische Anlagen errichtet, die dem Zweck des Stromerzeugens und des Holztransportes durch Flößerei dienten

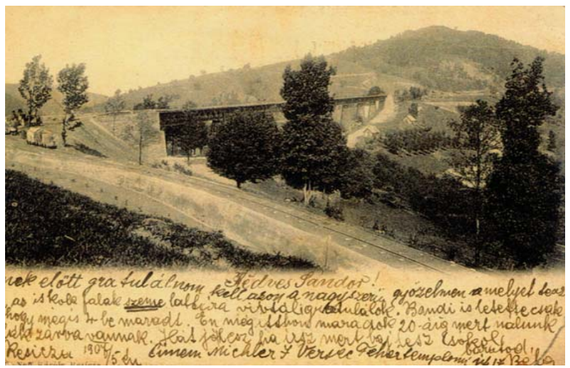
Between 1901 - 1909 there were new hydro technical arrangements, in order to produce electric energy and transport wood by floating

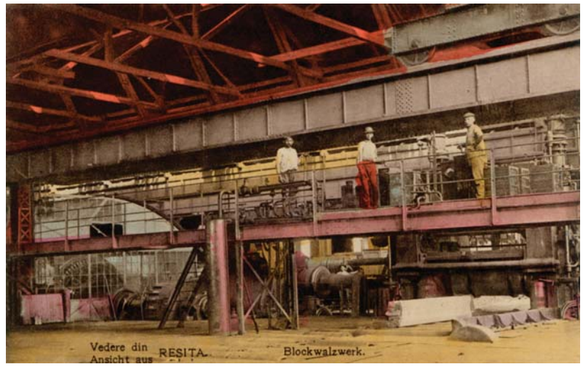

Cel mai impresionant apeduct este cel de la Secu, cu o lungime de 216 m și deschideri între stâlpi de peste 36 m, montat prin lansare (1907), monument istoric

Der eindrucksvollste Aquädukt ist der von Sekul, mit einer Länge von 216 m und einer Distanz zwischen den Pfeilern von 36 m, der durch Verschiebung montiert wurde (1907), historisches Monument

The most impressive aqueduct: the one from Secu with a length of 216 m and a distance between the poles of over 36 m, launched to be fixed in 1907, historic monument

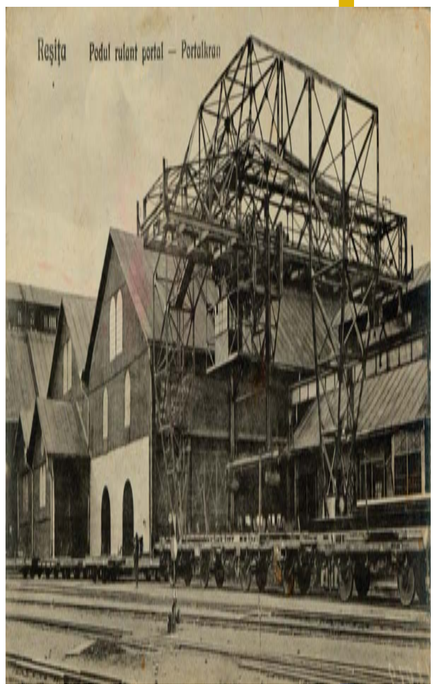

Cruce din oțel ridicată de Asociația de Turism „Banatul” pe muntele Semenic (1930)

Das Stahlkreuz, das vom Touristenverein „Banatul” im Semenikgebirge errichtet wurde (1930)

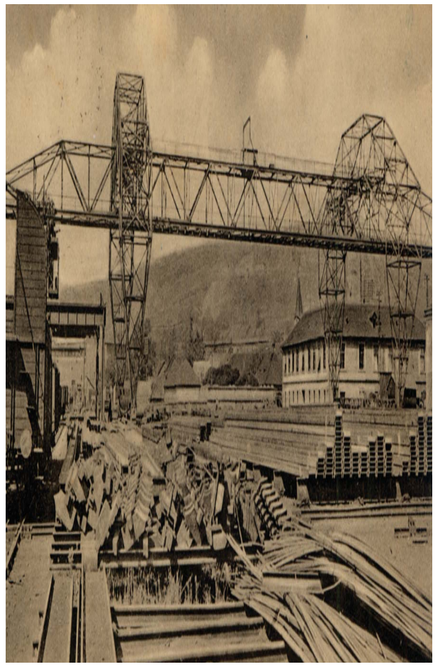
A cross of steel built by the Tourism Association „Banatul“ on the Semenic mountains (1930)

Vila „Klaus”, construită în 1808

Die „Villa Klaus”. Baujahr 1808

„Klaus Villa” built in 1808

Ilustrată realizată în anul 1905

Ansichtskarte aus dem Jahre 1905

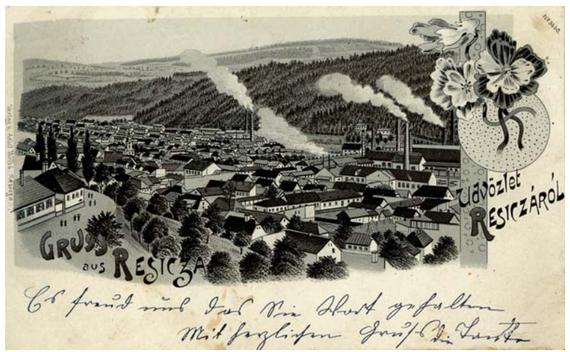
Postcard printed in 1905

Litografii înfăţişând Reşiţa
de la sfârşitul secolului XIX

Lithographien, die Reschitza
am Ende des XIX. Jahrhunderts darstellen

Resita - Lithographes realized
by the end of the 19th century

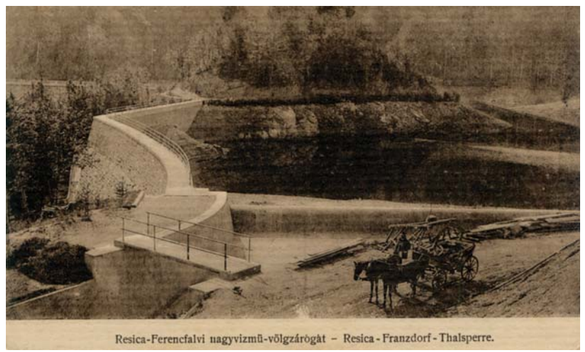

Văliug (645 m altitudine), localitate situată la poalele muntelui Semenic, la cca. 20 km sud-est de Reşiţa

Franzdorf - eine Ortschaft am Fuße des Semenikgebirges (in einer Höhe von 645 m), ungefähr 20 km süd-östlich von Reschitza

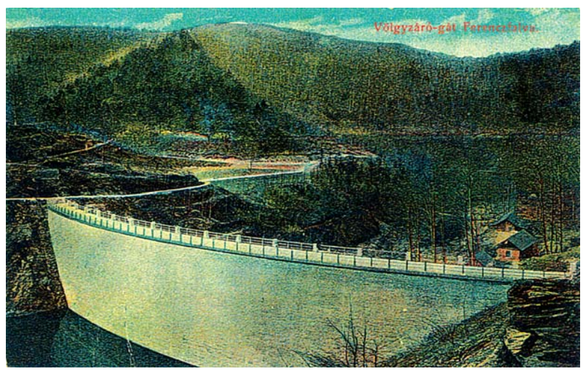
Valiug (645 m altitude), a village situated at the foot of Semenic mountain at about 20 km south-east of Resita

În aval de centrul comunei Văliug, la cca. 3 km, se găseşte barajul de apă construit pe albia râului Bârzava în anii 1905 - 1906, cu o capacitate 1,2 mil. mc (monument istoric)

Talabwärts von Franzdorf, ungefähr 3 km vom Zentrum entfernt, befindet sich der in den Jahren 1905 - 1906 am Bett der Bersawa gebaute Stausee mit einer Kapazität von 1,2 Milionen m^3
(historisches Monument)

In a valley from the center of Valiug at a distance of about 3 km - the dam, built on Barzava river between 1905 - 1906, capacity of 1.2 mil. mc
(historic monument)

Barajul a fost declarat ca lucrare monumentală la acea vreme, concurând cu alte lucrări de acest tip din lume. Lungimea Barajului este de 91 m, grosimea la bază 18 m, grosimea la coronament, 3 m

Der Staudamm wurde in jener Zeit als monumentales Werk betrachtet, das mit anderen des gleichen Typs auf Weltebene konkurrieren konnte. Er ist 91 m lang, 27 m hoch, 18 m breit an der Basis und 3 m breit an der Dammkrone

The dam has been considered as a monumental building at the time, competing with other buildings of that type from all over the world. The length of the dam is of 91m, its high of 27 m, the thickness at the basement of 18 m and the thickness of the crown of 3 m

Parcul din fața Direcțiunii uzinelor
(1902)

Der Park vor der Werksdirektion
(1902)

The park in front of the board building
of the factories (1902)

Clădirea Direcțiunii uzinelor, în anul 1903
(monument istoric)

Das Gebäude der Werkdirektion, im Jahre 1903
(historisches Monument)

The board building of the factories, in 1903
(historic monument)

Clădirea şefilor de fabrici, în anul 1909
(monument istoric)

Das Gebäude der Leiter der Fabriken im Jahre 1909
(historisches Monument)

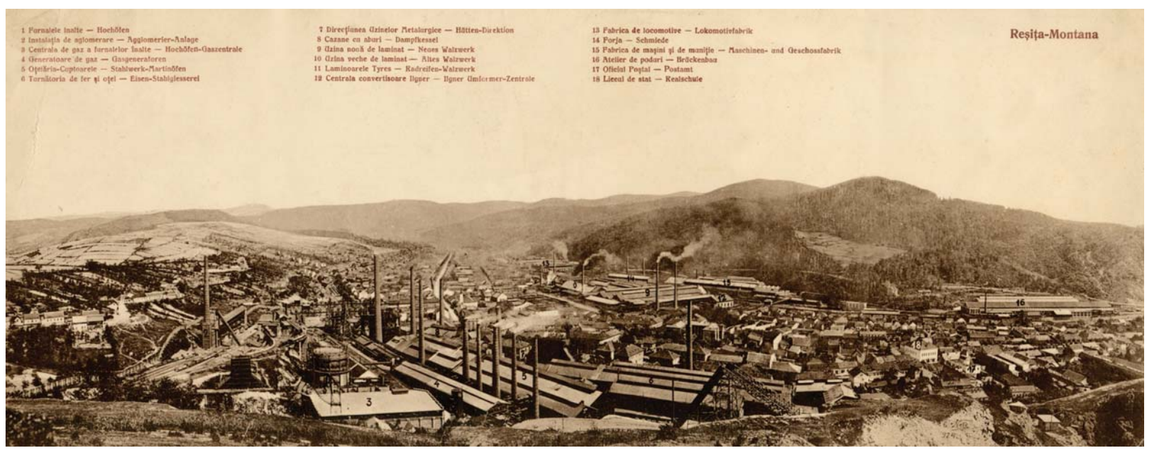
The building of the managers of the factory, in 1909
(historic monument)

REŞIȚA. UZINELE
RESCHITZA. DIE WERKE
RESITA. THE FACTORIES

Vedere generală a oraşului şi uzinelor
cu dispunerea principalelor secţii de producţie
la începutul secolului XX

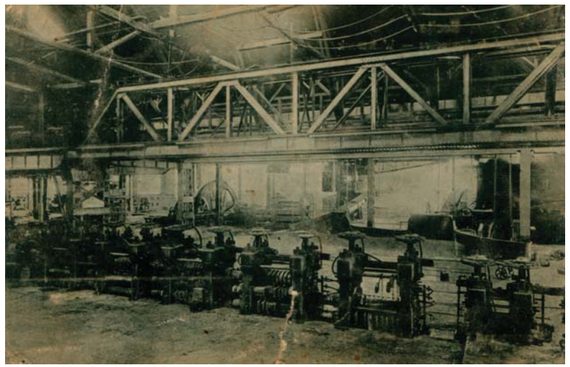
Gesamtansicht der Stadt und der Werke mit den wichtigsten
Produktionsabteilungen zu Beginn
des XX. Jahrhunderts

A general view of the town and factories
with the main sections of production
at the beginning of the 20th century

Laminorul de profile uşoare (1910)

Die Walzstraße für leichte Profile (1910)

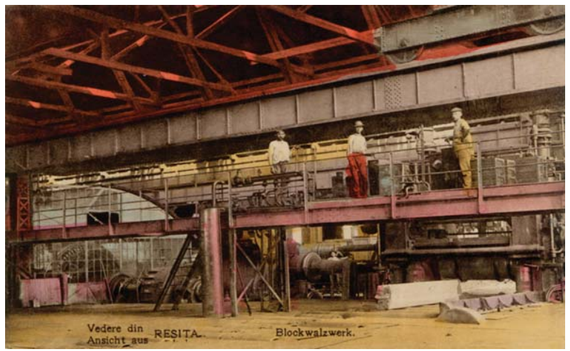
The rolling mill of easy profiles (1910)

Laminorul de profile grele

Walzwerk für schwere Profile

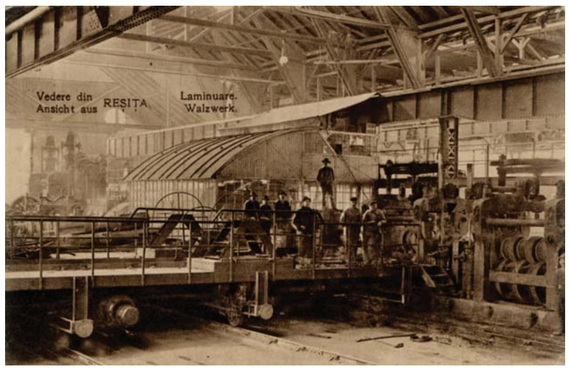
The rolling mill of hard profiles

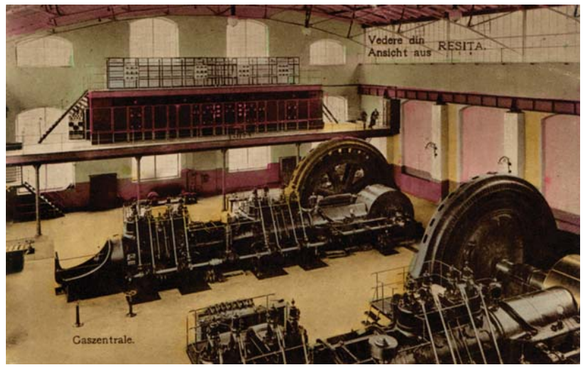

Laminorul reversibil (1915)

Blockwalzwerk (1915)

The reversible rolling mill (1915)

În 1913 a fost pusă în funcție o nouă centrală electrică cu o putere instalată de 2.500 kW, acționată cu gaz de furnal

Im Jahre 1913 wurde eine neue elektrische Zentrale fertiggestellt, mit 2.500 kW Stärke und mit Hochofengas betrieben

A new hydro electric power station was inaugurated in 1913, power of 2.500 Kw, working with furnace gas

În aval de Văliug, la Breazova, în anul 1916 a fost pusă în funcțiune o hidrocentrală cu o putere de 350 kW (existentă şi astăzi), monument istoric

Talabwärts von Franzdorf, bei Breasowa, wurde im Jahre 1916 eine 350 kW starke Hydrozentrale in Betrieb gesetzt, die auch heute noch besteht (historisches Monument)

Downstream from Valiug, at Breazova, was built a hydro-electric power station in 1916, power of 350 kW (historic monument)

Drum ce leagă Reşiţa de minele din Doman

Straße, die Reschitza mit den Gruben aus Doman verbindet

A road from Resita mines towards the mines of Doman

Intrarea Minei „Almasy“ la Doman (1902)

Der Eingang zur „Almasy“-Grube in Doman (1902)

The entrance in the mine „Almasy“ at Doman (1902)

Puţul principal al minei din Doman, dotat în anul 1888 cu o maşină de extracţie de 150 CP

Der Hauptschacht der Grube aus Doman, 1888, mit einer 150 PS starken Fördermaschine ausgestattet

The main well of the mine Doman, equipped in 1888 with an extraction machine of 150 H.P.

Tunelul „Franz Josef”, construit în anul 1853 - 1864, care asigura legătură cea mai scurtă (3.200 m) între mina Doman şi uzinele din Reşiţa (vedere din anul 1917)

Der „Franz Josef”-Stollen, 1853 - 1864 gebaut, welcher die kürzeste Verbindung (3200 m) zwischen der Grube Doman und den Werken aus Reschitza sicherte (Ansicht aus dem Jahre 1917)

The tunnel „Franz Josef” built in 1853 - 1864 was the shortest way (3.200 m) between the mine Doman and Resita industrial complex (a postcard from 1917)

Secţia forjă (plan apropiat) şi Fabrica de maşini reconstruite în 1905. Astăzi pe acelaşi loc sunt situate Secţia tratamente şi Fabrica de utilaj greu

Die Schmiedeabteilung (im Vordergrund) und die Maschinenbaufabrik, im Jahre 1905 wiederaufgebaut. Heute stehen an der gleichen Stelle die Abteilung für thermische Behandlung und die Fabrik für schwere Ausrüstungen

The forge section (foreground) and the machine factory, reconstructed in 1905. Nowadays on the same place there are the section of thermal treatment and the factory of hard tools

Secţia Laminoare în anul 1870

Die Walzwerkabteilung im Jahre 1870

The rolling mills section in 1870

Uzina de laminat şi atelierul de maşini (1928)

Walzwerk und Maschinenwerkstatt (1928)

The rolling mills factory of and the workshop of machines (1928)

Forja - construită pe malul stâng al Bârzavei între anii 1889 - 1891. În imagine, ciocanele mici cu abur de 100 - 250 kgf

Die Schmiede - zwischen 1889 - 1891 am linken Ufer der Bersawa erbaut. Im Bild sind die kleinen Dampfhammer von 100 - 250 Kilopond zu sehen

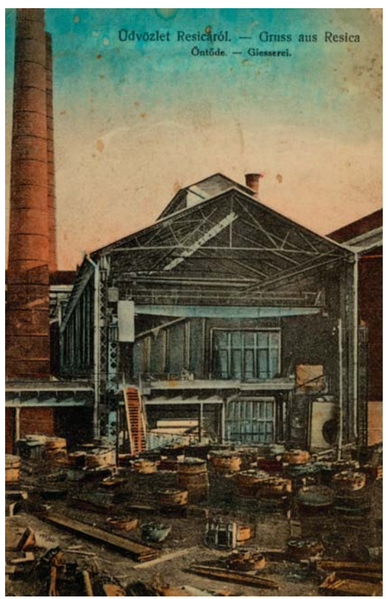
The forge built on the left shore of Barzava between 1889 - 1891. In the image the small hammers with steam of 100/ 250 kgf

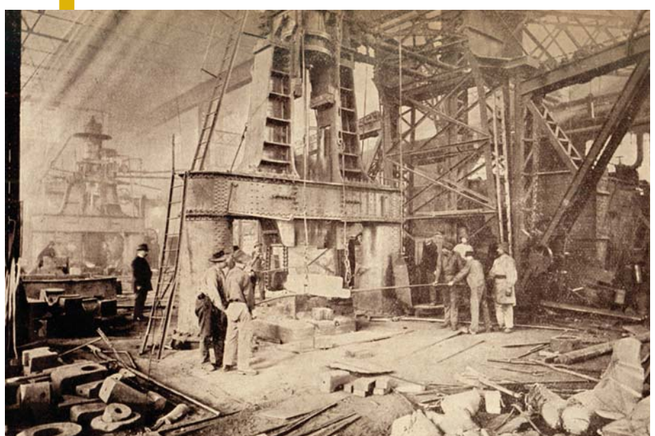

Turnătoria de piese din fontă şi oţel (vedere exterioară, 1915)

Gießerei für Bestandteile aus Gusseisen und Stahl (Außenansicht, 1915)

The foundry of iron and steel pieces (exterior view, 1915)

Forja. Ciocanele mari cu aburi, de 2.000 - 5.000 kgf

Die Schmiede. Die großen Dampfhammer von 2.000 - 5.000 Kilopond

The forge. The big hammers with steam of 2.000 - 5.000 kgf

Cariera de piatră din Valea Domanului (1905)

Der Steinbruch aus dem Domaner Tal (1905)

The quarry from the Doman Valley (1905)

Locuinţe muncitoreşti. În planul îndepărtat, mina Secu (1910). În centrul imaginii, tunelul

Arbeiterwohnungen. Im Hintergrund, die Grube Sekul (1910). In der Mitte, der Tunnel

Houses of the workers; background, the mine Secu (1910); center, the tunnel

Mina „Alfred” din Secu (1903)

Die „Alfred”-Grube aus Sekul (1903)

The mine „Alfred”, Secu (1903)

Transport de cărbuni în anul 1850. Mina Secu

Kohlentransport im Jahre 1850. Die „Sekul“-Grube

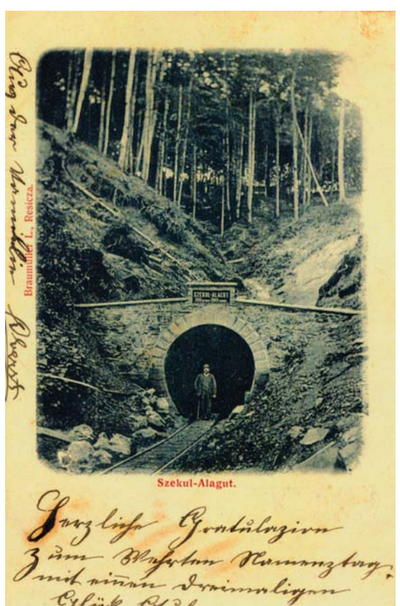
Transport of coals in 1850. The mine Secu

Tunel din Secu, care asigura legătura cu mina de cărbuni

Tunnel aus Sekul, welcher die Verbindung mit der Kohlengrube sicherte

A tunnel from Secu to make connection with the mine of coals

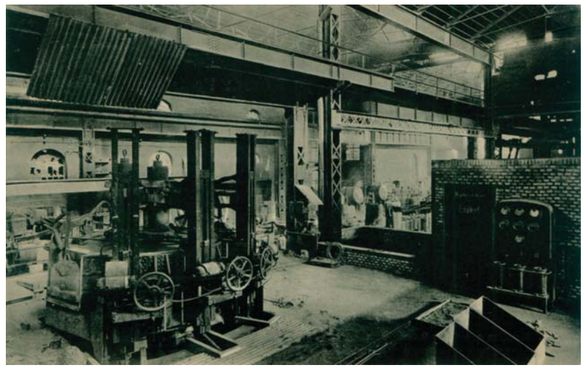

Transport de lemne cu ajutorul apei (1905)

Holzschwemmkanal, 1905

Wood transport on water, 1905

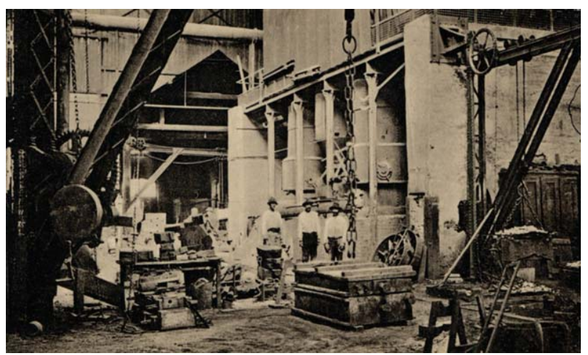

Cuptor electric. Primele cuptoare „Bessemer” s-au instalat la Reşiţa în anul 1868

Elektrischer Stahl-Ofen. Die ersten Bessemeröfen in Reschitza wurden im Jahre 1868 eingerichtet.

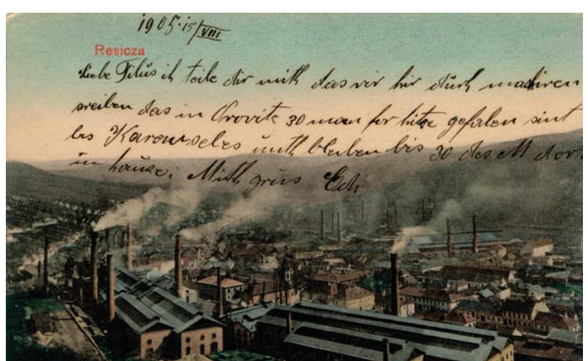
The electric oven. The first „Bessemer“ ovens were installed in Resita in 1868

Turnătoria de piese construită lângă oțelărie în anul 1894

Stück-Gießerei neben der Stahlhütte, im Jahre 1894 gebaut

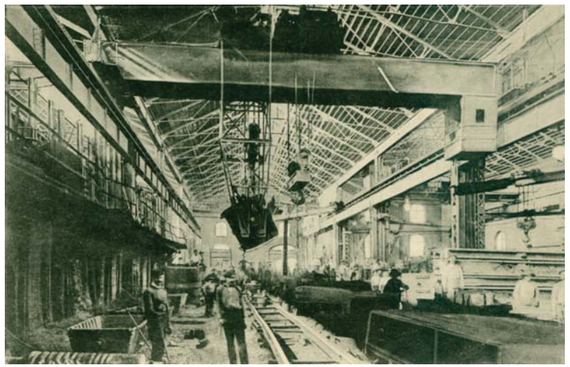
The foundry built near the steel works in 1894

Oțelăria şi Turnătoria (1905)

Stahlhütte und Gießerei (1905)

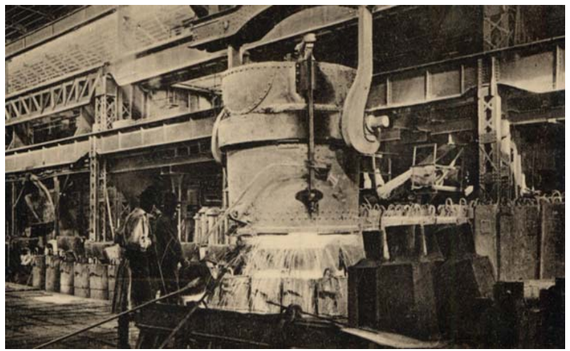
The steel works and the foundry (1905)

Lingouri de oțel (1925)

Stahlblöcke (1925)

Steel ingots (1925)

Turnarea oțelului în lingouri (1928)

Das Gießen des Stahls in Blöcke (1928)

The smelting of steel in ingots (1928)

Hala de turnare a oțelului (1915)

Die Stahlgießerei (1915)

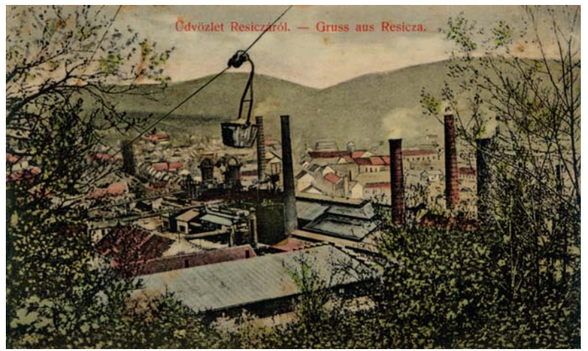
The hall where steel was cast (1915)

Jgheab de transport pentru calcar (1920)

Kalksteinrutsche (1920)

The telpher to transport limestone (1920)

Funicular ce asigura transportul calcarului
din Dealul Crucii (1920)

Drahtseilbahn am Kreuzberg zur
Beförderung des Kalksteins (1920)

The cable-way for the limestone conveyance
from the Cross Hill (1920)

Furnale (1909). Încărcarea se efectua
cu vagoneți împinși manual pe plan înclinat

Hochöfen (1909). Das Beschicken erfolgte durch auf
schiefer Ebene geschobene Hunten (Waggonets)

High furnaces (1909). Loading: by tracks pushed
manually on a bounded surface

Mineri din Doman într-un moment de destindere (1908)

Bergarbeiter aus Doman in einem Augenblick der Entspannung (1908)

Miners from Doman - a leisure moment (1908)

Pădure la marginea Reșiței

Wald am Rand von Reschitza

Forest near by Resita

Depozit de lemne necesare distileriei (1910)

Holzlager für die Alkohol-Destillerie (1910)

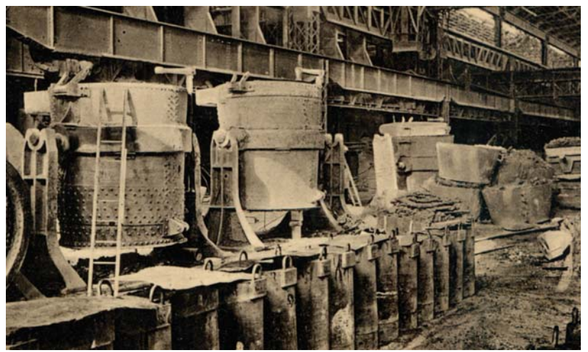
A wood storehouse for the distillery (1910)

Sector de pregătire a utilajului pentru turnare

Abteilung, wo der Abstick vorbereitet wurde

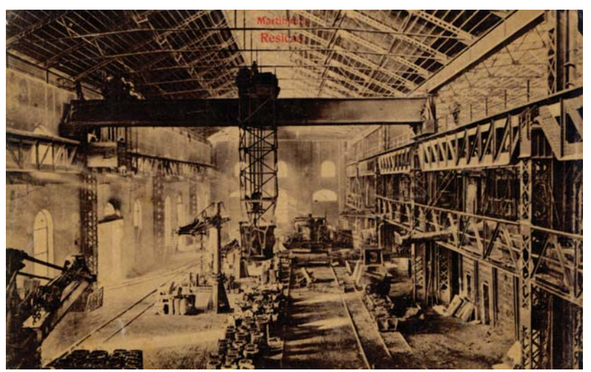
A section where the moulding equipment was prepared

Pregătirea oalelor de turnare (1928)

Vorbereitung der Gießkokillen (1928)

The preparation of the moulding pots (1928)

Hala de turnare (1905)

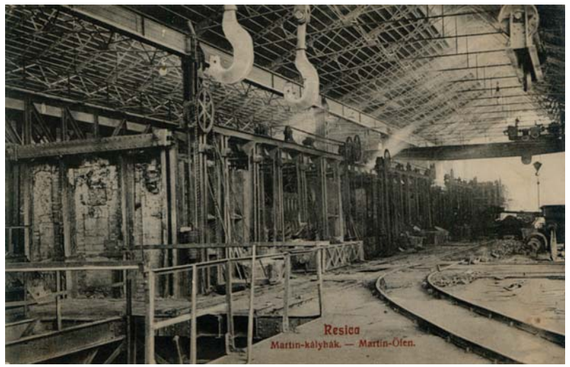
Die Gießhalle (1905)

The moulding hall (1905)

Încărcarea cuptorului de topit (1920)

Das Beschicken des Schmelzofens (1920)

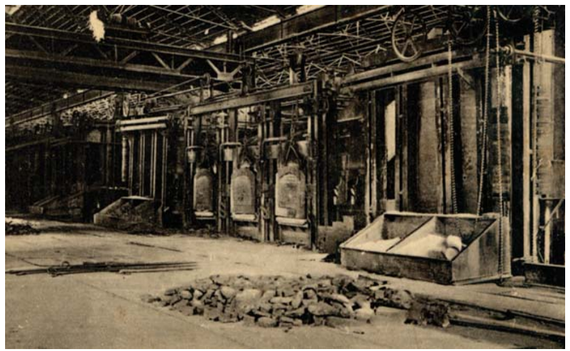
The melting oven loading (1920)

Cuptoarele „Siemens Martin” (1900)

„Siemens Martin”-Öfen (1900)

„Siemens Martin” ovens (1900)

Cuptoare „Siemens Martin”.
Primele două au fost construite în anul 1876

„Siemens Martin”-Öfen.
Die ersten zwei wurden im Jahre 1876 gebaut

„Siemens Martin” ovens.
The first two ovens were built in 1876

Mandat poştal din anul 1900 cu vedere din Reşiţa

Postanweisung von 1900
mit einer Ansicht von Reschitza

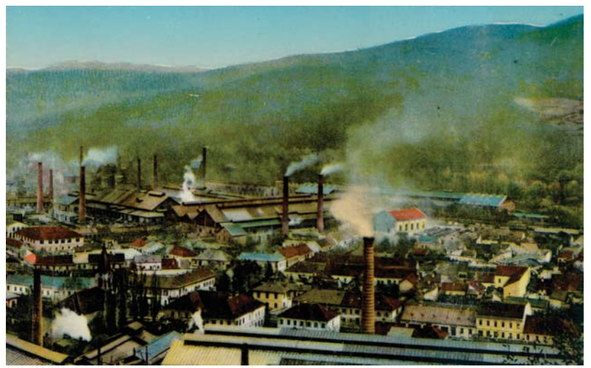
A view of Resita on a money order from 1900

Vederi din Reşiţa (1900)

Ansichten von Reschitza (1900)

Postcards from Resita (1900)

Vedere parţială a uzinei şi oraşului,
realizată de pe Dealul Crucii (1910)

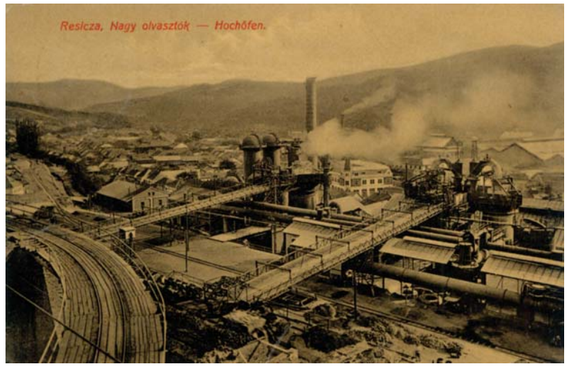
Teilansicht der Werke und der Stadt,
vom Kreuzberg aus aufgenommen (1910)

The partial view of the factory and the town,
realized from the Cross Hill (1910)

Silozurile de materii prime şi furnalele
(în dreapta imaginii), 1909

Silos für Rohstoffe und Hochöfen
(rechts), 1909

The deposits and the furnaces
(in the right), 1909

Instalaţia de aglomerare,
lungimea cuptorului rotativ - 70 m
(1928)

Erzrösterei, mit einer Länge des
Drehofens von 70 m
(1928)

The installation of roasting ore,
the length of the turning oven was of 70 m
(1928)

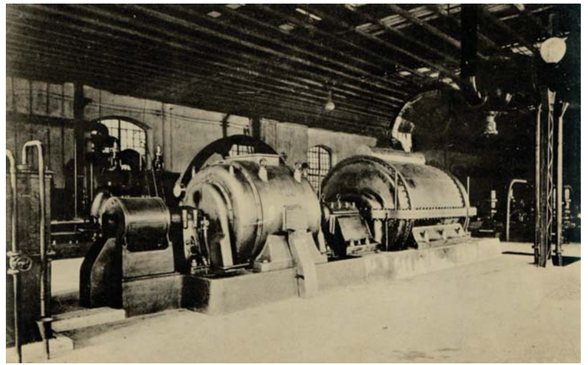

Oţelăria şi furnalele (dreapta), rezervorul de gaz şi
aglomeratorul în anul 1920
(în planul apropiat centrala electrică pe gaz)

Stahlhütte und Hochöfen (rechts), Gasbehälter und
Erzrösterei im Jahre 1920 (im Vordergrund die
elektrische Zentrale, die mit Gas betrieben wurde)

The steel works and the furnaces (right), gas container
and the installation of roasting in 1920
(in the foreground the gas electric power station)

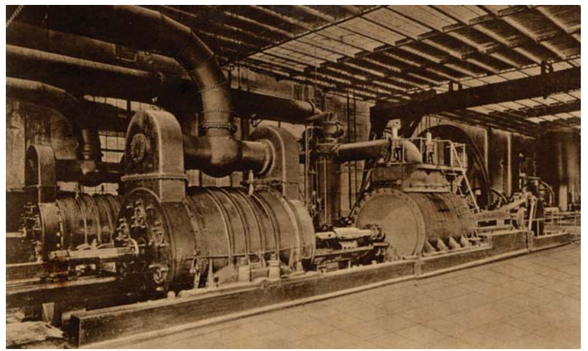

Generatoarele de gaz (1923)

Gasgeneratoren (1923)

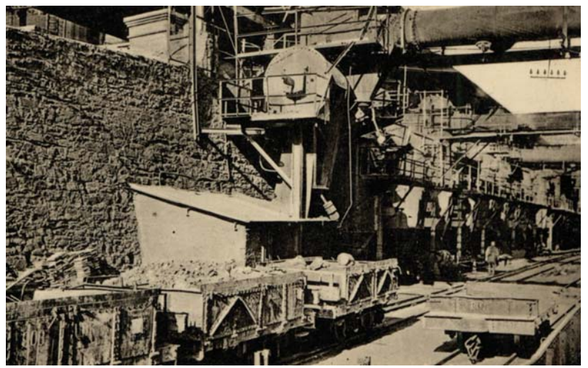
Gas generators (1923)

Foiurile furnalelor
(refulator cu vapori de 660 mc / minut)
care asigurau aerul necesar topirii minereurilor

Hochofenblasebälge
(Gebläse mit 660 m^3 / Minute Dämpfe), welche die zum
Schmelzen der Erze notwendige Luft sicherten

The blowers of the furnaces
(wind installation of 660 mc / min)
to bring air for the ore melting

Vedere exterioară a generatoarelor de gaz (1928)

Außenansicht der Gasgeneratoren (1928)

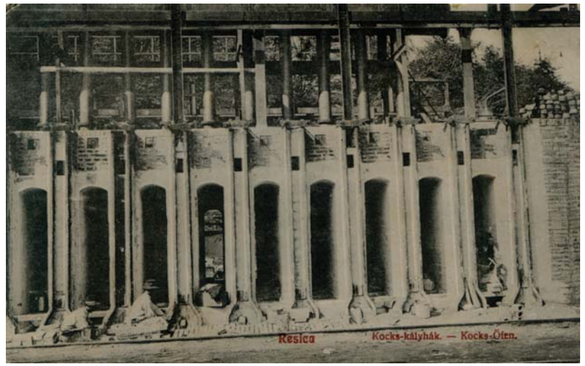
Exterior view of the gas generators (1928)

Furnalul şi oţelăria (1901)

Hochofen und Stahlwerk(1901)

The furnace and the steel works (1901)

În anul 1864 s-a construit prima cocserie la Reşiţa, cu 20 de cuptoare de tip Gobiet

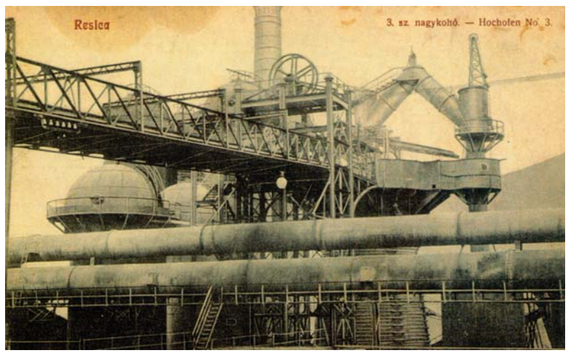
Im Jahre 1864 wurde die erste Kokerei in Reschitza gebaut, mit 20 Öfen vom Typ Gobiet

The first coke works was built in Resita in 1864 (20 Gobiet ovens)

Furnalul nr. 3

Hochofen Nr. 3

N° 3 furnace

Fabrica de cocs a fost extinsă treptat, ajungându-se, în 1890, la 55 de cuptoare

Die Kokerei wurde mit der Zeit ausgebaut, bis zu 55 Öfen im Jahre 1890

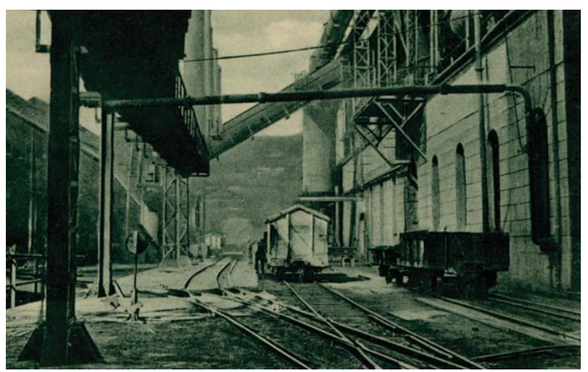
The factory for coke was expanded so that in 1890 there were 55 ovens

Platoul Martin

Martinplateau

Martin plateau

Platoul Cuptoarelor Martin

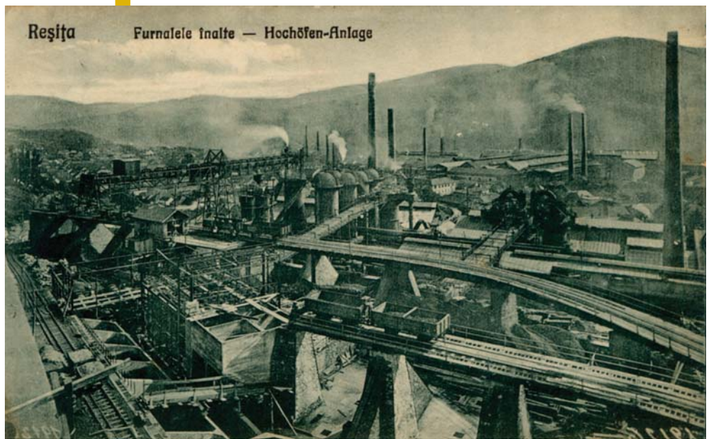
Plateau der Martin-Öfen

Martin ovenplateau

În 1891 la Reşiţa existau 3 furnale vechi pe cărbuni de lemn şi un furnal pe cocs

Im Jahre 1891 gab es in Reschitza 3 alte Hochöfen auf Holzkohle und einen auf Koks

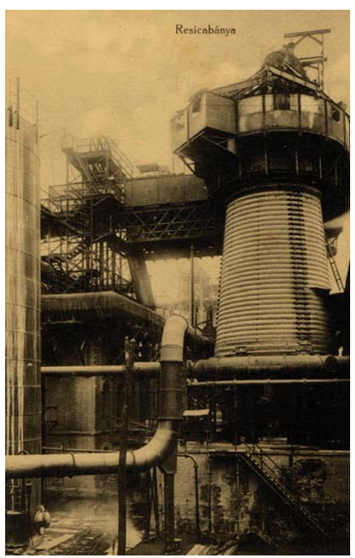
1891: there were 3 old furnaces in Resita working with wood and one with coke

În 1893, cele trei furnale au fost demolate, construindu-se pe acelaşi loc altele două mai mari

Im Jahre 1893 wurden die drei Hochöfen abgerissen und auf demselben Platz zwei größere aufgebaut

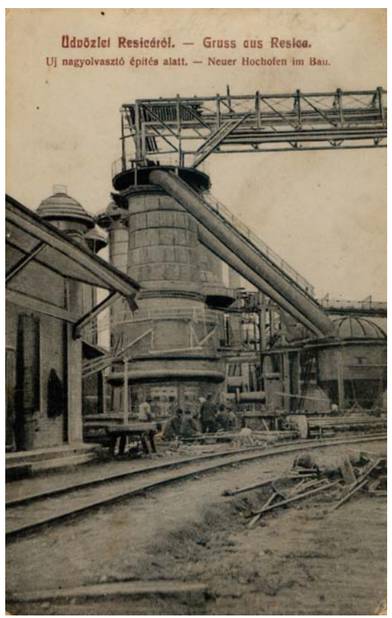
1893: the three furnaces were demolished and two larger ones were built on the same place

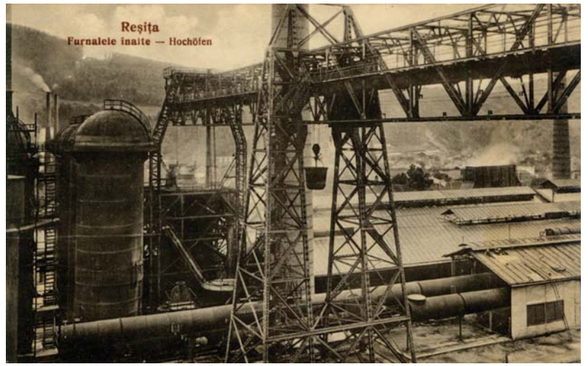

S-au construit furnale noi după un proiect american (1910)

Es wurden neue Hochöfen nach einem amerikanischen Entwurf gebaut (1910)

New furnaces were built after an American model (1910)

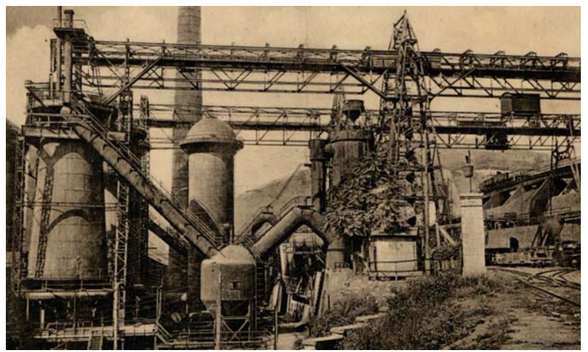

La noile furnale încărcarea se făcea cu ajutorul macaralelor (1928)

Die neuen Hochöfen wurden mit Hilfe von Kränen beschickt (1928)

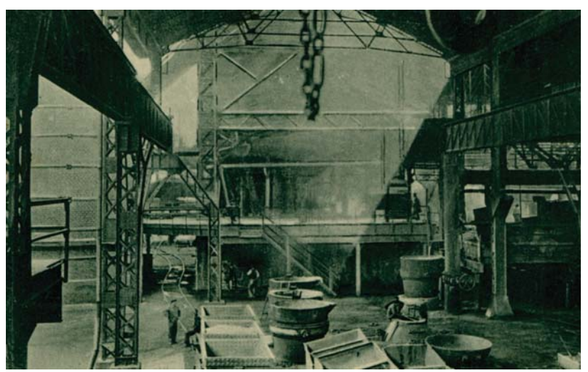
The new furnaces: loading using cranes (1928)

Furnalele nr. 1 şi nr. 2

Die Hochöfen Nr. 1 und 2

N° 1 and N° 2 furnaces

La baza furnalului au stat pregătite căldări speciale pentru fonta lichidă

Am Fuße des Hochofens standen Gießkokillen für flüssiges Gusseisen bereit

At the basement of the furnace there are special pails prepared for the liquid cast iron

Depozit de lemne necesare distileriei (1910)

Holzlager für die Destillerie (1910)

A wood storehouse for the distillery (1910)

Dealul Zgurii de pe Valea Țerovei (1900)

Der Schlackenberg im Tzerowa-Tal (1900)

The Slag Hill from Terova's Valley (1900)

Casa meseriaşilor (1899)

Das Haus der Handwerker (1899)

The house of the tradesmen (1899)

Linia de fasonare a laminatelor grele

Ausrichtungsstrecke für schweres Walzgut

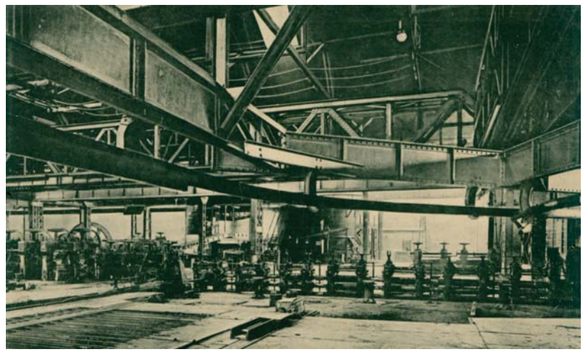
The line of shaping of hard laminates

Laminorul de profile mici şi mijlocii

Walzwerk für mittlere und Feinprofile

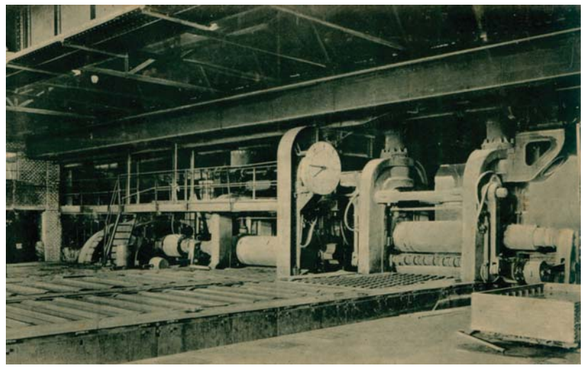
The rolling mill of small and middle profiles

Laminorul pentru tabla groasă cu valțuri de 3 m lungime

Walzwerk für dickes Blech, mit Walzen von 3 m Länge

The rolling mill for thick sheet with rolls of 3 m length

Atelierul de ajustat tablă

Blechadjustierung

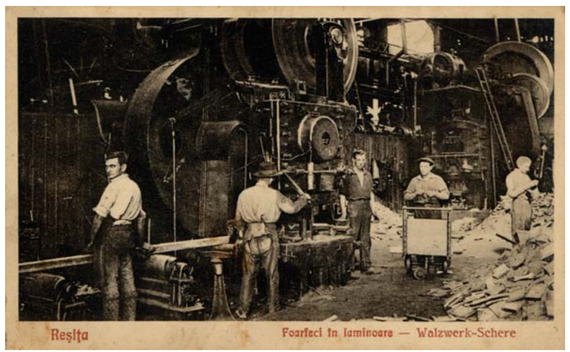
The filing plateworkshop

Foarfeci în laminoare

Walzwerk-Schere

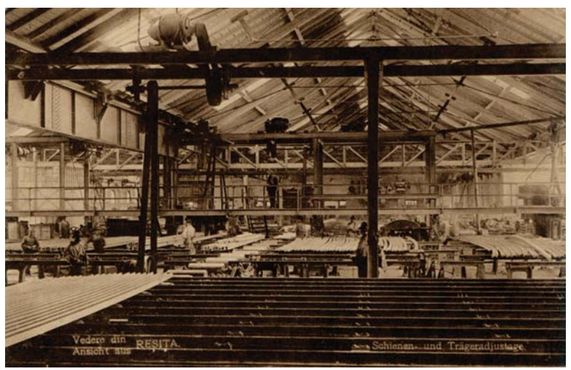
Rolling mills scissors

Atelierul de îndreptat şi ajustat şină

Schienen- und Trägeradjustierung

The rail filing and straightening workshop

O parte a cartierului Stavila. În dreapta imaginii (planul îndepărtat), depozitul de fier vechi

Ein Teil des Wohnviertels Stavila.
Rechts, im Hintergrund, sieht man das Alteisenlager

Part of the district Stavila. On the right side (background) the storehouse for scrap iron

Fabrica de produse refractare reconstruită în anul 1905 - 1906

Die Fabrik für feuerfeste Produkte, in den Jahren 1905 - 1906 wiederaufgebaut

The factory of refractory products, reconstructed in 1905 - 1906

În anul 1905 a fost construită Fabrica de industrializare şi distilare a lemnului

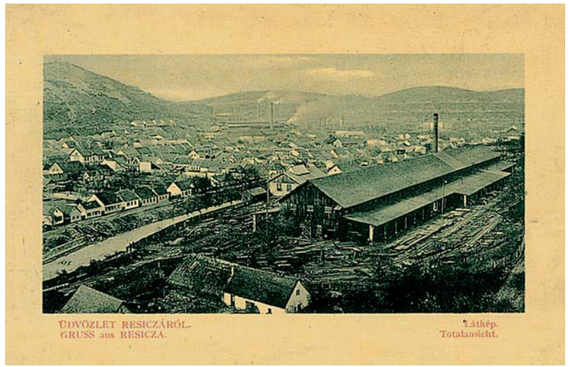
Im Jahre 1905 wurde die Fabrik für die Industralisierung und das Destillieren des Holzes errichtet

The factory of industrial wood and its distillation was built in 1905

Fabrica de poduri şi cazane

Brücken- und Kesselfabrik

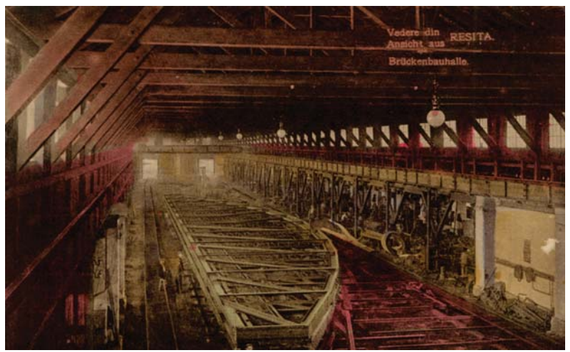
The Bridges and boilers factory

Interior al fabricii de poduri

Das Innere der Brückenfabrik

The Bridge factory inside

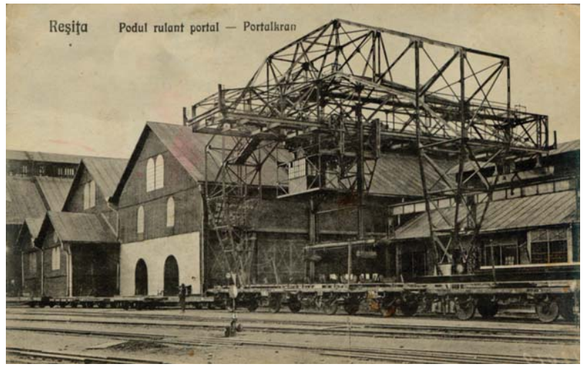

Atelier mecanic - sculăria

Mechanische Werkstätte. Werkzeugmacherei

Mecanic workshop - toolhouse

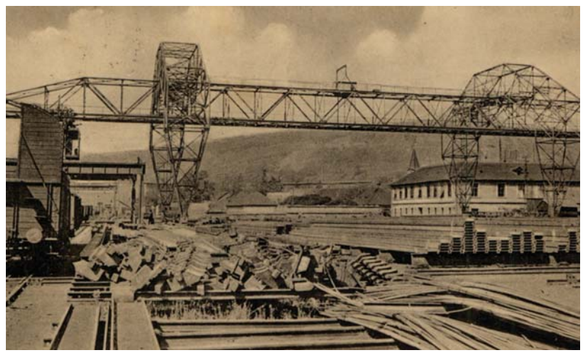

Podul rulant

Portalkran

The rolling bridge

Macaraua mare

Großer Kran

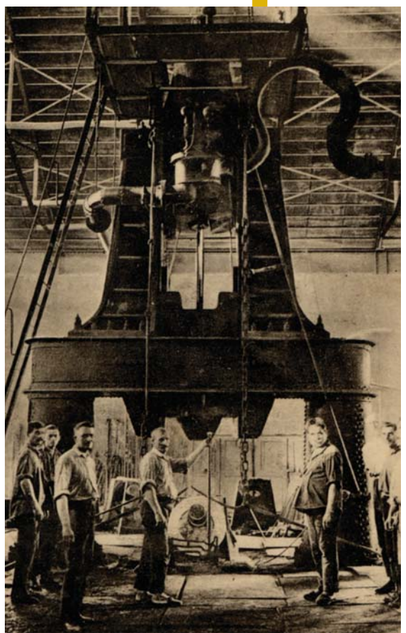
The big crane

Forjeria de bandaje

Tireswalzwerk (Bandagenschmiede)

The forge of bandages

Ciocan mic de roți

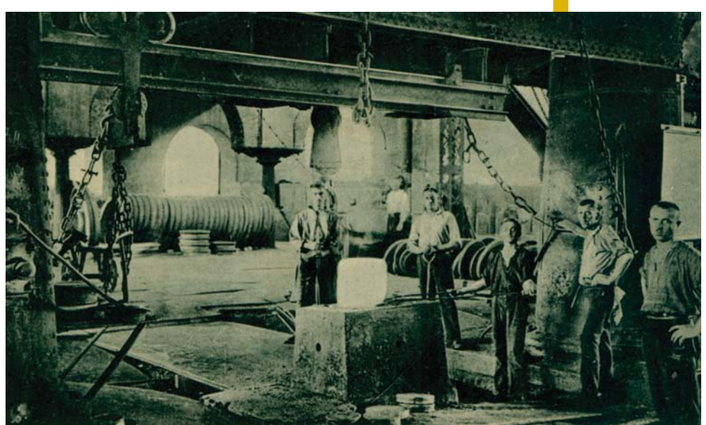
Kleiner Hammer für Räder

Small hammer for wheels

Ciocan mare

Großer Hammer

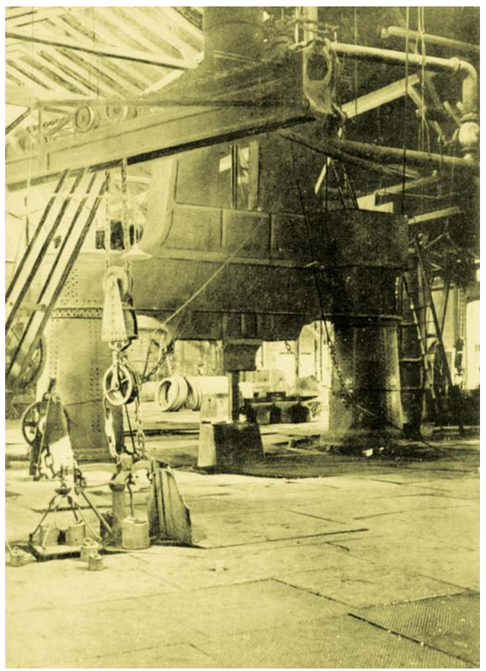
Big hammer

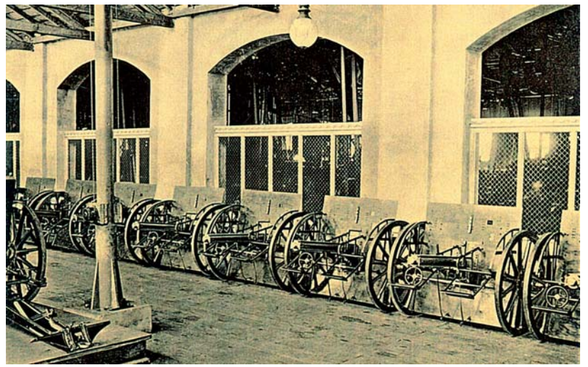

Fabrica de laminat bandaje

Bandagenwalzwerk

Thelaminating bandages factory

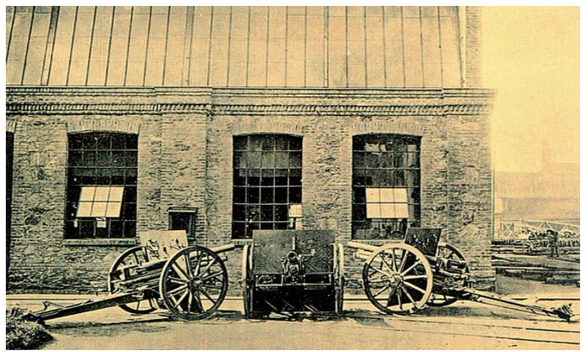

Afete de tunuri (1905)

Kanonengestelle (1905)

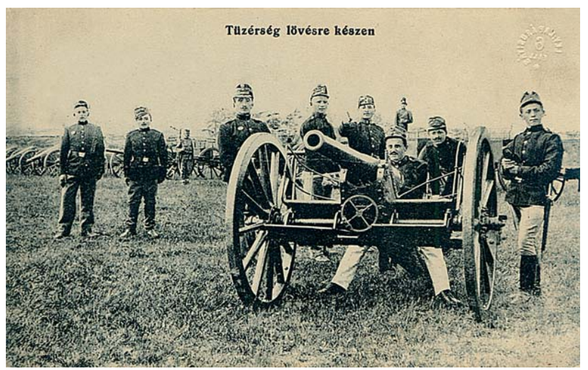
Canoncarriages (1905)

Tunuri pregătite pentru livrare

Zur Lieferung vorbereitete Kanonen

Cannons prepared to be delivered

Tunul din Reşiţa pe câmpul de instrucţie (1914)

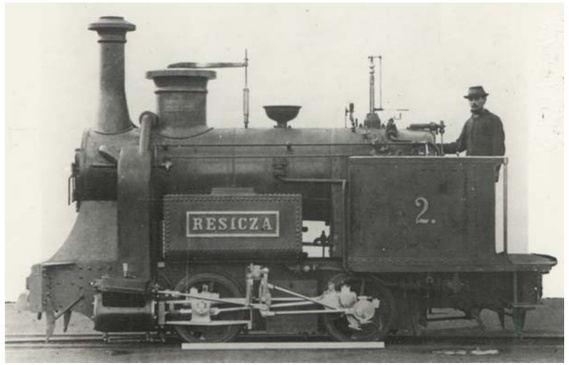
Die Kanone aus Reschitza auf dem Ausbildungsfeld (1914)

The cannon from Resita on the instruction field (1914)

Una din primele locomotive (1872)

Eine der ersten Lokomotiven (1872)

One of the first locomotives (1872)

... şi o alta, moderna 142.072 „Pacific”.
După anul 1960
fabricarea locomotivelor cu abur a încetat

... und eine andere, die moderne 142.072 „Pazifik”.
Nach 1960 hat die Herstellung
von Dampflokomotiven aufgehört

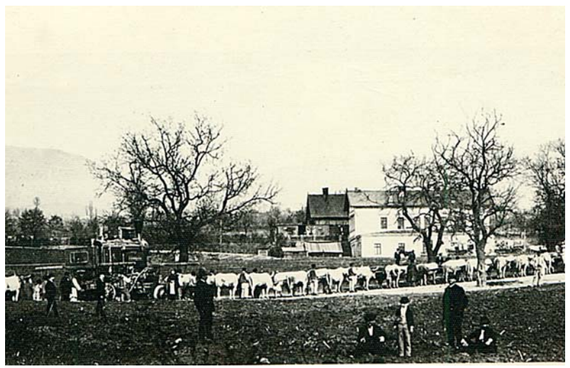
... and another one. The modern 142.072 „Pacific“.
Producing of steam locomotives stopped after 1960

În anul 1872, Reşiţa a fabricat prima locomotivă pe care a trimis-o la expoziţia din Viena

1872 wurde in Reschitza die erste Lokomotive gebaut und zur Weltausstellung nach Wien geschickt

In 1872 the first engine that would be sent to the Viena Exhibition, was made in Resita

Fabrica de maşini (1914)

Maschinenfabrik (1914)

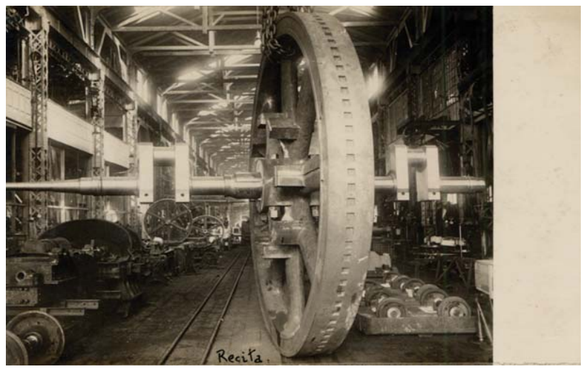
The Machine factory (1914)

Interior în Fabrica de maşini (1908)

Innenansicht der Maschinenfabrik (1908)

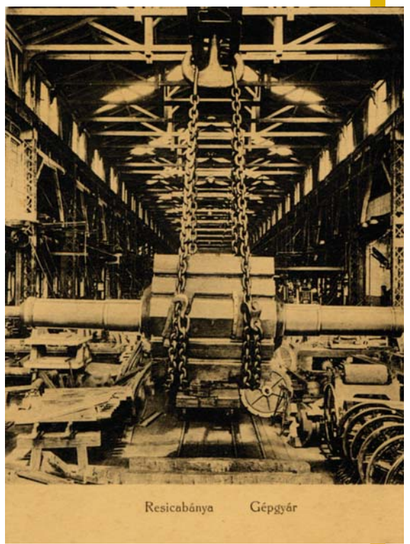
Inside the Machine factory (1908)

La Reşiţa se turnau şi prelucrau piese din oţel de până la 30 tone

In Reschitza wurden Bestandteile aus Stahl gegossen und bearbeitet, die bis zu 30 Tonnen wogen

Steel pieces of 30 tones maximum were cast and processed in Resita

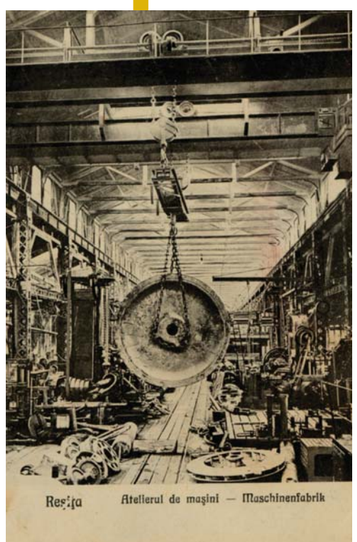

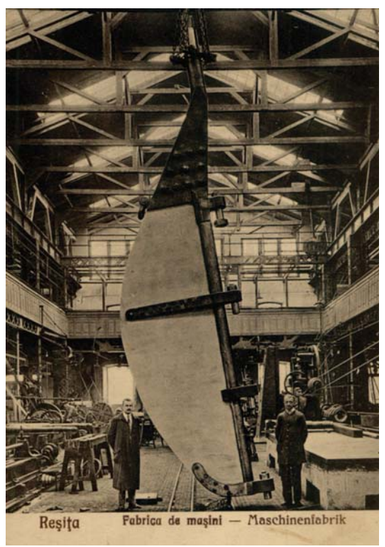

Uzinele reşiţene erau considerate de prim rang în Europa. Ca produse mai importante: maşini cu aburi, locomotive, roţi, unelte de foraj, motoare electrice, tunuri, bombe, poduri şi altele

Die Werke aus Reschitza waren in Europa als erstrangig bekannt. Ihre wichtigsten Erzeugnisse waren: Dampfmaschinen, Lokomotiven, Räder, Bohrgeräte, Elektromotore, Kanonen, Bomben, Brücken u.a.

The factories from Resita were considered among the first ones in Europe. The most important products were: steam machines, locomotives, wheels, forge tools, electric motors, cannons, bombs, bridges and other

Fabrica de locomotive, în anii ‘30

Die Lokomotivenfabrik in den 30er Jahren

The Locomotive factory in ‘30th

Fotografie trimisă prin poştă de pe front în Primul Război Mondial. În picioare este cel ce avea să devină mai târziu şeful biroului de proiectare de locomotive din Reşiţa, inginerul Hugo Heel

Postalisch verschicktes Foto von der Front, aus dem Ersten Weltkrieg. Der stehende Mann ist derjenige, welcher später Leiter des Projektantenbüros der Lokomotivenfabrik aus Reschitza wurde, Dipl.-Ing. Hugo Heel

A photo sent through the war post during World War I. The one who stands is the later manager of the locomotive factory from Resita, engineer Hugo Heel

Regele Ferdinand şi regina în vizită la Reşiţa, în anul 1926

König Ferdinand und die Königin zu Besuch in Reschitza, im Jahre 1926

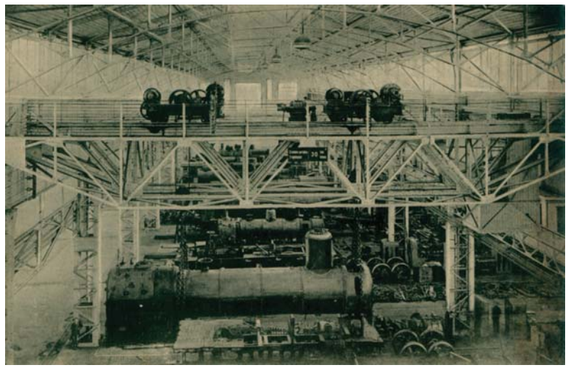
King Ferdinand and the queen visited Resita in 1926

Secția de montaj (1925)

Montageabteilung (1925)

The section of montage (1925)

Platforma rulantă care transportă locomotivele pe fluxul tehnologic de montaj (1920)

Rollplattform, welche die Lokomotiven auf dem technologischen Montagefluss transportierte (1920)

The rolling platform to transport the locomotives during the technologic flux of montage (1920)

Locomotiva 704-402 „Principesa Elena” (1926)

Die Lokomotive 704-402 „Fürstin Elena” (1926)

The locomotive 704-402 „Princess Elena“ (1926)

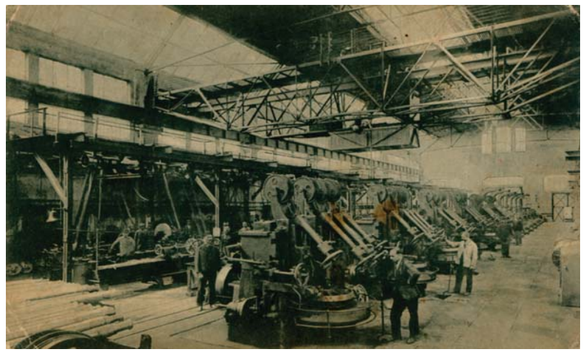

Fabrica de poduri şi atelierul de roți montate (1920)

Die Brückenfabrik und die Werkstatt für montierte Räder (1920)

The bridge factory and the workshop of installed wheels (1920)

Interior al atelierului de roți

Das Innere der Räderwerkstatt

Inside the wheels workshop

Atelierul de roți era dotat cu peste 60 de maşini pentru prelucrat

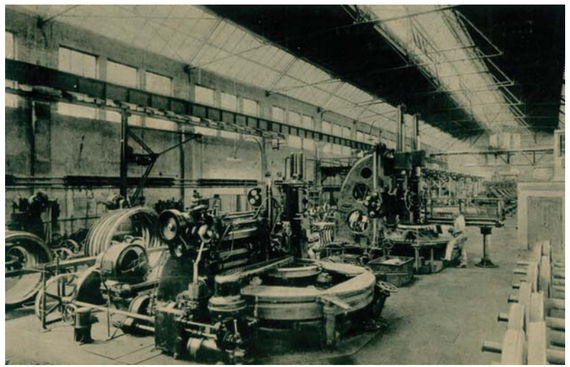
Die Räderwerkstatt war mit über 60 Maschinen für Bearbeitung ausgestattet

The workshop for wheels with over 60 processing machines

Mai avea în dotare o presă de scos şi pus roţile pe axe şi cuptoare electrice pentru încălzit bandaje

Sie hatte noch als Ausstattung eine Presse zum Auf- und Abmontieren von Rädern auf die Achsen, sowie elektrische Öfen für das Erwärmen der Bandagen

A press of taking off and mounting the wheels on axes and electric ovens to heat the bandages in the workshop for wheels

Producţia cea mai mare a fost de 18.000 osii montate pe an

Die größte Produktion betrug 18.000 montierte Axen pro Jahr

The biggest production was of 18.000 axles installed in a year

În locul acestui atelier s-a construit în 1958 - 1959 Fabrica de motoare Diesel

An Stelle dieser Werkstatt wurde 1958 - 1959 die Dieselmotorenfabrik gebaut

The Diesel motors factory was built on the place of the wheels workshop

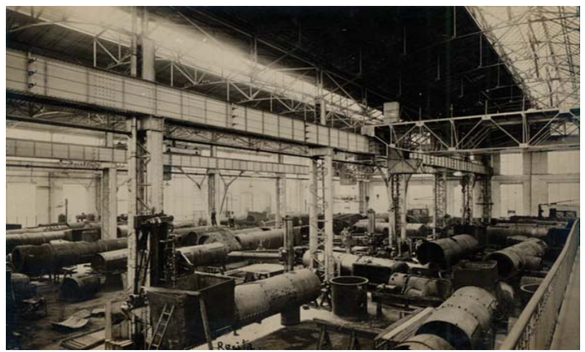

În anul 1923 a fost construită separat Fabrica de locomotive

Im Jahre 1923 wurde separat die Lokomotivenfabrik erbaut

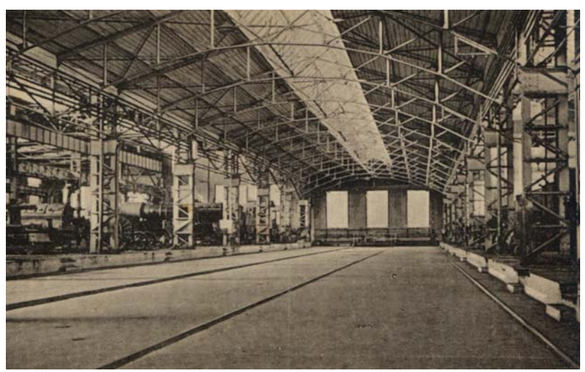
The factory of locomotives was built separately in 1923

Cazangeria

Kesselschmiede

The boiler house

Interior al Fabricii de locomotive

Innenanblick der Lokomotivenfabrik

Inside the Locomotive factory

Bocşa Montană în anul 1895.
În medalion, Biserica romano-catolică

Deutsch-Bokschan, 1895.
Im Medaillon: die römisch-katholische Kirche

The Mountainous Bocsa in 1895,
in the locket the Roman-Catholic church

Obeliscul din centrul oraşului
(existent şi astăzi în cimitirul greco-catolic), 1900

Der Obelisk im Stadtzentrum, der sich heute auf dem
griechisch-katholischen Friedhof befindet, 1900

The Obelisk in the center of the town (it still exists,
nowadays, in the Greek-Catholic cemetery), 1900

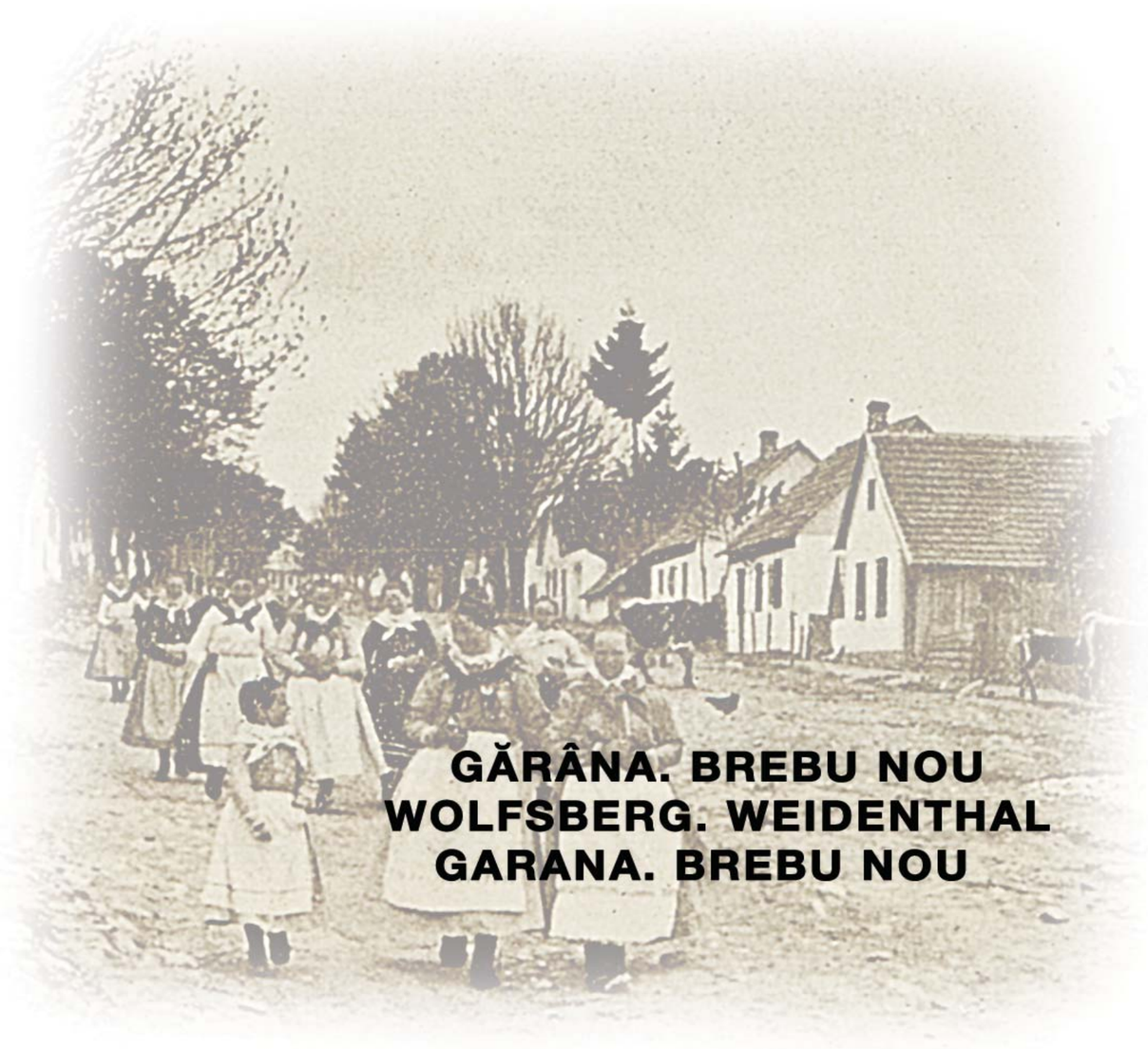

Clădirea Casei de Credit din Bocşa, azi sediul Primăriei
(1910), str. 1 Decembrie 1918, nr. 22 (monument istoric)

Das heutige Rathaus,
früher Haus der Kreditbank, 1910
(historisches Monument)

The Credit-House Bocsa,
nowadays the Town Hall, 1910
(historic monument)

Gărâna, Brebu Nou

Localitățile Gărâna şi Brebu Nou, situate la poalele muntelui Semenic, la o altitudine de peste 900 m, sunt caracterizate prin puritatea aerului, linişte şi curățenia localnicilor stabiliți aici. Ele figurează printre cele mai vechi stațiuni climaterice ale Banatului, situate într-un cadru natural deosebit care atrage şi în zilele noastre tot mai mulți turişti.

În ultimii ani numărul localnicilor germani a scăzut alarmant de mult. Reşițenii mai în vârstă sesizează cu tristețe şi nostalgie raritatea acelor oameni ai munților, a frumoaselor pemoaice roşii în obraji care te îmbiau cu variate produse alimentare. Cine a fost găzduit în casele lor nu poate uita ospitalitatea şi corectitudinea cu care a fost tratat. Prin plecarea lor din munți şi nu numai a dispărut ceva din farmecul locurilor. Mulți dintre noi am pierdut sincere şi frumoase prietenii ale unor oameni harnici şi cinstiți, greu de înlocuit. Odată cu plecarea pe alte meleaguri a acestor oameni sunt sigur că au dus cu ei amintiri frumoase sau mai triste, dar sunt convins că au luat cu ei o parte din albastrul cerului sub care s-au născut şi au copilărit. Au luat cu ei amintirea unor prietenii care nu se pot uita.

Wolfsberg, Weidenthal

Die Ortschaften Gărâna (Wolfsberg) und Brebu Nou (Weidenthal) aus dem Semenikgebirge, in 900 m Höhe gelegen, sind bekannt für die gute Luft, die Ruhe und die Sauberkeit der Einheimischen. Sie werden unter die ältesten Luftkurorte des Banates gezählt und liegen in einer außergewöhnlichen, malerischen Landschaft, welche auch heute noch immer mehr Touristen anzieht.

Während der letzten Jahre ist die Zahl der einheimischen Dorfbewohner dramatisch gesunken. Die älteren Reschitzaer vermissen mit Traurigkeit die Deutschböhmen, die schönen Frauen mit roten Wangen, die einem mit den besten kulinarischen Leckerbissen entgegenkamen. Wer mal in ihren Häusern untergebracht war, kann ihre Gastfreundschaft und Korrektheit nicht vergessen. Ihre Aussiedlung hat die Berge ärmer gemacht. Viele von uns haben ehrliche und schöne Freundschaften verloren, die Freundschaft von aufrichtigen und fleißigen Menschen. Beim Auswandern haben sie mit Sicherheit schönere oder traurigere Erinnerungen, aber auch etwas vom blauen Himmel ihrer Kindheit und Jugend mitgeholt, so wie die Erinnerung von Freundschaften, die nicht vergessen werden können.

Garana, Brebu Nou

The localities Garana and Brebu-Nou, situated at the foot of the Semenic mountain at a hight of over 900 m, are characterized by the purity of the air, the silence and the neatness of the inhabitants who live here. These are some of the oldest climatic resorts of the Banat and are situated in an extraordinary natural landscape which continues to attract more and more tourists.

In the last years the number of the german people living here became smaller and smaller. The older inhabitants of Resita notice with sadness and nostalgia the increasing rarity of those people of the mountains, of the beautiful German women with red cheeks who used to offer a large variety of alimentary products. The ones who were lodged in their houses can't forget the hospitality and fairness they met here. Something of the charm of those places disappeared after those people left. We've lost many sincere and nice friendships of some fair and hard-working people, difficult to be replaced. Once they have left to other places, I'm sure that they took with them beautiful or maybe sad memories. But I'm convinced that they took with them some of the blue of the sky under which they were born and were they spent their childhood. They took the memory of some good friends, who couldn't be forgotten.

Fotografie expediată de pe front familiei,
de învățătorul Dimitrie Zgriban (1915)

Lehrer Dimitrie Zgriban schickte der Familie
ein Foto von der Front (1915)

A picture from the front,
sent by Dimitrie Zgriban to his family (1915)

Biserica romano-catolică
din Bocşa Montană (1900)

Römisch-katholische
Kirche von
Deutsch-Bokschan (1900)

The Roman-Catholic
church from the
Mountainous Bocşa (1900)

Directorul şcolar Dimitrie Zgriban,
dascălul atâtor generații de tineri bocşeni (1929)

Schuldirektor Dimitrie Zgriban,
Lehrer vieler Generationen junger Bokschaner
(1929)

The school Principle Dimitrie Zgriban,
teacher of many generations (1929)

Litografie cu salonul lui Demetrovici,
Hotelul şi fabrica de var din Colţan, 1895

Lithographie mit dem Salon von Demetrovici,
dem Hotel und der Kalkbrennerei von Kolzan, 1895

A lithograph with the office of Demetrovici,
the hotel and the lime factory from Coltan, 1895

Strada principală din Bocşa Montană în anul 1898

Hauptstraße von Deutsch-Bokschan, 1898

The Main street in the Mountainous Bocsa in 1898

Zi de piaţă la Bocşa Montană (1915)

Markttag in Deutsch-Bokschan (1915)

A market day at the Mountainous Bocsa (1915)

Brebu Nou: Localitate fondată de colonişti germani odată cu dezvoltarea industriei metalurgice în Banatul Montan (1908)

Weidenthal: Ein Ort, den als Grenzer angekommene deutsche Kolonisten gegründet haben, gleichzeitig mit der Entwicklung der Hüttenindustrie
im Banater Bergland (1908)

Brebu Nou: A locality founded by the German colonists once with the developing of the metallurgical industry in the Mountainous Banat (1908)

Stradă din Brebu Nou (1910)

Straße in Weidenthal (1910)

Street in Brebu Nou (1910)

Duminica, în faţa bisericii din Gărâna (1922)

Sonntags, vor der Kirche aus Wolfsberg (1922)

On Sunday, in front of the church at Garana (1922)

Zi de sărbătoare la Gărâna (1925)

Feiertag in Wolfsberg (1925)

On holidays at Garana (1925)

Vedere cu biserica din
Brebu Nou (1902)

Ansichtskarte mit der Kirche
aus Weidenthal (1902)

A view of the church from
Brebu Nou (1902)

La secerat, 1925 - Brebu Nou
(vedere realizată de Hermann Heel, 1925)

Beim Schnitt, 1925 - Weidenthal.
(Foto von Hermann Heel)

A reaping day 1925 - Brebu Nou.
(Photo: Hermann Heel)

Vedere din anul 1898 cu biserica romano-catolică şi zona,
în care mai târziu s-a construit liceul
(astăzi, str. 1 Decembrie 1918)

Ansichtskarte von 1898 mit der römisch-katholische Kirche
und der Zone, in der später das Lyzeum
erbaut wurde (heute die 1. Dezember 1918 Straße)

1898: a postcard with the Roman-Catholic church
and the area were later, the high school was built
(today, St. 1 Decembrie 1918)

Şcoala şi Biserica romano-catolică
(monumente istorice)

Schule und römisch-katholische Kirche
(historische Monumente)

The School and the Roman-Catholic church
(historic monuments)

Strada principală (spre primărie) din Bocşa Montană,
în anul 1902

Hauptstraße in Richtung Rathaus in Deutsch-Bokschan,
1902

The main street (towards the town hall)
in the Mountainous Bocsa, in 1902

Plaja U.D.R. Bocşa-Izvor (1920)

U.D.R.-Strandbad Bokschan-Bründl (1920)

The U.D.R. Bocsa-Izvor Beach (1920)

Gospodari din Bocşa la săpatul cartofilor (1915)

Beim Kartofelhacken (1915)

Farmers from Bocsa digging the potatoes (1915)

Vedere parțială din Bocşa Montană (1905)

Teilansicht aus Deutsch-Bokschan (1905)

A partial view from the Mountainous Bocsa (1905)

BOCŞA
BOKSCHAN
BOCSA

Bocşa

Pentru întâia oară numele târgului Bocşa a fost pomenit în documentele vechi din anul 1333, mai exact în catastihul protopopiatului romano-catolic din Caraşova referitor la plata zeciuelii papale. Trecutul târgului însă se pierde în negura istoriei.

Odată cu trecerea timpului au ieşit la iveală tot mai multe dovezi care demonstrează că mineritul şi prelucrarea metalelor de tot felul au constituit preocuparea de bază a celor ce au stăpânit aceste locuri, dar rareori ei au fost băştinaşii. Acestora din urmă, bogăţiile Banatului le-au adus multe necazuri.

Începând cu anul 1717, Curtea Imperială din Viena a luat sub stăpânirea sa întreg Banatul şi a început să-l organizeze, atât din punct de vedere al administraţiei comunale, dar mai ales al industriei miniere şi metalurgice.

În anul 1719, Bocşa a fost a doua localitate, după Oraviţa, în care s-a construit un furnal şi o topitorie. În anul 1734 s-au dat în exploatare tot aici al 2-lea furnal şi 6 topitorii. Datorită unor greutăţi financiare, furnalele şi topitoriile au fost vândute unor particulari, Curtea Imperială rezervându-şi dreptul la răscumpărare. După 20 de ani de criză, împărăteasa Maria Terezia a dat ordin ca uzinele să treacă din nou sub stăpânirea Curţii Imperiale. Cum terenul din Bocşa nu mai era corespunzător, uzinele au fost mutate la Reşiţa.

Noile uzine din Reşiţa au preluat o bună parte a forţei de muncă din Bocşa. Cu toate acestea, localitatea a continuat să se dezvolte. Cei rămaşi au îmbrăţişat alte meserii: pielari, lemnari, zidari, cărbunari ori angajaţi la căile ferate.

Între anii 1793 - 1798, pe lângă coloniştii aduşi sistematic de austrieci, în Banat au imigrat mii de familii din părţile Doljului şi Mehedinţilor, sătui de războaiele cu turcii. Acestora li s-a dat numele de „ţereni”, fiind mai apoi porecliţi „brebeţi”.

Datorită dezvoltării industriei extractive şi metalurgice, a căilor ferate, Bocşa, Banatul în general, a cunoscut o dezvoltare fără precedent. În 1865 s-a construit centrala hidrotermică din Bocşa Montană. În anul 1874 s-a deschis linia normală de cale ferată Voiteni - Bocşa. În anul 1907 - 1908 s-a construit linia ferată normală Reşiţa - Bocşa. Până la această dată se circula pe cale ferată cu profil îngust.

În anul 1898 s-a pus temelia fabricii de maşini agricole. Tot atunci s-a mai construit o moară acţionată cu abur şi un gater. În 1910, Bocşa număra 7.859 locuitori şi avea în subordine administrativă localitatea Ocna de Fier.

Litografie cu Bocşa Montană (1895)

Lithographie mit Deutsch-Bokschan (1895)

A lithograph with Mountainous Bocsa (1895)

Furnalul din Neu-Werk (1900); Turnul de încărcare al furnalului poate fi văzut şi astăzi lângă Halta C.F. din Bocşa-Montană (monumente istorice)

Der Hochofen aus Neu-Werk (1900).
Der Belieferungsturm kann auch heute noch neben der Bahnhaltestelle von Deutsch-Bokschan gesehen werden (historische Monumente)

Furnace from New-Werk (1900). The loading tower of the furnace can still be seen near the railway stop from the Mountainous Bocsa (historic monuments)

Strada principală din Bocşa Montană (1911)

Die Hauptstraße aus Deutsch-Bokschan (1911)

Main street from Mountainous Bocsa (1911)

Fabrica de var de la Colțan (1910)

Die Kalkbrennerei von Kolzan (1910)

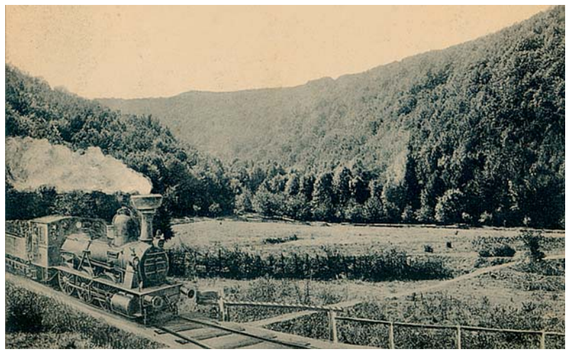
The lime factory from Coltan (1910)

Peisaj cu oi şi locomotivă la ieşirea din Bocşa spre Reşiţa (1905)

Landschaft mit Schafen und Lokomotive bei der Ausfahrt aus Bokschan in Richtung Reschitza (1905)

A landscape with sheep and a locomotive on the way Bocsa - Resita (1905)

Halta de cale ferată Bocşa-Izvor (1920)

Die Bahnhaltestelle Bokschan-Bründl (1920)

The railway station Bocsa-Izvor (1920)

Bokschan

Zum ersten Mal wurde der Marktflecken Bokschan in den alten Dokumenten des Jahres 1333 erwähnt, genauer gesagt, in den Urkunden des römisch-katholischen Dechanats aus Karaschowa, bezüglich der Zahlung des päpstlichen Zehntels. Aber die Vergangenheit des Marktes verliert sich im Nebel der Geschichte.

Im Laufe der Zeit gab es immer häufiger Beweise dafür, dass der Bergbau und die Verarbeitung verschiedener Metalle die Hauptbeschäftigung der diese Gegend beherrschenden Menschen darstellte, aber das waren selten die Einheimischen, denen die hiesigen Reichtümer oft viel Ärger brachten.

Im Jahre 1717 übernahm der Kaiserhof aus Wien die Herrschaft über ganz Banat und begann dieses zu organisieren, sowohl was die Kommunalverwaltung betrifft, wie auch, hauptsächlich, den Bergbau und die Hüttenindustrie.

1719 war Bokschan die zweite Ortschaft, nach Orawitza, in der ein Hochofen und eine Schmelzanlage gebaut wurden. Im Jahre 1734 kamen noch ein Hochofen und sechs Schmelzanlagen dazu. Wegen finanzieller Schwierigkeiten wurden diese dann an Privatleute verkauft, wobei sich der Kaiserliche Hof das Wiederkaufsrecht vorbehielt. Nach einer zwanzigjährigen Krise ordnete die Kaiserin Maria Theresia an, das die Werke wieder unter die Herrschaft des Kaiserlichen Hofes gelangen. Weil aber Bokschan für die Weiterentwicklung nicht mehr entsprach, wurden diese nach Reschitza verlegt, wobei auch ein Teil der Arbeitskraft aus Bokschan übernommen wurde. Trotzdem entwickelte sich der Ort weiter. Die dortgebliebenen Einwohner widmeten sich anderen Beschäftigungen. Sie wurden Holzfäller, Maurer, Lederbearbeiter, Köhler oder Angestellte der Eisenbahn.

Zwischen 1793 und 1798 kamen, neben den österreichischen Kolonisten, zahlreiche Familien aus dem Bereich des heutigen Oltenien ins Banat und in die Bokschaner Gegend, der Kriege mit den Türken überdrüssig. Diese wurden hier später „tzereni" und auch „brebetzi" genannt.

Infolge der Entwicklung der Bergbau- und Hüttenindustrie, sowie auch des Eisenbahnnetzes, nahm Bokschan, wie ganz Banat, einen bis dann unbekannten Aufschwung. Im Jahre 1865 wurde die hydrothermische Zentrale in Deutsch-Bokschan gebaut. 1874 wurde die Normalspur-Eisenbahnlinie Voitek - Bokschan und in den Jahren 1907 - 1908 die zwischen Reschitza und Bokschan in Betrieb genommen, wo man bis dann mit Schmalspurbahnen verkehrte.

1898 legte man den Grundstein der Landwirtschaftsmaschinenfabrik und im selben Jahr wurde noch eine mit Dampf betriebene Mühle und ein Sägewerk gebaut.

Im Jahre 1910 zählte Bokschan 7.859 Einwohner und hatte verwaltungsmäßig die Ortschaft Ocna de Fier (Eisenstein) unterstellt.

Bocsa

The market from Bocsa is mentioned for the first time in the old documents from 1333, more precisely in the documents of the Roman-Catholic church from Carasova, which refer to the payment of the Pap's taxes. The past of the market got lost in the history.

Little by little there were found lots of evidence which proved that mining and processing of metals of all kind were the main preoccupation of the people who possessed these places, but they were rarely the native ones. To those the wealth of Banat meant so many times lots of troubles.

Starting with 1717, the Imperial Court of Viena administrated the whole Banat and organized its local administration, but especially the mining and metal industry.

In 1719 Bocsa became the second locality after Oravita, where a melting shed and a furnace were built. In 1734 the second furnace and six more melting sheds were built. Because of some financial problems the melting sheds and the furnaces were sold to some particular enterprises, but the Imperial Court had the right to buy them again. The queen Maria Theresia ordered after 20 years of crisis that the factories had to be administrated again by the Imperial Court. The territory from Bocsa was not corresponding anymore and the factories were moved to Resita.

Lots of people who worked in Bocsa moved to Resita but Bocsa continued developing. The people in Bocsa dealt with the processing of leather, wood, coals or they were brick masons or employed at the railway.

Between 1793 and 1798, apart from the colonies built steadily by the Austrians, thousands of families from Dolj and Mehedinti emigrated towards the Banat, being fed up with the many wars against the Turks. Those were called „Tereni", and later were nicked „Brebetii".

Because of the development of the extractive industry and of the metallurgical industry of the railway, Bocsa, and the Banat in general, developed more than ever. The hydro-thermal central was built in Bocsa Montans in 1865. The normal railway between Voiteni and Bocsa was inaugurated in 1874. In 1907 - 1908 the normal railway between Resita and Bocsa was built, still at that time it was used a railway with narrow profile.

The agricultural machines factory was founded in 1898. At the same time a mill on steam and a sawmill were built. Bocsa had 7.859 inhabitants in 1910, and it administrated the locality Ocna de Fier as well.

Birtul cu terasă de la Bocşa-Izvor (1920)

Die Kneipe mit Terasse aus Bokschan-Bründl (1920)

The pub with terrace at Bocsa-Izvor (1920)

Iarna la Bocşa-Izvor (1920)

Winter in Bokschan-Bründl (1920)

Winter at Bocsa-Izvor (1920)

Ştrandul (1920)

Der Strand (1920)

The swimming-pool (1920)

Amintire de pe câmpul de instrucție (1914)

Erinnerung vom Übungsfeld (1914)

A picture from the instruction field (1914)

Ofițeri și soldați din Caransebeș
la un butoi de vin (1914)

Offiziere und Soldaten aus Karansebesch
bei einem Faß Wein (1914)

Officers and soldiers from Caransebes
with a barrel of wine (1914)

Soldați ai Regimentului 43 din Caransebeș
în anul 1915

Soldaten des Regimentes Nr. 43
aus Karansebesch, 1915

Soldiers of the 43rd regiment
from Caransebes, in 1915

Mănăstirea din valea Godinovei situată pe drumul de la
Bocşa spre Ocna de Fier (1910), monument istoric

Das Kloster aus dem Godinova-Tal auf dem Wege von
Bokschan nach Eisenstein (1910),
historisches Monument

Monastery from the Valley Godinovei situated on the way
from Bocsa to Ocna de Fier (1910),
historic monument

Ocna de Fier (1900)

Eisenstein (1900)

Ocna de Fier (1900)

Lacul de acumulare din Dognecea (1898)

Der Große Stausee von Dognatschka (1898)

The accumulation lake from Dognecea (1898)

Fabrica de unelte agricole din Bocşa în anul 1899

Die Fabrik für landwirtschaftliche Geräte aus Bokschan im Jahre 1899

The agricultural tools factory from Bocsa in 1899

Începutul fabrici de unelte agricole din Bocşa

Der Beginn des Landwirtschaftsgerätewerks in Bokschan

Beginning af the agricultural tools factory

Interior din hala de montaj al Fabricii de maşini agricole din Bocşa-Română (1920)

Innenansicht aus der Montagehalle der Fabrik für landwirtschaftliche Geräte in Roman-Bokschan (1920)

The interior of the hall of montage of the agricultural tools factory from Romanian Bocsa (1920)

Fecior bănățean la recrutare în Caransebeş (1911)

Junger Banater, zum Wehrdienst einbezogen, in Karansebesch, (1911)

Young man from the Banat at the recruitment in Caransebes (1911)

Soldați la instrucție (1915)

Soldaten bei der Ausbildung (1915)

Soldiers during the instruction (1915)

Cazarma Regimentului de graniță (infanterie), 1902. Astăzi Muzeul Județean de Etnografie şi al Regimentului de Graniță, Piața G-ral I. Dragalina nr. 2 (monument istoric)

Die Kaserne des Infanteriegrenzregimentes (1902). Heute Museum (historisches Monument)

The barrack of the boreder infantry regiment (1902), today Museum (historic monument)

Ilustrată din Caransebeş din anul 1905

Postkarte aus Karansebesch, 1905

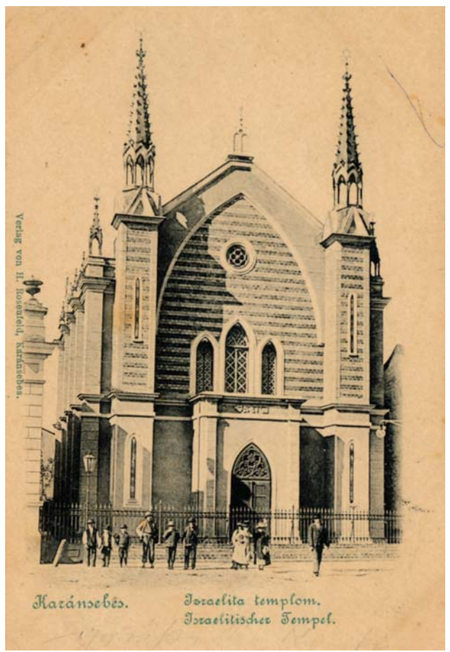
Postcard from Caransebes, 1905

Sinagoga (1900), str. Orşovei nr. 2,
monument istoric

Die Synagoge (1900)
(historisches Monument)

The Synagogue (1900),
historic monument

Podul de fier peste Timiş (1900)

Eisenbrücke über die Temesch (1900)

The iron bridge over Timis (1900)

Topitoriile din Dognecea în anul 1900

Die Schmelzanlagen von Dognatschka
im Jahre 1900

The factories from Dognecea in 1900

Formația de Călușeri din Dognecea (1905)

Männertanzgruppe aus Dognatschka (1905)

The „Caluseri" dancing ensemble from Dognecea (1905)

Ocna de Fier (1898)

Eisenstein (1898)

Ocna de Fier (1898)

Liceul „Traian Doda”, str. Efrem Zăcan nr. 3
(monument istoric)

Das „Traian Doda”-Lyzeum
(historisches Monument)

The high school „Traian Doda”
(historic monument)

Şcoala de stat, astăzi Colegiul „C.D. Loga”,
str. C.D. Loga nr. 12 (monument istoric)

Die Staatsschule, heute „C.D. Loga“-Kollegium
(historisches Monument)

The public school,
today the high school „C.D. Loga“
(historic monument)

Podul de fier de la Caransebeşul-Nou (1905)

Eiserne Brücke von Neukaransebesch (1905)

The iron bridge from the New Caransebes (1905)

Piața „Maria Terezia“.
La dreapta primăria actuală (1902)

„Maria Theresia“-Platz.
Rechts, das heutige Rathaus (1902)

„Maria Theresia“ square (1902);
on right: the Town Hall

Piața „Maria Terezia“.
La dreapta, primăria actuală (1903)

„Maria Theresia“-Platz.
Rechts, das heutige Rathaus (1903)

„Maria Theresia“ square (1903);
on right: the Town Hall

Piața „Iosif“ (1902)

Josefsplatz (1902)

„Joseph“ square (1902)

CARANSEBEŞ
KARANSEBESCH
CARANSEBES

Caransebeș

Situat la confluențele râurilor Bistra (la nord), Sebeş (la sud) şi Timiş, Caransebeşul este atestat ca fiind una dintre cele mai vechi aşezări din Banat. La temelia localității stau ruinele municipiului Tibiscum, care vorbesc peste milenii de epoca cuceririi romane.

Poziția geografică a localității i-a conferit în decursul veacului privilegii din cele mai însemnate ca reşedință a banilor de Caransebeş - Lugoj. Aici se judecau cele mai importante pricini între locuitorii Banatului de Severin. În secolul al XVI-lea devenise cel mai important centru comercial al Banatului.

Nu poate fi omisă importanța strategică a localității. Cetatea Caransebeşului a stat ca o stavilă în fața năvălirii otomane. În 1718, după ce Banatul a fost smuls turcilor de austrieci, Caransebeşul a devenit centrul districtului, având atribuții politico-administrative ca Timişoara şi Lugoj. Pentru paza granițelor Imperiului a luat ființă la Caransebeş Regimentul de graniță nr. 13 româno-bănățean, care din 1838 până în 1872 îşi avea reşedința în localitate. Începând cu 1872, oraşul a devenit reşedința plăşii Caransebeş, aici funcționând în paralel cu judecătoria şi un tribunal.

Pe plan religios şi cultural Caransebeşul a traversat în întregime evul mediu ca reşedință a Episcopiei Ortodoxe, iar în 1865 redevenea reşedința de episcopie greco-ortodoxă.

Din 1866 până în prezent, Institutul Teologic Diecezan a pregătit peste 120 de promoții de preoți români, adevărați apărători ai tradițiilor creştine şi ai culturii româneşti.

În anul 1886 s-a înființat Şcoala de ucenici industriali, iar în anul 1907 Liceul „Traian Doda“.

Aici s-a născut eroul de la Cerna, gen. Ioan Dragalina (1860 - 1916), a cărui statuie este aşezată la loc de cinste în parcul localității.

Începând cu sec. XIX localitatea a cunoscut o dezvoltare pe multiple planuri, aici aflându-şi sediul importante instituții de stat şi diferite unități industriale.

Caransebeşul este şi poarta de intrare pe diferite itinerarii turistice dintre cele mai pitoreşti (Munții Țarcului, Băile-Herculane, Orşova).

Piața Unirii, în anul 1918

Der Platz der Vereinigung (1918)

The Union’s square, in 1918

Casa oraşului (1907), astăzi, Primăria municipiului, Piața Revoluției nr. 3 (monument istoric)

Das Stadthaus (1907), heute Rathaus (historisches Monument)

The house of the town (1907), today the Town Hall (historic monument)

Casa oraşului şi Şcoala de Stat (1905)

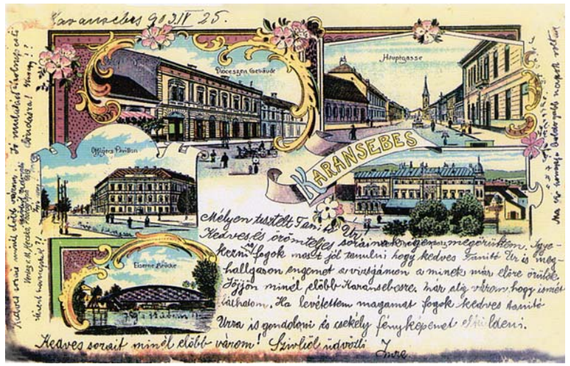
Das Stadthaus und die Staatliche Schule (1905)

The house of the town and the public school (1905)

Litografie din Caranşebeş
realizată de Tipografia „Hecsko“ în anul 1898

Lithografie von Karansebesch
aus der Druckerei „Hecsko“, 1898

Lithograph of the town printed at the
„Hecsko“ printing house in 1898

Palatul Episcopiei, str. Mihai Vitazu nr. 9,
monument istoric

Das Bischofspalais
(historisches Monument)

The Bishopric Palace
(historic monument)

Primăria veche (1920), str. Ardealului nr. 9,
monument istoric

Das alte Rathaus (1920)
(historisches Monument)

The old Town Hall (1920),
historic monument

Karansebesch

Am Zusammenfluss der Bistra (im Norden), der Sebesch (im Süden) und der Temesch gelegen, ist Karansebesch als eine der ältesten Banater Ansiedlungen bekannt. Seine Grundlage bilden die Ruinen des Munizipiums Tibiscum, welche noch nach Jahrtausenden an die römischen Eroberungen erinnern. Die geographische Lage gab der Ortschaft im Laufe der Jahrhunderte bedeutende Privilegien als Sitz der Statthalter von Karansebesch - Lugosch.

Hier fanden auch die wichtigsten Prozesse zwischen den Bewohnern der Umgebung statt und im XVI. Jahrhundert war hier das wichtigste Handelszentrum aus dem ganzen Banat.

Strategisch betrachtet bildete die Festung Karansebesch einen Wall auf dem Wege der türkischen Angriffe. Im Jahre 1718, nachdem die Österreicher das Banat den Türken entrissen, wurde Karansebesch Distriktzentrum, mit Verwaltungs- und politischen Befugnissen, wie Temeswar und Lugosch. Zur Bewachung der Grenzen des Kaiserreiches wurde das 13. Rumänisch-Banater Grenzregiment gegründet, welches zwischen 1838 und 1872 hier seinen Sitz hatte. Im Jahre 1872 wurde die Stadt Residenz des Bezirks Karansebesch, wo neben einem Amtsgericht auch ein Gerichtshof funktionierte.

Auf kultureller und religiöser Ebene hat der Ort das ganze Mittelalter als Residenz des ortodoxen Bistums bestanden und ab 1865 wurde er wieder Residenz des griechisch-ortodoxen Bistums.

Seit 1866 bis jetzt hat das theologische Diözesian-Institut über 120 Promotionen rumänischer Priester gegeben, wahre Behüter der christlichen Tradition und der rumänischen Kultur. 1886 gründete man die Schule für Industrielehrlinge und 1907 das „Traian Doda”-Lyzeum.

Hier wurde der Held von der Cerna, General Ioan Dragalina (1860 - 1916) geboren, dessen Statue einen Ehrenplatz im Park der Ortschaft einnimmt.

Beginnend mit dem XIX. Jahrhundert entwickelte sich die Ortschaft auf verschiedenen Ebenen, wobei hier viele wichtige Institutionen und verschiedene Industrieeinheiten ihren Sitz fanden. Karansebesch ist auch das Tor zu verschiedenen touristischen Sehenswürdigkeiten (Țarcu Gebirge, Herkulesbad, Orşova).

Caransebes

Caransebes is situated between the rivers Bistra (north), Sebes (south) and Timis, and it is mentioned in documents as being one of the oldest localities in the Banat. The ruins of the Roman city Tibiscum were found there and after millenniums they talk about the epoch of the Roman conquers. The geographical position of Caransebes offered lots of advantages during the centuries. It was the residence of the rulers of Caransebes - Lugoj, the most important cases between the inhabitants of the Banat of Severin were judged there, and in the 16th century it became the most important commercial centre of the Banat.

The strategyc importance of the locality could not be omitted. The fortress of Caransebes was a real obstacle in front of the Turkish invasion. Caransebes became the center of the district in 1718, when the Banat became an Austrian possesion. At that time Caransebes got administrative and political tasks, like Timisoara and Lugoj. The border regiment nr. 13, for the defense of the borders of the Empire, was founded in Caransebes and had its residence in this locality between 1838 and 1872. Starting with 1872, the town became the residence of the district Caransebes and both the tribunal and the law court were available. Caransebes was the residence of the Orthodox Bishopric all along the Middle ages and in 1865 it became again the residence of the Greek-Orthodox Bishopric.

The theological Diecezan Institute have, beginning with the year 1866, over 120 promotions of Romanian priests, real defenders of the Christian traditions and of the Romanian culture. The school of industrial apprentices was founded in 1886 and the high school „Traian Doda“ was founded in 1907.

The famous hero from Cerna, general Ioan Dragalina (1860 - 1916) was been born there.

Starting with the 19th century, the toen reached a multilevel development, partly due to the fact that many state institutions and industrial unities had their headquarters here.

Caransebes is the crossing point of a lot of touristical itineraries, some of the most spectacular in the area (The Tarcu Mountains, Baile Herculane, Orsova).

Grădina restaurant „Gașpar Gergen“, în anul 1905

Der Sommergarten „Gaspar Gergen“, im Jahre 1905

The „Gaspar Gergen“ garden restaurant, in 1905

Restaurant de grădină „Kenzel“ (1905)

Der Sommergarten „Kenzel“ (1905)

The summerrestaurant „Kenzel“ (1905)

Casa de păstrare (mai târziu Banca), str. Traian Doda nr. 1 (monument istoric)

Die Sparkassa, später Bank (historisches Monument)

The Economy House (later the bank), historic monument

Statuia împăratului Franz Josef I
şi Palatul comunităţii de avere

Die Statue des Kaisers Franz Josef I.
und das Palais der Vermögensverwaltung

The statue of the king Franz Joseph I
and the community's wealth Palace

Str. Principală cu palatul Episcopiei

Hauptgasse mit Bischofspalais

The main street and the Bishopric palace

Str. Principală cu privire spre parc (1913)

Hauptstraße mit Blick auf den Park (1913)

The main street, view to the park (1913)

Podul peste Timiş construit la Reşiţa
şi montat în anul 1876

Die Temeschbrücke, in Reschitza gebaut
und in 1876 montiert

The bridge over Timis made in Resita,
mounted in 1876

Gara C.F.R. Caransebeş, dată în folosinţă în anul 1876
(ulterior, reconstruită)

Der Bahnhof Karansebesch,
1876 dem Betrieb übergeben (später, umgebaut)

The railway station Caransebes,
opened in 1876 (re-built)

Restaurantul gării în anul (1902)

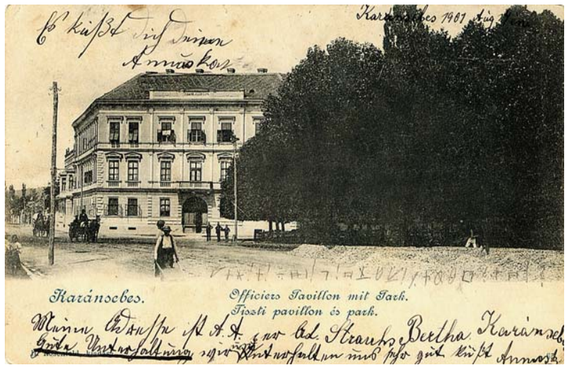
Bahnhofsrestaurant (1902)

The railway station restaurant in 1902

Pavilionul ofițerilor și parcul (1901),
Piața G-ral I. Dragalina nr. 1 (monument istoric)

Offizierspavillon und Park (1901),
historisches Monument

The officers pavilion and the park (1901),
historic monument

Judecătoria de ocol (1925)

Forstrichterstuhl (1925)

The Law Court (1925)

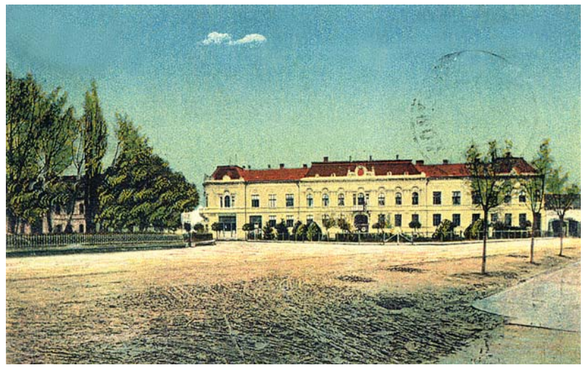

O zi de târg în piața principală
din Caransebeș (1905)

Wochenmarkt am Hauptplatz
in Karansebesch (1905)

A day at the market in the main square
of Caransebes (1905)

Palatul Comunității de avere, str. Mihai Viteazu nr. 1
(monument istoric)

Das Palais der Vermögensgemeinschaft
(historisches Monument)

The Community's wealth palace
(historic monument)

Strada principală (1908), astăzi, str. Mihai Viteazu

Die Hauptstraße (1908), heute Mihai Viteazu Straße

The main street (1908), today Mihai Viteaz St.

Hotelul „Lichkneckert" (1909)

Das Hotel „Lichkneckert" (1909)

The „Lichkneckert" hotel (1909)

24. Erwin Josef Ţigla: **Biserici romano-catolice din Arhidiaconatul Banatului Montan = Römisch-katholische Kirchen im Erzdechanat des Banater Berglands = A Bánsági Hegyvidék főesperességének római katolikus templomai**. Lektorat: Waldemar König. ColorPrint Reschitza, 2004, 160 Seiten, Auflage: 200 Exemplare. ISBN: 973-97258-5-6

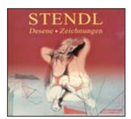
25. **Heimweh ist die schlimmste Krankheit. Erzählungen von Russlanddeportierten (III. Band)** / Hrsg.: Andrea Judith Krempels, Erwin Josef Ţigla; Lektorat: Waldemar König. ColorPrint Reschitza, 2005, 86 + XX Seiten, Auflage 500: Exemplare. ISBN: 973-97258-8-0

26. Luise & Francisc Finta: **Impresii din Caraş-Severin = Eindrücke aus dem Kreis Karasch-Severin = Krassó-Szörényi benyomások** / Hrsg.: Erwin Josef Ţigla; Lektorat: Waldemar König. „Banatul Montan"-Verlag Reschitza, 2005, 64 Seiten, 500 Exemplare. ISBN: 973-87344-1-X

27. Erwin Josef Ţigla, Hans Liebhardt (Hrsg.): **Deutsche Literaturtage in Reschitza. 2001 - 2005. Vorträge, Studien, Berichte.** ADZ-Verlag Bukarest, 2006, 408 Seiten, Auflage: 250 Exemplare. ISBN: 973-8384-28-1

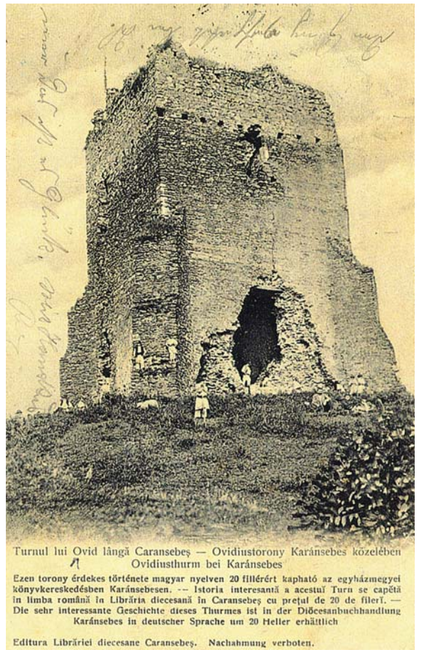
28. Ion Stendl: **Desene - Zeichnungen.** Hrsg. und einleitende Worte: Erwin Josef Ţigla. Text: Maria-Magdalena Crişan. Lektorat: Waldemar König. „Banatul Montan"-Verlag Reschitza, 2006, 131 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: (10) 973-87344-6-0; ISBN (13) 978-973-87344-6-3

29. Anton Ferenschütz: **Wahn und Wirklichkeit. Erzählung.** Hrsg. und mit einem Nachwort: Erwin Josef Ţigla. Lektorat: Waldemar König, Herta Drexler-Drozdik. „Banatul Montan"-Verlag Reschitza, 2006, 274 Seiten, Auflage: 350 Exemplare. ISBN: (10) 973-87344-8-7; ISBN: (13) 978-973-87344-8-7

30. Karl Ludwig Lupşiasca: **Höhepunkt ihrer Geschichte. Eine Geschichte des Banater Berglands in der Zeitspanne 1920 - 1948.** Hrsg.: Erwin Josef Ţigla. Lektorat: Waldemar König, „Banatul Montan"-Verlag Reschitza, 2006, 382 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: (10) 973-87344-7-9; (13) 978-973-87344-7-0.

Turnul lui Ovid lângă Caransebeş (comuna Turnu Ruieni), monument istoric. Turn-locuinţă construit în sec. XIII (1900)

Der Turm des „Ovid" unweit von Karansebesch (Gemeinde Turnu Ruieni), historisches Monument. Wohn- und Wehrturm aus dem 13. Jh. (1900)

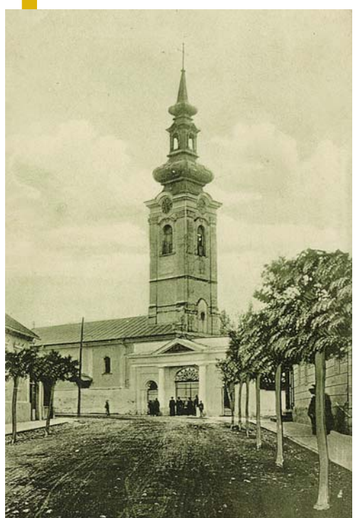
The tower of Ovid near Caransebes (village Turnu Ruieni), historic monument.
Tower-house built in the XIIIth century (1900)

Opereta „Crai Nou" jucată la Caransebeş în aprilie 1914

Die Operette „Crai Nou",
in Karansebesch im April 1914 aufgeführt

The „Crai Nou" musical comedy played at Caransebes in April 1914

Catedrala ortodoxă, Piaţa Sf. Gheorghe nr. 2
(monument istoric)

Die orthodoxe Kathedrale (historisches Monument)

The Orthodox Cathedral (historic monument)

Litografie realizată de Editura Librăriei Diecezane din Caransebeş (1895)

Lithographie, angefertigt von der Buchhandlung der Diözese Karansebesch (1895)

A lithograph printed by the Diecezan Library in Caransebes (1895)

Porturi populare din Banat

Frauentrachten aus dem Banat

Banatian folk tradition

16. Maria Magdalena Kumher: **Peisaj. Versuri.** Redaktion: Octavian Doclin. Modus P.H.-Verlag Reschitza, 2002, 36 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-8104-11-4

17. Christian Gitzing: **Schule im Wandel der Zeit. Die deutsche Volksschule in Reschitza von den Anfängen bis zur Gegenwart.** Redaktion: Erwin Josef Ţigla. InterGraf-Verlag Reschitza, 2002, 252 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-43

18. **Spălaţi-vă picioarele unul altuia. Ecumenism între istorie şi prezent la Reşiţa = Waschet Euch gegenseitig die Füße. Ökumene zwischen Geschichte und Gegenwart in Reschitza = Mossátok meg egymás lábát. Az ökumenizmus története és jelene Resicán**. Hrsg.: József Csaba Pál, Erwin Josef Ţigla. InterGraf-Verlag Reschitza, 2003, 290 + XIV Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-44

19. **Aufs Wort gebaut. Deutsche Autoren in Rumänien.** Hrsg.: Erwin Josef Ţigla, Hans Liebhardt. ADZ-Verlag Bukarest, 2003, 231 Seiten, Auflage: 700 Exemplare. ISBN: 973-8384-15-X

20. Erwin Josef Ţigla: **Pomul vieţii pentru eternitate. Arta turnării metalului din Banatul Montan = Lebensbäume der Ewigkeit. Gießereikunst aus dem Banater Bergland.** Mit Einführungsworten von Erzdechant József Csaba Pál und Dr. Rudolf Gräf, ergänzende Fotos aus der Sammlung Walter Woth (Deutschland); Lektorat: Waldemar König. InterGraf-Verlag Reschitza, 2003, 59 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-57

21. **Germanii din Banatul Montan.** Hrsg.: Erwin Josef Ţigla; Lektorat: Waldemar König. InterGraf-Verlag Reschitza, 2003, 220 + LXXVIII Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-60

22. **Matinee. Junge deutsche Lyriker in Rumänien. „Rolf Bossert"-Lyrikwettbewerb 2003.** Hrsg.: Erwin Josef Ţigla; Lektorat: Waldemar König. InterGraf-Verlag Reschitza, 2003, 70 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-61

23. Doina & Gustav Hlinka: **Pictură naivă = Naive Malerei.** Hrsg.: Nicole Opaţchi, Erwin Josef Ţigla; Einleitende Worte: Ada D. Cruceanu; Lektorat: Waldemar König. ColorPrint Reschitza, 2004, 60 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-72

8. Edith Guip-Coobilansky: **Poesie des Banater Berglands. Gedichte und Prosa.** Lektorat: Hans Liebhardt; Redaktion: Erwin Josef Ţigla. ADZ-Verlag Bukarest, 1999, 86 Seiten, Auflage: 1.000 Exemplare. ISBN: 973-98318-6-9

9. Alexander Tietz: **Briefe von der Alm = Scrisori de la sălaş.** Zweisprachige Ausgabe. Ins Deutsche übersetzt von Hans Liebhardt. Hrsg.: Erwin Josef Ţigla. ADZ-Verlag Bukarest 2000, 128 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-98318-9-3

10. Karl Ludwig Lupşiasca: **Dem Emporbringen und Aufblühen dieser Bergwerke. Eine Geschichte des Banater Berglands in der Zeitspanne 1855 - 1920.** Redaktion: Erwin Josef Ţigla. ADZ-Verlag Bukarest, 2000, 382 Seiten, Auflage: 700 Exemplare. ISBN: 973-99655-2-0

11. Msgr. Paul Lackner: **Ein Versuch, die chor-musikalische Vergangenheit Reschitzas festzulegen = O încercare de evocare a trecutului muzical-coral al Reşiţei.** Zweisprachige Ausgabe. Ins Rumänische übersetzt von Georg Colţa. Hrsg.: Erwin Josef Ţigla, Modus P.H.-Verlag Reschitza, 2000, 90 Seiten, 11 Fotoseiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-8104-02-5

12. Erwin Josef Ţigla, Hans Liebhardt (Hrsg.): **Deutsche Literaturtage in Reschitza. 1996 - 2000. Vorträge, Studien, Berichte.** ADZ-Verlag Bukarest, 2001, 366 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-99655-5-5

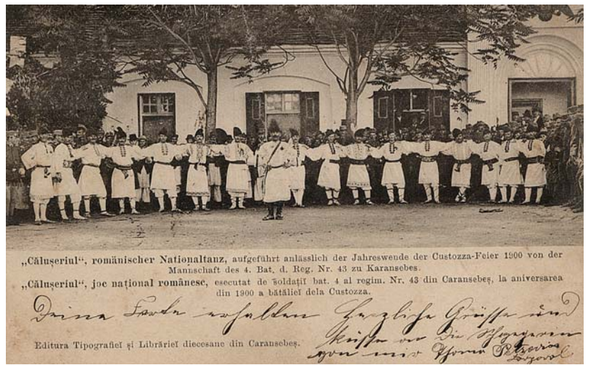
13. Erwin Josef Ţigla: **Biserici romano-catolice din Banatul Montan = Römisch-katholische Kirchen im Banater Bergland = A Bánsági Hegyvidék Római Katolikus Templomai.** InterGraf-Verlag Reschitza, 2001, 128 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-18

14. Rolf Bossert**: Im Dickicht der Sprache. Zum 50. Geburtstag des Dichters.** Hrsg.: Erwin Josef Ţigla, Hans Liebhardt. ADZ-Verlag Bukarest, 2002, 150 Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-8384-04-4

15. Anton Schulz: **Vom Postmeister zur Schnellpost. Ein Beitrag zur Postgeschichte Reschitzas.** Redaktion: Erwin Josef Ţigla; Lektorat: Waldemar König. InterGraf-Verlag Reschitza, 2002, 252 + XVIII Seiten, Auflage: 300 Exemplare. ISBN: 973-97258-3-35

„Căluşeriul”, joc naţional românesc,
executat de soldaţii Batalionului 4 din Regimentul 43
din Caransebeş (1900)

„Căluşeriul”, rumänischer Nationaltanz, aufgeführt von
Soldaten aus dem Bataillon 4 des Regiments 43
Karansebesch (1900)

„Caluseriul” a national romanian dance, danced
by the soldiers of the 4th BAT. from the 43rd regiment
(1900)

Nuntă românească din Băuţar în Valea Bistrei (1915)

Rumänische Hochzeit aus Băuţar im Bistratal (1915)

Romanian wedding from Bautar in 1915
on the Bistra valley

Bănăţence şi un car cu boi (1915)

Banater Frauen und eine Ochsenkarre (1915)

Women from the Banat and an oxen cart (1915)

Imagine din Teiuş

Ansicht aus dem Stadtviertel Teiusch

Image from Teius

Parcul din Teiuş (1929)

Teiusch-Park (1929)

Teius Park (1929)

Peisaj de lângă Turnul lui Ovid

Landschaft beim Turm des Ovid

Landscape around Ovid's tower

Apariţii editoriale ale Asociaţiei Germane de Cultură şi Educaţie a Adulţilor Reşiţa

Veröffentlichungen des Kultur- und Erwachsenenbildungsvereins „Deutschen Vortragsreihe Reschitza"

Published by the German Organization for Culture and Education of Adults Resita

1. **Ich weiß, dass du mein Vater bist, aber ich kenne dich nicht. Erzählungen von Russlanddeportierten (I. Band).** Redaktion: Erwin Josef Ţigla, Werner Kremm. ADZ-Verlag Bukarest, 1995, 103 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-96022-8-2

2. **Deutsche Literaturtage in Reschitza (1991 - 1995). Eine Dokumentation.** Redaktion: Erwin Josef Ţigla, Werner Kremm. ADZ-Verlag Bukarest, 1996, 248 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-97541-1-2

3. **Das schreckliche Jahr 1945. Erzählungen von Russlanddeportierten (II. Band).** Redaktion: Erwin Josef Ţigla, Werner Kremm. ADZ-Verlag Bukarest, 1997, 120 Seiten, Auflage: 700 Exemplare. ISBN: 973-97541-5-5

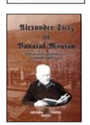
4. Karl Ludwig Lupşiasca: **Dieses von Natur aus reiche Land. Geschichte des Banater Berglands in der Zeitspanne 1718 - 1855.** Redaktion: Erwin Josef Ţigla, Werner Kremm. ADZ-Verlag Bukarest, 1997, 320 Seiten, Auflage: 700 Exemplare. ISBN: 973-97541-8-X

5. Erwin Josef Ţigla: **Im Banater Bergland. 10 Jahre Kultur- und Erwachsenenbildungsverein „Deutsche Vortragsreihe Reschitza".** Lektorat: Hans Liebhardt. ADZ-Verlag Bukarest, 1997, 408 Seiten, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-97541-7-1

6. Erwin Josef Ţigla, Hans Liebhardt (Hrsg.): **Alexander Tietz und seine Welt. Dokumente, Erinnerungen, unveröffentlichte Texte.** ADZ-Verlag Bukarest, 1998, 200 Seiten, 24 Fotoseiten, 1 Anhang, Auflage: 1.000 Exemplare. ISBN: 973-99318-0-X

7. Erwin Josef Ţigla (Hrsg.): **Alexander Tietz şi Banatul Montan**. Timpul-Verlag Reschitza, 1998, 232 Seiten, 32 Fotoseiten, 1 Anhang, Auflage: 500 Exemplare. ISBN: 973-9249-48-5

Reşița (1994); Dan Gh. Perianu: **Istoria uzinelor din Reşița 1771 - 1996**, Verlag Timpul, Reşița (1996); Georg Hromadka: **Scurtă cronică a Banatului Montan** (1995); Rudolf Gräf: **Domeniul Bănățean al StEG 1855 - 1920**, Verlag Banatica (1997); **Turism integrat Banat şi Maramureş**; **Calea Fierului din Banat**, von der Friedrich Ebert-Stiftung herausgegebene Werke, Verlag InterGraf (2000).

Ich betrachte es als eine Ehrenpflicht, die Namen einiger großen Bewunderer dieser Gegend zu erwähnen, welche mir bei der Herausgabe dieses Werkes behilflich waren: Elisabeta Balint, Ioan Borca, Ada Cruceanu-Chisăliță, Rudolf Gräf, Aurel Hamat, Alina Simona Kovács, Waldemar König, Werner Kremm, Cristian Miloş, Alexandru Oprea, Mircea Ioan Popa, Anton Schulz und Erwin Josef Țigla. Hoffentlich haben wir zusammen gute Arbeit geleistet. Herzlichen Dank!

Epilogue

The hereby work is meant to be not only a work for collectors, but also a testimony of beauty and dedication of generations of the inhabitants of this area. To all of them we owe our gratitude. It is our belief that the present and future generations will learn to treasure and perpetuate the creative traditions of these blessed places.

This attempt to present the first illustrated testimonies of the area is mostly completed by late or more recent works presenting the Mountainous Banat. Here we name just a few of them: Gh. Molin - Resita **„The city, factory and their monograph“** (1926); **„Two centuries of siderurgy in Resita“** (1971), Gh. Jurma: **„Discovering the Banat“** - Timpul Publishing House, Resita (1994); Dan Gh. Perianu: **„The history of Resita factories 1771 - 1996“** - Timpul Publishing House, Resita (1996); George Hromadka: **„A short chronicle of the Mountainous Banat“** (1995); Rudolf Gräf: **„The StEG Banat domain between 1855 - 1920“** - Banatica Publishing House (1997), **„Integrated tourism: the Banat and Maramures“**; **„The iron way in the Banat“**, edited by Friedrich Ebert Foundation - InterGraf Publishing House (2000).

It is an honoring debt for me to recall the names of some great passionate people, who made possible the issue of this work: Elisabeta Balint, Ioan Borca, Ada Cruceanu-Chisăliță, Rudolf Gräf, Aurel Hamat, Alina Simona Kovács, Waldemar König, Werner Kremm, Cristian Miloş, Alexandru Oprea, Mircea Ioan Popa, Anton Schulz and Erwin Josef Țigla. I hope that what we accomplished together would be treasured by many. My deepest thanks to all of you.

Podul roman de la Mehadia (1912)

Die römische Brücke bei Mehadia (1912)

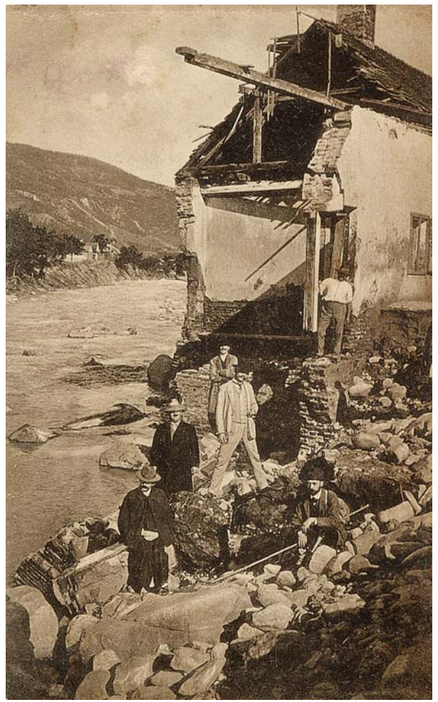
The Roman Bridge at Mehadia (1912)

Tunelul şi podul de cale ferată dintre Iablanița şi Mehadia, după inundația din 1912

Der Tunnel zwischen Iablanitza und Mehadia, mit der eingestürzten Brücke, nach der Überschwemmung von 1912

The tunnel and the bridge of the railway between Iablanita and Mehadia, after the floods from 1912

Rămăşițele primăriei de la Mehadia după inundația din 1912

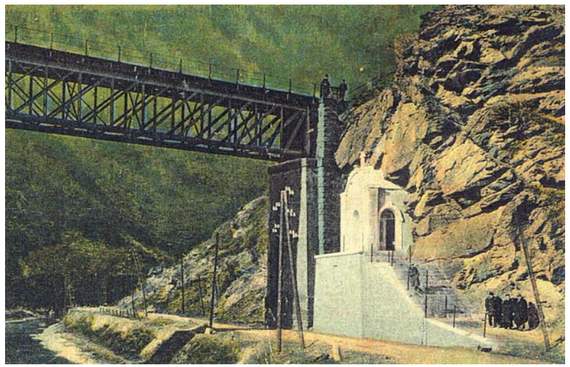
Das eingestürtzte Gemeindehaus in Mehadia, nach der Überschwemmung von 1912

The bits of the Town Hall Mehadia, after the floods from 1912

„Piatra scrisă”: loc de închinare lângă Armeniş (1920), pe şoseaua Caransebeş - Băile Herculane

„Piatra scrisă”: Gebetstätte neben Armeniş (1920), auf der Landstraße Karansebesch - Herkulesbad

„Piatra scrisă”: a place to pray near Armenis (1920), on the road Caransebes - Baile Herculane

Strada principală din Mehadia (1915)

Die Hauptstraße aus Mehadia (1915)

The main street at Mehadia (1915)

Piața din Mehadia (1910)

Der Marktplatz aus Mehadia (1910)

The square Mehadia (1910)

În loc de încheiere

Lucrarea prezentată se doreşte a fi nu doar un instrument de lucru pentru colecționarii cartofili, ci şi o mărturie a hărniciei şi frumuseții atâtor generații de oameni care au trăit pe aceste locuri şi cărora le datorăm recunoştința noastră. Cred că noi şi generațiile viitoare vom şti să prețuim şi să ducem mai departe tradițiile creative ale acestor binecuvântate locuri.

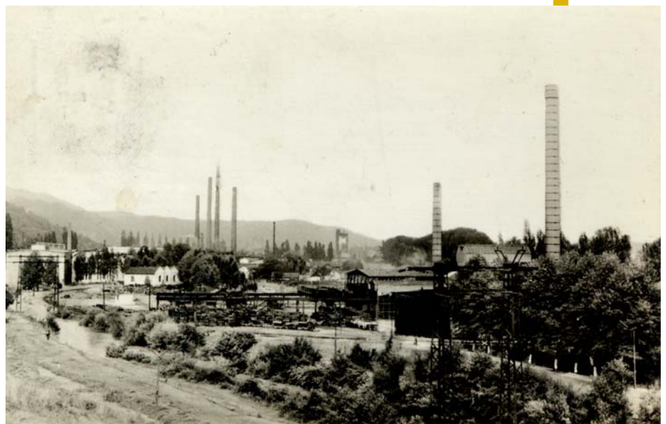
Această încercare de a prezenta, într-un volum, primele mărturii ilustrate din zonă, cred că în bună parte se completează cu lucrări apărute mai de mult sau mai recent, care tratează istoria, mai ales din Banatul Montan. Iată doar câteva: Gh. Molin: **Reşița - Monografia oraşului, uzinelor şi domeniilor** (1926); **Două secole de siderurgie la Reşița** (1971); Gh. Jurma: **Descoperirea Banatului**, Editura Timpul, Reşița (1994); Dan Gh. Perianu: **Istoria uzinelor din Reşița 1771 - 1996**, Editura Timpul, Reşița (1996); Georg Hromadka: **Scurtă cronică a Banatului Montan** (1995); Rudolf Gräf: **Domeniul Bănățean al StEG 1855 - 1920**, Editura Banatica (1997); **Turism integrat Banat şi Maramureş**; **Calea Fierului din Banat**, lucrări editate de Fundația Friedrich Ebert, Editura InterGraf (2000).

Consider ca o datorie care mă onorează să amintesc numele unor mari iubitori ai locurilor, care m-au ajutat ca această lucrare să apară: Elisabeta Balint, Ioan Borca, Ada Cruceanu-Chisăliță, Rudolf Gräf, Aurel Hamat, Alina Simona Kovács, Waldemar König, Werner Kremm, Cristian Miloş, Alexandru Oprea, Mircea Ioan Popa, Anton Schulz şi Erwin Josef Țigla. Sper că împreună am făcut un lucru bun. Sincere mulțumiri!

Statt eine Schlusswortes

Das vorliegende Werk will nicht nur ein Arbeitsinstrument fär die Ansichtskartensammler sein, sondern auch eine Anerkennung des Fleißes und der Schönheit der Menschen, welche in diese Gebiet gelebt haben un denen wir unsere Anerkennung schulden. Ich glaube, dass wir und die folgenden Generationen die schöpferischen Traditionen dieser gesegneten Plätzen schätzen und weiterpflegen werden.

Dieser Versuch, die ersten illustrierten Zeugnisse aus dem Banater Bergland in einem Band zu präsentieren, ergänzt in großem Maße andere, hauptsächilich geschichtliche Werke welche, sich auf diese Gegend beziehen. Einige davon sind: Gh. Molin: **Reşița - Monografia oraşului, uzinelor şi domeniilor** (1926); **Două secole de siderurgie la Reşița** (1971); Gh. Jurma: **Descoperirea Banatului**, Verlag Timpul,

Uzinele metalurgice din Oţelu Roşu

Die Werke in Ferdinandsberg

The factories from Otelu Rosu

Bisericuţa din lemn de pe Muntele Mic (1942)

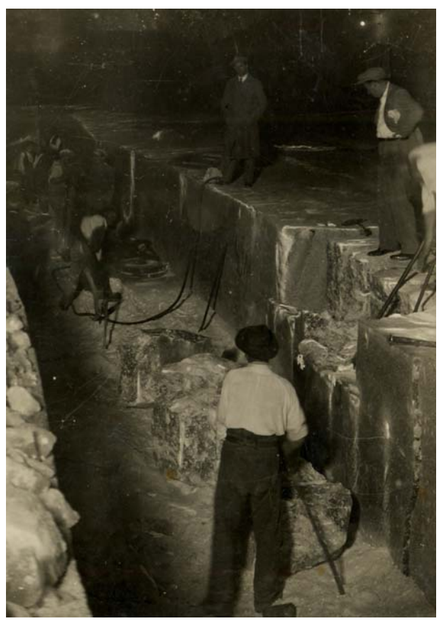
Die kleine Holzkirche am Muntele Mic (1942)

The small Woodchurch from Muntele Mic (1942)

La cariera de marmură din Ruschiţa (1929)

Beim Marmorsteinbruch in Ruskitza (1929)

The marble quarry Ruschita (1929)

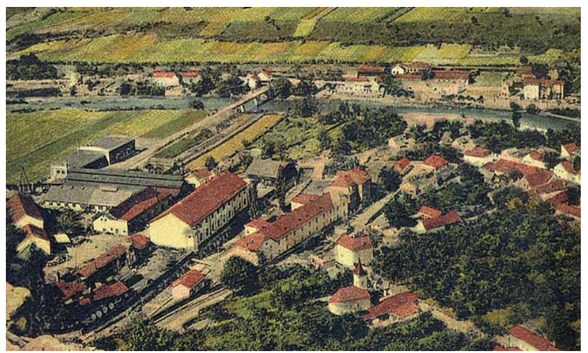

Podul de la Topleţ (1912)

Die Brücke bei Topletz (1912)

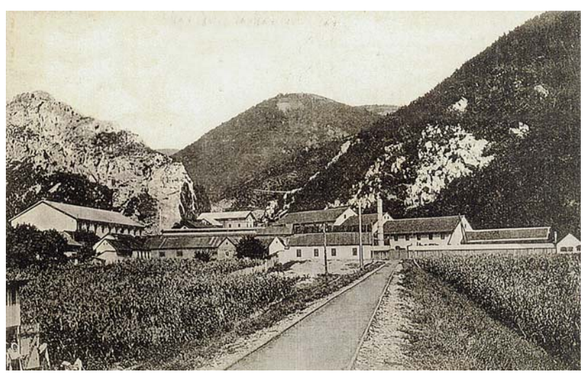
The bridge from Toplet (1912)

Vedere din Topleţ (1920)

Ansicht aus Topletz (1920)

View from Toplet (1920)

Fabrica de mori din Topleţ (1911)

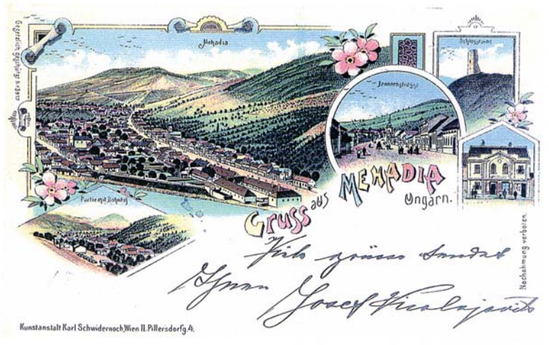
Die Mühlausrüstungsfabrik aus Topletz (1911)

The Factory of mills from Toplet (1911)

Litografie cu Mehadia (1895)

Lithographie von Mehadia (1895)

A lithograph of Mehadia (1895)

Linie ferată distrusă de ape lângă Băile-Herculane (1912)

Unterwaschene Eisenbahnstrecke bei Herkulesbad (1912)

A railway destroyed by waters near Herculane (1912)

Şosea lângă Topleț după furtună (1912)

Landstraße bei Topletz, nach einem Sturm (1912)

A road near Toplet after the storm (1912)

Biserica romano-catolică din Ferdinand (1922)

Die römisch-katholische Kirche von Ferdinandsberg (1922)

The Roman-Catholic church from Ferdinand (1922)

Cazinoul

Das Casino

The casino

Topitoriile de oțel (1915)

Martinwerke (1915)

The smelting iron furnace (1915)

Port popular din Iaz (1912)

Volkstracht aus Iaz (1912)

Popular clothes from Iaz (1912)

Țăran la coasă

Bauer beim Schnitt

A local mower

Fată din Borlova în costum popular, cu salbă de galbeni la gât (1914)

Mädchen aus Borlova in Volkstracht, mit Goldschmuck um den Hals (1914)

A girl from Borlova wearing a popular suit, with a necklace of golden coins (1914)

OȚELU ROȘU
FERDINANDSBERG
OTELU ROSU

Oţelu Roşu

La temelia oraşului Oţelu Roşu stau mărturii din cele mai vechi timpuri. Ohaba-Bistra, atestată documentar în secolul al XIV-lea, a fost denumirea veche a aşezării de azi, până la sfârşitul secolului al XVIII-lea, când a primit denumirea de Ferdinand. În anul 1848 a purtat numele de Bemhegy, iar după 1908 s-a revenit la numele de Ferdinand. În anul 1924 a purtat denumirea de Ferdinand şi puţin mai târziu denumirea de Ferdinand-Bistra până în 8 iunie 1948, când a primit numele de astăzi, Oţelu Roşu, devenit oraş în anul 1960.

Micile ateliere de prelucrarea metalului înfiinţate acum mai bine de 200 de ani au devenit în timp importante uzine în secolul XX.

O parte însemnată a localnicilor sau a locuitorilor din zonă, buni meseriaşi în arta prelucrării metalului, lucrau deopotrivă şi în agricultură, îmbunătăţindu-şi astfel veniturile.

În afara orelor petrecute în uzină ei practicau (şi o fac şi în prezent) diferite îndeletniciri cum sunt: pomicultura, stupăritul, creşterea animalelor şi altele. Localitatea a cunoscut în timp o dezvoltare continuă, intrând în rândul aşezărilor de tip urban. Înaintând din Oţelu Roşu pe Valea Bistrei în sus, găsim în stânga drumul ce duce spre Rusca Montană şi Ruschiţa, localităţi cu importante zăcăminte mineralifere şi de marmură. În dreapta găsim drumul ce duce spre Poiana Mărului, localitate ieşită din anonimat prin amenajările turistice construite aici. Munţii, văile, splendoarea naturală creează celor ce vizitează aceste locuri impresii de neuitat.

Ferdinandsberg

Als Grundstein der Stadt Oţelu Roşu / Ferdinandsberg stehen Aussagen aus längst vergangenen Zeiten. Ohaba-Bistra, schriftlich bestätigt im XIV. Jahrhundert, war die alte Benennung dieser Ortschaft. Ende des XVIII. Jahrhunderts, wurde sie in Ferdinandsberg umbenannt. Im Jahre 1848 hieß sie Bemhegy und nach 1908 bekam sie ihren alten Namen, Ferdinandsberg, zurück. Im Jahre 1924 wurde sie in Ferdinand umbenannt und kurz danach hieß sie Ferdinand-Bistra, bis zum 8. Juni 1948, als sie den heutigen Namen, Oţelu Roşu, erhielt. Im Jahre 1960 wurde sie zur Stadt erklärt.

Die kleinen metallverarbeitenden Werkstätte, die vor mehr als 200 Jahren gegründet wurden, haben sich im 20. Jahrhundert zu wichtigen Werken entwickelt.

Ein Großteil der Einwohner und der Bewohner der Umgebung, welche gute Fachleute in der Kunst der Metallverarbeitung waren, arbeiteten auch in der Landwirtschaft, wobei sie dadurch ihr Einkommen verbesserten. Außerhalb der im Werk verbrachten Stunden gingen sie (und sie tun es auch heute noch) anderen Beschäftigungen nach, wie: Obstbau, Imkerei, Viehzucht und andere.

Die Ortschaft erlebte eine ständige Entwicklung und trat in die Reihe der urbanen Niederlassungen ein. Von Oţelu Roşu aus, entlang des Bistra Tals, findet man auf der linken Seite den Weg nach Rusca Montană und Ruschiţa, Ortschaften mit bedeutenden Erz- und Marmorvorkommen. Rechts findet man den Weg nach Poiana Mărului, eine Ortschaft, welche durch die hier gebauten turistischen Sehenswürdigkeiten bekannt wurde. Das Gebirge, die Täler und die natürlichen Sehenswürdigkeiten hinterlassen den Besuchern dieser Gegend unvergessliche Eindrücke.

Otelu Rosu

There are a lot of testimonies, from the aucient times, and they stand for the foundation of the town Otelu Rosu. Ohaba-Bistra is the former name of the locality, being certified in the 14th century. By the end of the 18th century it got the name of Ferdinandsberg. In 1848 it was called Bemhegy and after 1908 it was renamed: Ferdinand-Bistra. In 1924 it's name changed again into Ferdinand and later on Ferdinand-Bistra. On June 8th 1948 it received today's name: Otelu Rosu (red steel) and in 1960 it became a town.

The little workshops for processing metals, founded more then 200 years ago, became important factories in the 20th century.

An important part of the people living this area were good industrial masters and they worked in agriculture as well, wanting to increase their income. Apart from the time in the factories, they deal also with other jobs like: fruit growing, bee heeping, brading animals and others.

The locality was steadly developing, becoming an urban locality. Travelling towards Bistra Valley we'll see, on the left side of the road, which goes to Rusca Montana or Ruschita, localities which are reach in minerals or marble. On the right side we see the road which goes to Poiana Marului, a locality that distinguishes itself due to many touristic arrangements. The mountains, the valleys, the natural beauty of the places provide unbelivible felling to the visitors.